BcA. Jiří HRDINA

Ostravské fotografické školství po roce 1948, výuka fotografie na Střední umělecké škole v Ostravě.

Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2006

BcA. Jiří HRDINA

Ostravské fotografické školství po roce 1948, výuka fotografie na Střední umělecké škole v Ostravě.

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Odborný asistent Vojtěch BARTEK

Oponent: Doc. Mgr. Jindřich ŠTREIT



Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2006

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce panu odbornému asistentu **Vojtěchovi Bartkovi** za poskytnutí mnoha cenných rad a konzultací.

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě a Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF

V Opavě, dne 1.září 2006

BcA.Jiří Hrdina





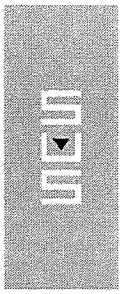

Obsah

Úvod 5
Kořeny – *vývoj vyučování fotografie od roku 1839 – Rakousko-Uhersko – Německo – Československá republika – Vyšší odborná škola grafická a Střední průmyslová škola grafická v Praze – Škola uměleckých řemesel v Brně – Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti.* 6
Fotografie v české literatuře, živnostenská literatura a učební texty – stručný *vývoj fotografické literatury od roku 1839.* 17
Vývoj fotografického školství na Ostravsku – *Únor 1948 socialistický realismus – Milan Karpala, obnovení výuky fotografie- Lidová konzervatoř v Ostravě* 38
Střední uměleckoprůmyslová škola v Ostravě – *historicky první umělecká škola regionu* 44
Ostatní aktivity školy, plenéry, exkurze , projekty a tvůrčí dílny 46
Výuka fotografie na SUŠ v Ostravě – *1.,2.,3. a 4. ročník, klauzurní práce, maturitní práce* 53
Učební plán oboru užitá fotografie 62
Ostatní obory SUŠ 63
Absolventi oboru Užitá fotografie – Užitá fotografie a média – *jejich uplatnění* 67
Absolventi ostatních oborů 71
Pedagogové oboru Užitá fotografie – Užitá fotografie a média - *úvod* 74
Fedor Gabčan 76
Jaroslav Malík 83
Dita Pepe (Hornsteinerová) 93
Tomáš Macíček 98
Jiří Hrdina 101
Ostatní pedagogové oboru fotografie. 103
Seznam zaměstnanců a pedagogů *ve školním roce 2005/2006* 106
Seznam vyobrazení 107
Seznam použité literatury, ostatních zdrojů a zkratek 109

Úvod

Ostrava nebyla nikdy lehkým místem pro život. Po staletí ji utvářeli lidé, kteří sem přišli hledat práci, obživu a bohatství ze všech koutů Evropy. Ostrava také nikdy nebyla městem kultury a poetiky. Vždy na sebe poutala pozornost především pro své ekonomické a později i politické vymezení a výlučnost Tvrdil-li někdo o Ostravě, že je černá, hornická nebo ocelové srdce republiky, mělo to vždy pachuť dvojznačnosti. Na straně jedné utrpení a poctivá práce, na straně druhé touha po moci, tvrdost, sprostota a nízkost umocněná jazykovou „odlišností" zdejších obyvatel .

Ruku v ruce s tímto historickým dědictvím byla i v umění Ostrava spojována s bídou, národnostním napětím, sociálními nepokoji a tvrdou dřinou.

Hlubiny dolů, neutěšená pustina hald a lidských srdcí, to byla živná půda pro verše Petra Bezruče a Viléma Závady, romány Vojtěcha Martínka, Zdeňka Bára nebo sociální fotografii Josefa Filgase.

To všechno, překotný rozvoj i pomalý útlum, nově přicházející i ti odcházející, nelichotivá minulost a nejasná budoucnost, vytvořilo fenomén Ostravska, fenomén zrcadlící se i v jeho uměleckém ztvárnění.

V Ostravě dne 23.července 2006

Kořeny

Úroveň vzdělávacího procesu byla vždy více než závislá na jeho historickém průběhu. S délkou doby, po jakou byla výuka a výchova praktikována, rostla nejen praktická, ale i historická zkušenost pedagogů, úroveň vyučovacích postupů a metod, ale především kontinuita praktických a teoretických metod výuky.

V srpnu 1839, krátce po zveřejnění vynálezu Luise Daguerra, vydává sám „vynálezce" fotografie příručku s podrobným návodem k „provádění daguerrotypie" a s popisem osvětlování dioramatického divadla. Zakrátko byla brožura přeložena do osmi jazyků a vyšla celkem ve třiceti vydáních. Ve dvou nákladech ji rozebrali čtenáři v polštině, v jednom v ruštině, v Čechách se zájemci o fotografii museli spokojit jen s německým vydáním. Po prvních neúplných zprávách dostal český čtenář podrobný popis, podle kterého se již pokusil o „dagerotypování", v ročence vydané roku 1840 Jednotou pro povzbuzení průmyslu v Čechách (*Jahrbuch für Fabrikanten und Gewerbetreibende, Physiker, Chemiker, Techniker, Pharmaceuten, Oekonomen usw.*) která obsahuje *pokroky, zlepšení a různé vynálezy z oboru továrnictví, umění a průmyslu, fyziky a chemie za rok 1839"*. Ročenku napsal profesor fyziky a užité matematiky na pražské universitě J.F.Hessler, který ve druhém svazku na stranách 247-255 popisuje *„Daguerrův způsob k ustálení obrazů v cameře obscuře".* Hessler u nás také pravděpodobně zhotovil první daguerrotypie a když v roce 1840 podnikl z pověření Jednoty studijní cestu do Německa,



F. I. Stašek: Stará pošta v Litomyšli, 1840, daguerrotypie. Originál v Městském muzeu Litomyšl. Reprodukce ze Zprávy z muzeí od Trstenické stezky, 11, 1970, s. 33.

Belgie, Anglie a Francie, osobně v Paříži poznal i Luise Daguerra. Hessler při svých přednáškách jistě seznámil studenty s daguerrotypií a tak bychom mu mohli přičíst i prvenství ve vyučování fotografie.

Ve stejné době, tj. roku 1840 **seznamuje** v Litomyšli **své studenty** s novým vynálezem fyzik **Florus Ignác Stašek** (1782-1862). V červnu téhož roku v jejich přítomnosti podle kroniky piaristické koleje společně s Andreasem von Ettingshausenem, který ho zasvěcoval do tajů daguerrotypického procesu, zhotovili snímek náměstí. O této události napsala Magdalena Dobromila Rettigová v Kwětech. Článek informoval o návštěvě Andrese v. Ettingshausen v Litomyšli u rektora piaristické koleje Floruse Staška a o předvedení práce s předtím zaslaným daguerrotypickým přístrojem. Psala také o zdařilých snímcích města z několika stran. Tamní ústav mylně pokládala za první v Čechách, kde se zhotovení daguerrotypií podařilo. *(první daguerrotypie u nás zhotovil **Bedřich (Friedrich, Friedericus) Franz** (1796-1860), premonstrát, profesor fyziky na filozofickém učilišti v Brně. Podle informace neznámého pisatele v Kwětech z 9. 7.1840 A. v. Ettinghausen cestou z Vídně do Litomyšle v Brně \"nalezl už tři obrazy důst. p. Drm. Bedřichem Franzem ‚profesorem fyziky, zhotovené.\" Podle pisatele B. Franz zhotovil „opět mnohé nové obrazy, jakož: kostel zábrdowický, kostel a klášter augustiniánský a j.. Svědectví dokládá, že Brno bylo významným střediskem tvorby daguerrotypií v počátcích šíření vynálezu. Ostatně osoba Andrease von Ettinghausena spojuje oba již zmiňované aktéry prvních daguerrotypických pokusů – Staška a Franze, tento přímý účastník předvedení vynálezu daguerrotypie na zasedání Francouzské akademie věd, profesor fyziky na Vídeňské universitě, přivezl do Čech a Staškovi předal daguerrotypickou komoru a ostatní potřebné pomůcky.)*

Za asistence některého ze Staškových studentů vznikly pravděpodobně i další snímky, známé z dřevoryteckých reprodukcí (Mikrodaguerrotypie "řez stvolem rostliny", 1840).

Plzeňský profesor fyziky a matematiky František Josef Smetana, který roku 1841 zařadil do své učebníce „Silozpytu čili fysiky" (České muzeum 1842 – viz kapitola odborná literatura) kapitolu o daguerrotypii, našel jistě také příležitost, aby žákům předvedl nový vynález. Profesor fyziky P.Bedřich Franc šířil znalost daguerrotypie mezi brněnskými a olomouckými studenty (výše). Z Heinenova životopisu Řehoře Mendela se můžeme také dozvědět, jak Bedřich Franc předváděl zhotovení daguerrotypií studentům v Olomouci.

S rozšířením daguerrotypie po celém světě a se zvyšováním zájmu veřejnosti o něj rostl i počet fotografů, kteří po celém světě zaučovali zájemce o tento nový druh umění. Z ledna 1841 je také zpráva, ze *„v Americe se stalo veřejné předvádění daguerrotypie důležitým oborem cestujících učenců, kteří se snaží přednáškami o novém vynálezu vydělávat peníze".*

Po vzniku prvních fotografických ateliérů se jejich majitelé nebáli konkurence a ochotně vyučovali nové fotografy. Drážďanský fotograf **Herrmann Krone** od roku 1870/1871 docent, 1895 profesor fotografie na Vysoké škole technické v Drážďanech (Polytechnikum Dresden), založil roku 1853 při svém ateliéru **„Fotografický učební ústav „(Photographische Lehr- und Portaitanstalt).** Ve **fotograficko-chemickém ústavu Julia Schnausse v Jeně** vyučovali od roku 1855 všem metodám fotografie, mj. fotografování při umělém světle. **Julius Krüger** ve Stralsundu nabízel „písemnému vyučování všem oborům fotografie." Soukromé učiliště fotografie Viléma Cronenberga fungovalo od roku 1850 až do roku 1900 v algavském **Grönenbachu**.

Pražský technik a chemik **Antonín Markl** založil po úspěšné dráze cukrovarnického technika „fotografický a chemický ústav" v domě čp. 73 ve Sluneční ulici v Praze. Rok po vydání první české fotografické příručky (1864) zveřejňuje inzerát, ve kterém oznamuje, že „ vyučuje fotografii jak praktické tak i teoretické , a sice vitrotypii a ambrotypii, vyrábění negativů, jejichž otisky žádné retuše nepotřebují, diapositivy, lučbu

fotografickou, obsahující návod ke zhotovení všech preparátů a potřeb fotografických, nauku o zužitkování a upotřebení fotografických zbytků a odpadků (recyklace?!), vědecké vysvětlení a objasnění veškerých postupů fotografických. V dalším Markl oznamuje, že zájemcům pošle podrobný program a také ochotně (za mírnou odměnu) písemně různé pochybnosti vysvětlí (korespondenční studium?). Jak tato Marklova činnost prosperovala není dnes známo, časem i jiné fotografické ateliéry nabízely první kurzy fotografie. S rozvojem obchodů, prodávajících fotografické potřeby, stoupal i počet kurzů a přednášek, které tyto závody pořádaly.

Rozšíření kolódiového procesu s sebou také neslo zvýšený zájem o fotografii a s tím spojené zakládání odborných fotografických škol. Jak už bývá „dobrým" zvykem, i za rozšířením tohoto technického vynálezu a jeho využitím stála armáda. Když roku 1860 uvažuje armáda o začlenění důstojníka znalého fotografie do každého vojenského útvaru, povolává roku 1861 A.E.Disderiho, aby vypracoval osnovy výuky a byl zároveň vedoucím příslušného fotografického oddělení vojenské akademie. **Ženijní škola v anglickém Chathamu** měla fotografické oddělení již roku 1856.

Do svých přednášek zařadily fotografii postupně i vysoké školy. Prvenství má asi **vídeňská polytechnika,** kde o fotografii přednášel fyzik **J.J. Pohl** již roku 1858. O tři roky později se fotografickou činností zabýval na **pražském polytechnickém ústavu** K. V. Zenger a Vojtěch Šafařík. V roce 1879, po Husníkově přednášce o důležitosti a možnostech využití fotografie, požádala Jednota pro povzbuzení průmyslu v Čechách o zřízení profesury (*„fotografie a fototypie, jako dcery fyziky a lučby, by zasluhovaly aby jim popřáno bylo náležitého místa mezi exaktními naukami na českém ústavu polytechnickém. Myšlenka to není nová, neboť na královské průmyslové akademii v Berlíně vyučuje prof.dr.Vogel již po patnáct roků fotografii, na polytechnice pařížské vykládá týž předmět prof. Davanne a na hornické akademii v New Yorku jest rovněž fotografie předmětem vyučování…*)

Profesorský sbor na návrh komise (prof. Šafařík, Zenger, Müller, Preis a Schulz) sice uznal důležitost a potřebu výuky fotografie na Českém vysokém učení technickém (a to včetně vědeckých základů fotografie, optiky a chemie), pro nedostatečné personální možnosti a značné finanční náklady (zřízení ateliéru bylo ohodnoceno na cca 8000 zlatých) však profesuru neschválil. Žádosti vyhověl jen zčásti a 21.května 1881 jmenoval asistenta fyziky B. Cecháče **lektorem fotografie**.

Samostatný ústav praktické fotografie na **Českém vysokém učení technickém** byl založen roku 1899 profesorem kvasné chemie Karlem Kruisem (autor prvních makrofotografií v ultrafialovém záření) Na brněnském Vysokém učení technickém založil fotografické oddělení při fyzikálním ústavu **Vladimír Novák** (1903), na **Karlově univerzitě** pak roku 1922, kdy byl za vedení **Viktorina Vojtěcha** (autor fotografického průzkumu Rukopisů krásno- a zelenohorského). založen samostatný ústav pro fotochemii a vědeckou fotografii.

Jako střední učiliště bylo vybudováno mnoho ústavů, nejvýznamnější z nich je **Učební a pokusný ústav ve Vídni**, založený roku 1888 a vedený J.M.Ederem. Ve svých počátcích byl vybaven inventářem zrušeného ateliéru a laboratoře průmyslové školy v Salzburku. Velký vliv na fotografickou tvorbu několika generací fotografů měl **Bavorský státní ústav pro fotografii v Mnichově**, založený roku 1900.

Snaha o založení české fotografické školy je datována bezprostředně po skončení první světové války. Již 27. března 1919 vydává vláda nařízení o založení grafického ústavu. Po několika urgencích pomalu pracujícího státního aparátu (vznik česká školy málem předstihlo zřízení **německého fotografického učiliště v Liberci**) bylo na poradě dne 24. června 1920 ustaveno kuratorium, výsledkem jehož činnosti bylo zahájení vyučování Státní odborné školy grafické dne 1. září 1921 (dočasně v zadním traktu Technologického průmyslového muzea – Ústavu pro zvelebování živností). Dnem 27. března 1922 se škola stala **Ústředním státním ústavem grafickým,** 1. září 1924 pak Státní grafickou školou v Praze. V dubnu 1925 se škola přestěhovala do místností průmyslové školy na Smíchově a po její reorganizaci v roce

1946 bylo fotografické oddělení přičleněno k Průmyslové škole grafické v Praze I.

V roce 1949 byla **Státní grafická škola** zrušena a její činnost rozdělena mezi více právních subjektů. Kreslířská oddělení bývalé SGŠ daly základ Střední odborné škole výtvarné, po revoluci v listopadu 1989 Výtvarné škole Václava Hollara. Část umělecko-průmyslových oborů přešla na Střední uměleckoprůmyslovou školu (viz dnešní **VOŠG a SUPŠ**). Průmyslová škola grafická (Hellichova 22) byla vytvořena roku 1950 ze zbývajících tříd SGŠ. Svým zaměřením byla koncipována jako škola dalšího vzdělávání – dvouletá mistrovská škola pro vyučující učebních oborů reprodukční grafik, knihtiskař, tiskař a fotograf. Totožné rozdělení vydrželo až do roku 1954, kdy se dvouletá Průmyslová škola grafická a čtyřletá Vyšší průmyslová škola grafická sloučily, a do roku 1960 tvořily Průmyslovou školu grafickou. Název Střední průmyslová škola grafická dostala škola v roce 1961 (tehdy již žáci absolvovali maturitní zkouškou), a tento název si podržela až do roku 1996. V témže roce získává škola statut Vyšší odborné školy grafické a Střední průmyslové školy grafické.

V současné době, resp. od 31. srpna 2005, škola pracuje pod názvem **Vyšší odborná škola grafická a Střední průmyslová škola grafická**. Doba výuky na Vyšší odborné škole grafické se prodloužila z původních dvou let na léta tři (počátek školním rokem 2004/2005). Její současná kapacita je cca 80 studentů (dle novelizovaného školského zákona jsou studující středních škol žáci, vyšších odborných škol pak studenti), kteří budou moci od počátku školního roku 2006/2007 studovat na čtyřech odděleních studijního oboru – vzdělávacího programu Grafický design a realizace tiskovin (82-41-N/020). Jde jednak o dvě již fungující zaměření, a to zaměření Knižní grafika a Propagační grafika, a o dvě zaměření zcela nová. Od počátku školního roku 2006/2007 zahajuje Vyšší odborná škola grafická výuku nových oborů (zaměření) ***Fotografická tvorba a média*** a ***Vydavatelská činnost a reklama***.

Tento obor, tj. obor fotografická tvorba a média, si klade za cíl zprostředkovat studentům osvojení praktických řemeslně-

technologických znalostí a zkušeností jak z oboru klasické, tak i digitální fotografie. Nedílnou součástí výuky bude i oblast grafického designu, polygrafie a předtiskové úpravy. Nový vzdělávací program si vytýčil za cíl kultivovat vizuální vnímání a výtvarný projev studentů a umožnit jim také rozvíjet vlastní výtvarnou fotografickou tvorbu. Nedílnou součástí jeho zaměření je i aplikace poznatků nových médií – autorská multimediální tvorba.

Značný zájem studentů o tento nový obor vyššího odborného školství dokládá opodstatněnost jeho vzniku a je příkladem cesty pro ostatní střední umělecké školy. VOŠG v Praze se tak podařilo vyplnit prostor mezi středoškolským a vysokoškolským studiem fotografie, pro něž je nový obor ideálním odrazovým můstkem.

Střední průmyslová škola grafická vyučuje žáky ve čtyřech základních oborech: polygrafii, užité fotografii, propagačnímu výtvarnictví a oboru konzervátorství a restaurátorství. Celkový počet studujících žáků dnes dosahuje 350, obor užitá fotografie pak 48 žáků ve čtyřech ročnících školy.

Hlavní budova školy (Hellichova ul.22) je určena především pro výuku odborných předmětů, v další ze tří budov, které škola spravuje, v pobočce na Maltézském náměstí 16, se vyučují všeobecně vzdělávací předměty a část odborných předmětů (DVK – dějiny výtvarné kultury). Pavilón v Praze 5, Rošického ulici 8, slouží k výuce výtvarné přípravy, odborného kreslení a figurálního kreslení.

Škola se poměrně aktivně zapojuje do mezinárodních projektů a aktivit, spolupráce a kontakty s ostatními středními uměleckými školami je však spíše sporadická. Účast studentů a pedagogů na republikových setkáních by byla jistě ku prospěchu nejen jim, ale i ostatním zúčastněným stranám.

Jednou ze škol, která bezprostředně ovlivnila vznik a směřování SUŠ v Ostravě je **Škola uměleckých řemesel v Brně.**

Již dva roky po založení pražské SGŠ následovalo **Brno** všeobecný trend v zakládání uměleckých škol ve většině velkých měst Evropy. Vznik školy (1924) byl dán komplexem okolností , mezi nimiž hlavním byl zájem tehdejší Obchodní a živnostenské komory o zvýšení kvality a výtvarné úrovně drobných řemesel. Již v prvních osnovách školy pro školní rok 1924/1925 byl ostatně deklarován cíl „provádět uměleckou výchovu dorostu v oblasti průmyslu, řemesel, obchodu a mít péči o povznesení umělecké výroby vůbec". Koncepce školy, evidentně ovlivněná duchem a směřováním Bauhausu, přizpůsobovala výuku studentů požadavkům praxe. Původní učební plán rozdělil výuku na dva samostatné stupně. První stupeň tvořila dvouletá „přípravka", v níž se všichni studenti vyučovali kreslení podle živého modelu, modelování, základům malby a technickým základům kreslení. Studenti byli vyučováni i teoretickým předmětům, deskriptivní geometrii, nauce o uměleckých slozích, technologii výtvarných materiálů a dějinám uměleckého řemesla. Po úspěšném absolvování prvního dvouletého stupně si studenti mohli zvolit další specializaci. K výběru měli devět oborů pokračovacího tříletého studia. Škola nabízela studentům studium oborů dekorativní malba, drobná plastika sklo, dřevořezba, intarzie a hračka, nábytek a interiéry, práce v kameni a štuku, práce v kovu, rytectví a cizelérství, knihařství, ozdobnictví a práce v kůži, výšivka, krajka a aplikace, grafika, typografie a umělecká fotografie. Tato, jistě velkorysá koncepce výuky, nebyla však pro personální a technické problémy v celém svém spektru realizována. **Koncepce počáteční společné výuky** a následující specializace je v současném uměleckém školství poměrně **intenzivně diskutována** a hovoří se o možnosti jejího nového využití.

Při zahájení své činnosti škola vyučovala studenty v budově tehdejšího Moravského uměleckoprůmyslového muzea (tj. v budově dnešní Moravské galerie) v Husově ulici. Podle původní koncepce školy byl totiž ředitel Moravského uměleckoprůmyslového muzea zároveň i ředitelem

školy. K oddělení školy od muzea došlo až v roce 1938, kdy byl správcem školy jmenován akademický malíř Emanuel Hrbek, který se tak stal prvním samostatným ředitelem školy uměleckých řemesel. K tradici Bauhausu odkazuje i snaha o vybudování komplexu budov pro odborné školy, který by v sobě zahrnoval nejen učebny a dílny, ale také celé provozní a hospodářské zázemí, tělocvičny, ubytovny žáků i možnost ubytování vyučujících. K vybudování komplexu (ne nepodobného Bauhausu nebo svazové škole ADGB v Bernau u Berlína) byla vypsána architektonická soutěž, k realizaci pak vybrán návrh architekta Bohuslava Fuchse. Vzletné plány však záhy ukončila vleklá hospodářská krize a nastupující druhá světová válka. Po ní se škola přestěhovala do budovy v Husově ulici 10, kde sídlí do dnešních dnů.

Za poměrně dlouhou dobu existence školy se v řadách jejich **pedagogů** vystřídalo mnoho kvalitních učitelů – výtvarníků. Byli to malíři a grafici Emanuel Hrbek, František Susser, Petr Dillinger, František Malý, František Myslivec, Karel Jílek, Bohdan Lacina, Jiří Hadlač, Karel Langer, Jaroslav Král, Jiří Šindler, Zdeněk Fuksa, Bedřich Petrovan, Emanuel Ranný, Dalibor Chatrný, Jiří Coufal, Antonín Odehnal, architekti Josef Šálek, Karel Ort, František Kalivoda, knihař Jindřich Svoboda, sochaři Václav Vokálek, Viktor Oppenheimer, Jan Lichtág, Ladislav Martínek, František Navrátil a **fotografové** K.O.Hrubý, Oldřich Staněk, Jaroslav Bouček, Pavel Dias a Vladimír Židlický (který byl i ředitelem školy).

Fotografie provázela tradiční obory školy, malbu, grafiku, plastiku, výstavnictví, tvorbu hraček , nábytku a bytového interiéru nikoliv jako obor hlavní, ale jako důležitá disciplína, jejíž ovládnutí patřilo k ucelenému vzdělání absolventa této školy. Fotografii využívali ke své práci již ve třicátých letech minulého století reklamní grafici školy, ke své práci měli k dispozici i příslušné technické zázemí. Oblíbenými technikami práce byly tehdy fotogramy, fotomontáže a fotografiky, využívané v reklamní praxi.

Samostatné oddělení fotografie má dnes již více než padesátiletou tradici, jeho zřízení je datováno rokem 1951. Již od počátku výuky byl

kladen důraz nejen na řemeslnou dokonalost, ale i na vysoké obrazové kvality, promyšlenou kompozici a jasný obsah fotografie. V původních učebních plánech nepřevládala pouze statická fotografie architektury, krajiny či portrétu, ale také reportážní živá fotografie. Již v padesátých letech zde vznikal poměrně moderní dokument v duchu poesie všedního dne (L.Dias, J.Chytilková, H. Misurová). I tehdy byla součástí studia „výtvarná příprava", jejíž součástí bylo kreslení, písmo a reklamní navrhování, i tehdy byla přijímána myšlenka, že vyznění fotografie je možno umocnit dalším výtvarným projevem. V 1. a 2. ročníku školy byly v rozsahu šesti hodin prvního pololetí vyučovány základy fotografie, v druhém pololetí se zde žáci učili práci se světlem, tónovým podáním a také tomu, jak správně vyjádřit strukturu a povrch těles. Samozřejmostí byla i výuka kompozice. Součástí výuky byla i technická fotografie, tj. makrofotografie, fotografie architektury a plastiky a také reprodukční fotografie. Ve třetím ročníku se žáci věnovali krajině, portrétu a po dobu 10-ti hodin týdně i reportáži. Ve čtvrtém ročníku pak na základě vlastního scénáře natočili a technicky zpracovali vlastní autorský krátký film, v závěru školního roku pracovali s barevnou fotografií. Při srovnání s dnešními učebními osnovami oboru Užitá fotografie a média, tak (s výjimkou činností ovlivněných rozvojem techniky a technologií) nedošlo k příliš patrnému posunu. Od roku 1995 vede fotografický obor školy její absolvent, **Mgr. Martin Vybíral** (1960), dalšími vyučujícími pedagogy jsou Mgr. Jiří Víšek, Jiří Dvořák a Ivan Emr.

Škola mající bezprostřední vliv na založení Střední umělecké školy v Ostravě byla **Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti**. Počátky její činnosti jsou bezprostředně svázány s existencí bývalé **Školy umění ve Zlíně**. Soukromá Baťova umělecká škola založená Janem A. Baťou v roce 1939 měla být závodní školou vychovávající výtvarné umělce a návrháře pro potřeby závodů. Uzavření všech českých vysokých škol německými okupanty v listopadu 1939 poskytlo zlínské škole možnost nabídnout mladým adeptům umění z celého protektorátu vzdělání na nejvyšší úrovni. Do Zlína se tak sjížděli studenti nejen z Moravy, ale i Čech a Slezska. Jako pedagogové školy

zde působili představitelé českého výtvarného umění, malíři a grafici Rudolf Gajdoš, Karel Hoffman, Josef Kousal, Vladimír Hroch, Eduard Milén, Jan Sládek, Richard Wiesner, působila zde celá řada našich předních architektů, Vladimír Bouček, Bohuslav Fuchs, František L. Gahura, Jan Vaněk, teoretici a historici výtvarného umění Albert Kutal, Václav V. Štech, sochaři Luděk Havelka, Jiří Jaška a Vincenc Makovský. Do zlínské školy lze také jednoznačně zařadit původ českého průmyslového designu. Již v roce 1940 se škola prezentovala společnou výstavou designérských návrhů společně s obrazy a sochami (V. Zlínský salon, 1940).

V roce 1952 se škola přestěhovala do Uherského Hradiště, kde se stala nejen pedagogickou institucí, zabývající se výchovou mladých výtvarníků, ale také místem, odkud vycházely podněty pro umělecký život reglonu.

Dnes škola o kapacitě 250 studentů připravuje studenty pro práci nebo další navazující vysokoškolské studium v devíti uměleckých oborech. Je to užitá malba, užitá fotografie, tvarovaní průmyslových výrobků-design, propagační výtvarnictví, výtvarné zpracování keramiky a porcelánu, modelářství a návrhářství oděvů, tvorba hraček a dekorativních předmětů, modelářství a návrhářství obuvi a módních doplňků a nakonec i kamenosochařství.

Obor užitá fotografie je nejmladším oborem SUPŠ. U jeho založení stojí fotografové Mgr.Petr Titz a Ladislav Chvalkovský. Pevnou výukovou koncepci mu dává ve školním roce 1994/95 současná vedoucí oboru MgA. Jana Smahelová, dcera olomouckého fotografa Rudolfa Smahela.

Všechny tyto historické faktory, ale také dostatečné množství absolventů středních a vysokých uměleckých škol, jejich vzájemné poznávání a především snaha o uměleckou a kulturní „emancipaci" Ostravy po roce 1989 nakonec vyústily prvního září 1990 v zahájení výuky na nově založené **Střední uměleckoprůmyslové škole v Ostravě.**

Fotografie v české literatuře, živnostenská literatura a učební texty.

Stálicí na nebi didaktických prostředků výuky, a to i přes stále překotnější rozvoj audio-vizuálních prostředků, byla, je a zřejmě i nadále zůstane **učebnice**. Pro svoji trvalost, názornost, možnost mít ji neustále při sobě a kdykoliv se k ní vracet. Nejinak tomu bylo i v historii fotografických příruček, publikací a učebnic. Z hlediska jejich vývoje v čase a obsahu jsou patrné **základní vývojové etapy.**

V počátcích rozvoje fotografické techniky, tj. v době bezprostředně navazující na vynález daguerrotypie, měla vydávaná literatura pouze **informativní charakter**. Příručky, týkající se vlastních fotografických technik nerozlišují mezi amatéry a profesionály, jejich zaměření je ryze technicko-technologického charakteru. S rozvojem techniky,a tím i dostupnosti fotografie se literatura rozděluje na **dva proudy**, část je určená široké amatérské veřejnosti, část je určena profesionálům. I v těchto technických knihách se již snaží někteří autoři o analýzu teoretických aspektů fotografického obrazu. Rudolf Špillar a Jan Špriňar (*Kompendium praktické fotografie – příručka pro fotografy amatéry, K. Purkrábek Praha 1905*) rozděluje žánry fotografie nejen na fotografování krajin (snímky mraků, snímky blesků, snímky panoramat, snímky ledovců, fotografování v tropech), fotografování architektur, kovové předměty, stroje, mince medaile, reprodukce kreseb, portrét, ale také na uměleckou fotografii.



D.Robinsonová, Praha, Zpravodaj fotografů, spojené dvojčíslo 11-12/1948

Později se přidávají fotografické publikace a práce z oboru teorie fotografie. **Učebnice** určené již pouze k výuce profesionálních fotografů tvoří po druhé světové válce samostatnou kapitolu.

Fotografická odborná literatuřa by jistě pro svou šíři vyžadovala vlastní podrobné teoretické práce. Pro její důležitost z pedagogického hlediska bude určitě užitečná alespoň malá historická rekapitulace.

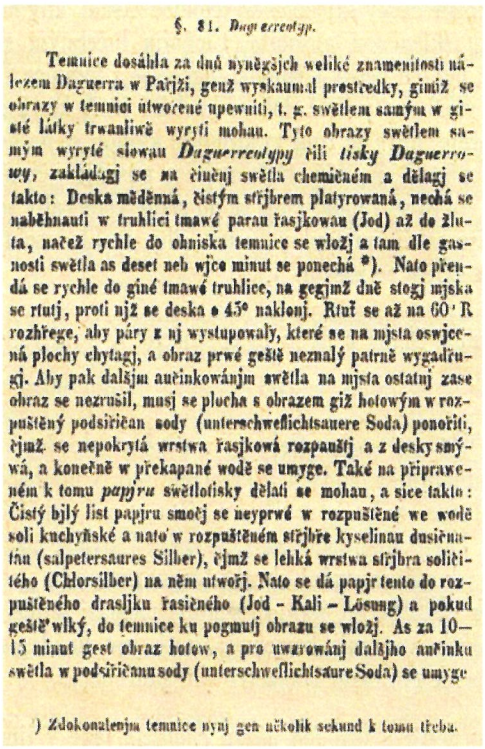

§. 81. *Daguerreotyp.*

Temnice dosáhla za dnů nynějších veliké znamenitosti nálezem Daguerra w Paříži, genž wyskaumal prostředky, giniž se obrazy w temnici utwořené upewniti, t. g. světlem samým w gisté látky trwanliwě wyrýti mohau. Tyto obrazy světlem samým wyryté slowau *Daguerreotypy* čili *tisky Daguerrowy*, zakládagj se na činěnj světla chemičném a dělagj se takto: Deska měděnná, čistým stříbrem platyrowaná, nechá se naběhnauti w truhlici tmawé parau řasjkowau (Jod) až do žluta, načež rychle do ohniska temnice se wložj a tam dle gasnosti světla as deset neb wjce minut se ponechá *). Nato přendá se rychle do giné tmawé truhlice, na gegjmž dně stogj mjska se rtutj, proti njž se deska o 45° naklonj. Rtuť se až na 60° R rozhřege, aby páry z nj wystupowaly, které se na mjsta oswjcená plochy chytagj, a obraz prwé ještě neznalý patrně wygadřugj. Aby pak dalšjm auěinkowánjm světla na mjsta ostatnj zase obraz se nezrušil, musj se plocha s obrazem giž hotowým w rozpuštěný podsiřičan sody (unterschwefligtsauere Soda) ponořiti, čjmž se nepokrytá wrstwa řasjková rozpauštj a z desky smýwá, a konečně w překapané wodě se umyge. Také na připraweném k tomu *papjru* světlotisky dělati se mohau, a sice takto: Čistý bjlý list papjru smočj se neyprwé w rozpuštěné we wodě soli kuchyňské a nato w rozpuštěném stříbře kyselinau dusičnau (salpetersaures Silber), čjmž se lehká wrstwa stříbra solitého (Chlorsilber) na něm utwořj. Nato se dá papjr tento do rozpuštěného drasljku řasičného (Jod – Kali – Lösung) a pokud ještě wlký, do temnice ku pogmutj obrazu se wložj. As za 10–15 minut gest obraz hotow, a pro uwarowánj dalšjho auěinku světla w podsiřičanu sody (unterschwefligtsaure Soda) se umyge

*) Zdokonalenjm temnice nynj gen ućkolik sekund k tomu třeba.

Když v roce 1839 veřejně představuje L.Daguerre svůj vynález – daguerrotypii - světu, určitě netuší, že již za tři roky, tedy v roce 1842, bude o novém způsobu zachycení a uchování obrazu referovat strýc slavného českého hudebního skladatele Bedřicha Smetany. V rámci učebnice fyziky, kterou vydalo České muzeum jako II. číslo „Nowočeské biblioteky“ pod názvem „Silozpyt čili Fysika“ podrobně daguerrotypický proces popisuje profesor fyziky a matematiky Josef F. Smetana. (**SMETANA, JOSEF:** SILOZPYT ČILI FYSIKA. Praha, Čes. museum, 1842. 435 s. + obsah, 4 + 7 sklád. lito příl.).

Josef František Smetana (11.3.1801 – 18.2.1861) působil na plzeňském gymnáziu. Jeho nedělní přednášky pořádané pro učně, tovaryše a mistry jako by předznamenaly rok 1840, rok kdy byla v Plzni založena nedělní průmyslová škola. Jako přírodovědec a fyzik se velmi



Daguerrow (Dažérim) wynálezek k uhálení auěinku světla.

živě zajímal o nové objevy a vynálezy. Nikoho proto asi nepřekvapí, že hned po prvních zprávách o Daguerrově vynálezu se pokouší s úspěchem jeho metodu napodobit. Svědčí o tom jeho vlastní poznámky z let 1840 a 1841, v nichž se zmiňuje nejen o daguerrotypii, ale také o možnosti zachycení obrazů na papíře, o talbotypii. Jeho původní snímky se bohužel nedochovaly.

Kratší zprávy o vynálezu fotografie a jeho rozvoji jsou však již staršího data. Nejstarší je článek **Dr. Václava Staňka** (1804 –

1871), který jej pod titulkem „Daguerův (Dagérův) wynález k ustálenj aučinku swětla“ vychází v České Včele č. 20 ze dne 8. března 1839, tedy ještě před zveřejněním objevu (19. srpna 1839).

Následovaly další četné články v časopisech vydávaných v Praze. Nadšené zprávy zveřejňuje (Česká Wčela“, „Bohemia“, „Kwěty“, „Ost und West“ aj., o vynálezu se také zmiňují někteří naši spisovatelé – Jirásek, Herman, Neruda a Frič.

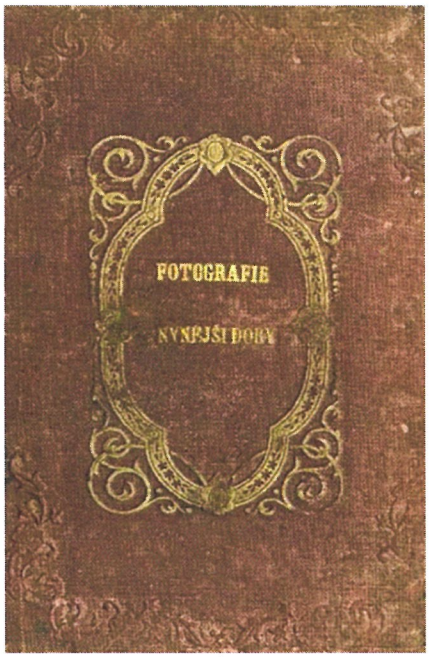

S výjimkou popisu fotografického procesu učebnicemi fyziky musel český fotograf poměrně dlouho čekat na vydání české odborné příručky. Z hlediska profesionální fotografie je jistě potěšitelné, že jejím autorem byl fotograf z povolání. Příručku **Antonína Markla** (1822-1891) vydává v červnu 1863 svým nákladem pražská firma Aleš Kreidl pod názvem *„Fotografie na základě vědy a zkušeností založená“*. Kniha je doplněna sedmnáctistránkovým Kreidlovým ceníkem, obsahujícím všechny potřeby tehdejších fotografů, jako byly „předmětnice, temnice, opěráky, stany, stříbroměry „ atd. V knižní předmluvě se autor zmiňuje také o budoucnosti fotografie :“Velké věci jsou ještě před námi ukryty a ty náležejí budoucnosti“, jinde předznamenává objev roentgenových paprsků a použití infračerveného záření: „.....paprsky účinkují na skupenství těles a na jejich sloučení: možná, že i jiný účinek paprsků světla se časem rozkryje...“


Die
neueſten Fortſchritte
der
PHOTOTYPIE
(Lichtdruck)
oder
praktiſche Anleitung, mit möglichſt wenig Koſten und Apparaten, druckfähige Glasbilder zu erzeugen, und dieſelben mittelſt Druck einer gewöhnlichen Satinirmaſchine, auf Papier beliebig zu vervielfältigen.
Von
A. Markl,
techn. Chemiker.
Prag.
Verlag von A. G. Steinhauſer.
1870.

Antonín Markl získává v roce 1859, po krátké praxi chemika v cukrovaru, oprávnění k provozování fotografické

živnosti a otevírá ve Sluneční ulici v Praze „Fotografický a chemický ústav" v němž živnost provozuje. Své služby nabízí také v uvedené knize, mimo jiné i vyučování všech fotografických oborů, a v jejím závěru předkládá na svou dobu poměrně pokrokový návrh stanov Jednoty českých fotografů (k jejímu založení za Marklova života nedošlo, stalo se tak až v roce 1882). V roce 1864 vydává Markl vlastním nákladem publikaci *„Fotografie na suchém kolódiu, návod k vyrábění negativů, positivu a diapositivu podle nejnovějších vynálezů a vlastních zkušeností"*, německy v roce 1870 *„Nejnovější pokroky fototypie (světlotisku) (Die neusten Fortschritte der Phototypie (Lichtdruck)*, kde uvádí i vlastní světlotiskový postup. V pokusech se světlotiskem spolupracoval s **J.Eckertem**. Vlastní fotografické práce Antonína Markla jsou dnes poměrně vzácné. Dochované vizitky upoutají diváka kvalitou zpracování, sytostí a stálostí tónů, někdy i nevšední úpravou pozitivu nalepeného na karton. Jeho hlavní a nesporná role však spočívá v ucelenosti a systematičnosti práce, se kterou překládal a vydával v českých příručkách fakta publikovaná v jiných jazycích.

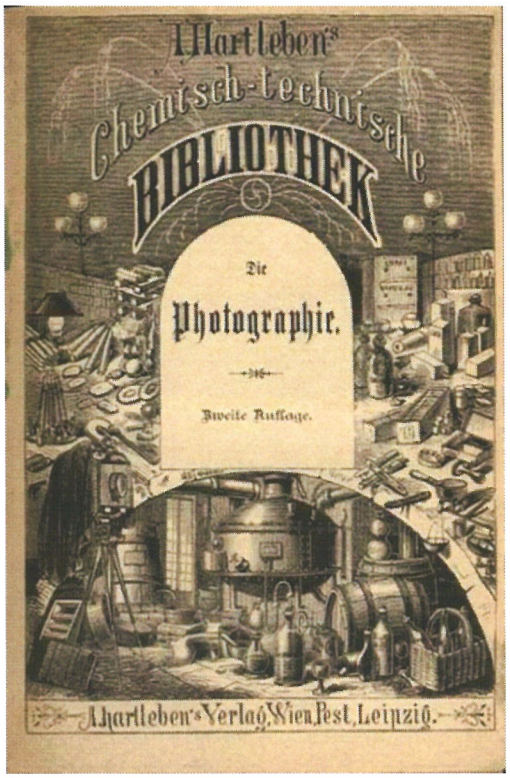

Šestiletou přestávku přerušuje v roce 1876 **Dr. Vojtěch Šafařík**, když v *„Chemických listech"* publikuje ve čtyřech pokračováních kapitoly *„Fotografie na suchých deskách"*. Celá práce pak vychází jako samostatný tisk. Toto poměrně krátké pojednání (29 stran, dvě vyobrazení) můžeme určitě řadit k nejstarším českým fotografickým příručkám. Šafařík věnuje darem padesát výtisků své knihy Českému fotografickému spolku.

Následující období je zastoupeno publikacemi, které sice vycházejí v němčině, jejich autorem je však Čech, **profesor Jakub Husník**. Ve čtyřech vydáních vychází rychle za sebou v letech 1877, 1880, 1885 a 1894 titul *„Das Gesamtgebiet des Lichtdrucks"*, po přepracování pak znova roku 1923. *„Die Heliographie"* vyšla roku 1878 a *„Die Zinkätzung"* r. 1886. Husník kromě toho doplnil a

rozšířil Krügerovu *„Die Photokeramik"* (1893). Všechny Husníkovy publikace vyšly v populární edici „Chemisch-technische Bibliothek" nakladatele Hartlebena.

Osoba Jakuba Husníka si určitě zaslouží alespoň několik stručných informací. **Jakub Husník** (29.3. 1837 - 16.2. 1916) se narodil a vyrůstal spolu s dalšími devíti sourozenci v rodině mysliveckého adjunkta Vavřince Husníka. Své dětství prožívá Ve Vejprnicích (Plzeň), školu navštěvuje nejprve v Hlavaticích a poté v Benešově. Po absolvování pražské reálky vstupuje roku 1853 do pražské malířské akademie. V Antverpách studuje vlámský kolorit u profesora Leria. Po návratu maluje v Uhříněvsi u svého strýce Fr. Moravce několik oltářních obrazů a podobizen. V roce 1863 je jmenován učitelem na táborském gymnáziu. Spolu s lékařem Schwarzem zkoumají tzv. mokrý proces v souvislosti s fotografií V roce 1871 odjíždí do Vidně,kde přednáší a vyučuje své nové metody. Roku 1877 je jmenován profesorem kreslení na reálném gymnáziu v Praze ve Spálené ulici. Zde působil rok a poté zakládá první dílnu na zinkografii. V roce 1888 ji rozšiřuje spolu se svým zetěm na firmu Husník a Hauser, která měla své zastoupení v několika velkých evropských městech. Roku 1893 zdokonaluje trojbarevné reprodukce pro knihtisk. Píše odborné knihy a získává patenty za své další vynálezy. Přichází celá řada uznání a ocenění. V roce 1907 je jmenován čestným členem Fotografické společnosti ve Vídni a o rok později v Berlíně. Zasloužil se také o zavedení výuky fotografie na Českém polytechnickém ústavu.

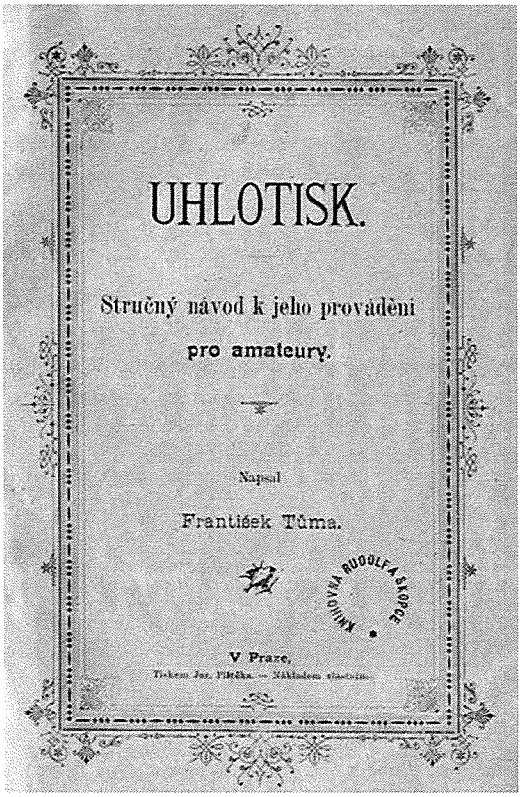
UHLOTISK.

Stručný návod k jeho provádění

pro amateury.

Napsal

František Tůma.

V Praze,

Obrat v situaci fotografické odborné literatury psané česky nastává roku 1890. Po tomto datu již začínají pravidelně vycházet české příručky a časopisy. V roce 1891 vydal pražský obchodník s fotografickými potřebami **Bernard Goldwein** *„Lehce pochopitelný návod k fotografování na suchých deskách"* v němčině a o rok později stejný titul

také česky. Jeho „*Fotografický věstník*" vycházel od roku 1890 jako vůbec nejstarší česky psaný časopis pro fotografy. V roce 1894 vychází **Tůmova** brožurka „*Uhlotisk*", první české pojednání o této nejstarší technice ušlechtilých tisků a r. 1896 „*Taje umění fotografického*" od **Jar.Krekuleho**.

Nedostatek česky psané literatury řeší **Eduard Petrák** „Přednáškami v kursu fotografů amatérů v Praze", které vyšly v litografii Josefa Středy, a jejichž rozsah byl 125 listů. **František Bourdon**, syn fotografa z Chrudimi, vydal v roce 1896 I. Díl „*Fotografa – amateura*", místo připravovaného druhého svazku vyšlo v roce 1904 v novém, značně rozšířeném vydání. K velmi rozsáhlým publikacím (o 300 stranách) můžeme přiřadit „*Rukověť praktické fotografie*" **Jaroslava Formánka**, vydaná v roce 1902 Řivnáčovým nakladatelstvím. Ještě před touto knihou vychází „*Příručka praktické fotografie* **R.V.Vodňanského**(1898).

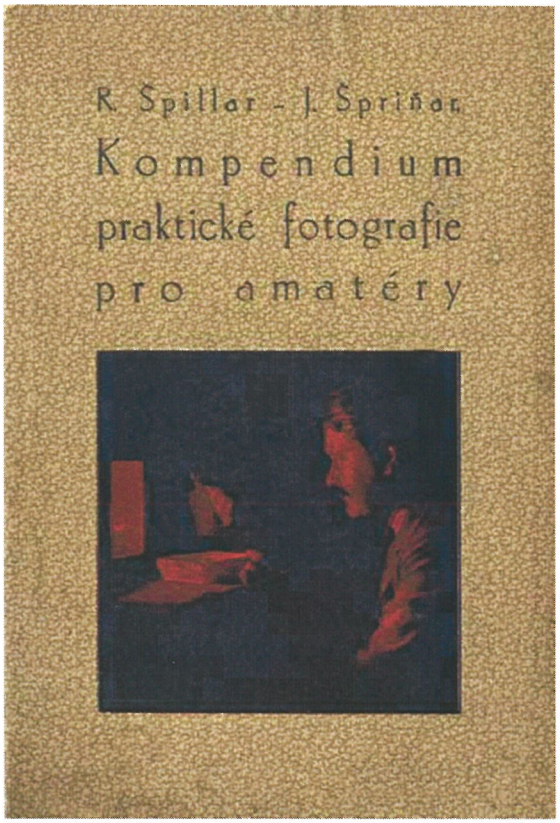

Redakce časopisu „Český strojník a elektrotechnik" vydává v tisku tiskárny B.Outraty (Jičín) *Praktické návody pro fotografy – amateury* z pera Rudy Maříka. Mimo základní technické informace zde čtenář nachází i tak exotické návody, jako jsou např. „snímky duchů, mizící fotografie či ožívající fotografie krajin.

Nakladatelství Weinfurter začíná vydávat co do počtu výtisků a rozsahu jednu z nejpopulárnějších fotografických příruček, a to spis **Františka Vaňka** – „*Český fotograf amatér*". Tato kniha poprvé vychází v roce 1905, dalších šest vydání následně vychází až do roku 1924(E.Weinfurter, Praha, I.vyd.1904, II.vyd.1905, III.vyd.1911, IV:vyd.1919, V.vyd.1922, VI.vyd.1924). Stejného úspěchu u čtenářů fotografů dosahují i „*České expoziční tabulky*" téhož autora (Vaněk František, Dr., České expoziční tabulky, Praha, E. Weinfurter, Český fotograf amatér, I. vydání 1904, II.vyd. 1905, III.vyd. 1909, IV.vyd. 1919, V.vyd.1922, VI.vyd.1924).



Ve stejné době vychází i dvě poměrně dlouho populární příručky. Jde jednak o *„Kompendium praktické fotografie“* **Rudolfa Špillara a Jana Špriňara** (I.vydání vydává Český klub fotografů amatérů v Praze, příruční kniha pro fotografy amatéry, Praha 1908, II. vydání Josef Rašín, Praha 1913, přepracované Šimonovo vydání v roce 1933). Druhou příručkou je *„Fotografické vademecum“* (vše , co má věděti začátečník i pokročilý fotograf-amatér) **Jaroslava Petráka** (?-22.1.1917). V nakladatelství Vaněk a Votava (Praha) vychází třikrát (1913, 1916 a 1921) v posledním vydání pak přepracováno a upraveno Janem Srpem.

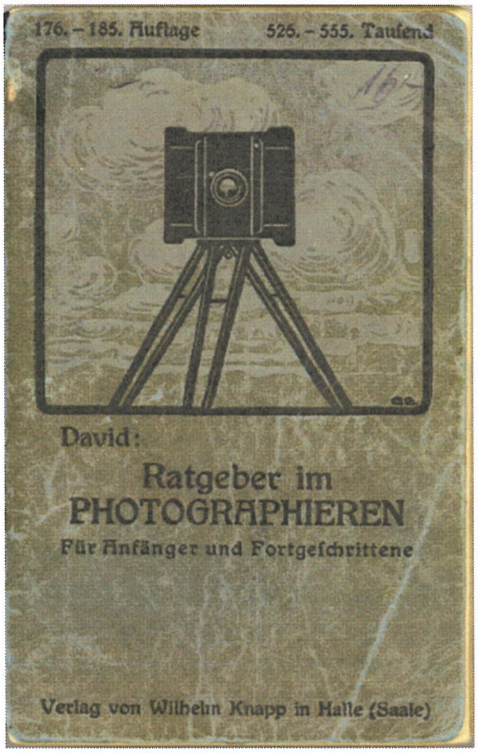

Všechny zmiňované publikace však zřetelně, co do počtu vydání a obliby, určitě překonal Petrákův překlad *„Davidova rádce ve fotografování“* **(Ludwig David**, Ratgeber im Photographieren, Verlag von Wilhelm Knapp in Halle). První vydání vydává roku 1907 B.Kočí, následujících deset nakladatelství E.Beaufort, Jungmannova 21, Praha II.

K úspěšným příručkám té doby patří také **Boučkova-Novákova** *„Praktická fotografie“* . Vychází, a to včetně původního vydání připojeného k „Návodu pro praktická cvičení fisikální“, ve třech nákladech.

Jako fotograf-živnostník publikuje v oboru odborné fotografické literatury i **Jindřich Vladimír Bufka** (16.7.1887 – 23.5.1916). V roce 1913 vydává *„Katechismus fotografie“* (Hejda a Tuček, Praha), 1910 *„Fotografování v barvách“*, *„O fotografii v barvách pomocí desek*

autochromových", „*Stručný návod k různým pracem s deskami fotografickými*" – vše také v roce 1910.

V letech první československé republiky je nejaktivnějším vydavatelem fotografické literatury pražské nakladatelství Beaufort (Jungmannova třída 19-21, Praha II) Jde nejen o ryze amatérské příručky, jako například poměrně obsáhlou „*Knihovnu FOTORÁDCE*" - český překlad populární německé edice „*FOTORAT*", zpočátku v překladu **R.A.Šimona**, posléze **Ing.Augustína Škardy**. (svazky: *Dobré snímky od vody, Fotografování na cestách, Vodní sporty v obraze, Správně zaostřiti a exponovati, Snímky proti světlu, Mraky do obrazu, Zvětšování, Filtr, kdy a jak, Od negativu k obrazu, Noční snímky, 150 chyb ve fotografii, Učíme se dívat fotograficky, Vždy jen dobré snímky, Lepší snímky se skřínkovou komorou, Má auto, aparát a já, Technika snímků nakvap, Dětské snímky, Portréty jednoduše, Filtr, kdy a jak.*), ale i knihy určené dětem – **Jaroslav Prošek**: „*Ať'ka fotografuje*". Ostatně německá literatura byla do české republiky dovážena v poměrně hojném počtu . Za nejčetnější lze považovat knihy nakladatelství HEERING z Harzburgu (Heering-Verlag, Harzburg (edice „*Školní knihy, Instrukční knihy, Barevná fotografie, obrazová díla*). V českém překladu knihy tohoto nakladatelství vydává Beaufort v edici **„FOTOPŘÍRUČKY"** – H.Windisch „*Nová škola fotografie*", knihy zaměřené účelově jak na žánr – A.Feininger „*Lidé před aparátem*", tak i na značky jednotlivých fotoaparátů – F.Vith „*Leica*", W.H. Döring „*Fotografujeme dobře – fotografujeme Retinou*", Dr.W.Heering „*Zrcadlovka Rolleiflex*". Součástí této edice byly také původní české publikace (Jaroslav Prošek – *Fotografie na malý formát*).



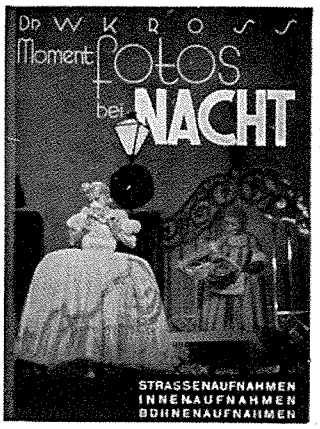

Značná obliba této edice byla jistě i důvodem pokračování , kterého se dočkala i v padesátých a šedesátých letech minulého století, tentokráte pod názvem edice **„FOTOrádce“** a pod hlavičkou pražského nakladatelství ORBIS: (H.E.Fincke, *Technika momentních snímků*, H.Ziegler, *Učíme se dívat fotograficky*, R.Skopec, *Negativní a positivní retuš*, J.Pilmann, *Sportovní fotografie*, H.Schrader, *Snímky zblízka*, A.Šourková, *Dítě před objektivem*, K.M.Paspa, *Fotografujeme s filtrem*, S.Sova, *Fotografujeme pro noviny*, J.Vajdiš, *Krajina ve fotografii*, Vl.Jelínek, *Snímky při bleskovém světle*, I.Heráň, *Fotografujeme zvířata*, L.Souček, *Panoramatická fotografie*...etc

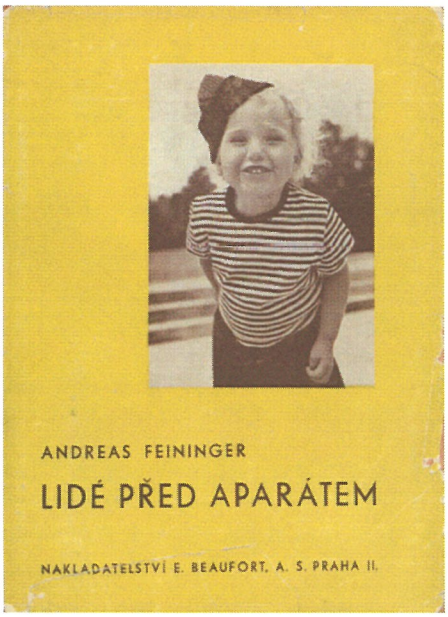



Specifickou knihou vydanou nakladatelstvím Beaufort byla *„Žena ve světle“* **Františka Drtikola.** Spolu s předmluvou kritika kulturní rubriky Národních listů, J.R.Marka zde autor publikuje výběr 46 aktů.

Ostatně první kniha pojednávající o ženském aktu ve fotografii vyšla v českých zemích již v roce 1904. Šlo o český překlad knihy **C.H.Stratze** (Stuttgart 1899) *„Krása ženského těla“.*

Samostatnou kapitolu by jistě zasloužila literatura věnující se filmu a kinematografii. Řadu publikací tohoto oboru vydává knihovna *„Filmového kurýru“*, redigovaná **J.Havelkou, Karel Smrž** (1897 – 1953) pak obsáhlé *„Dějiny filmu“* (1933) Kniha se dočkala komentované reedice. ve třech dílech K.Taberyho v roce 2003 a 2004 (*Filmová publicistika Karla Smrže, díly 1.-3.*, Palackého universita , 2003-2004, *Český film. Filmová technika. Filmová*

dramaturgie – 1.díl, Dějiny dějin filmu. Film jak vznikal a jak se vyvíjel. Filmová historie. Zahraniční filmy – 2.díl, Slovo - nástroj myšlení. Amatérský film. Filmová literatura. Filmové zákulisí. Filmový slovník – 3.díl).

Technickou stránkou filmu se v edici obdobné **„Fotorádci"** věnuje nakladatelství Beaufort v knihovně *„Kinorádce"* – *„Filmovat – ale dobře* (Fr.W.Frerk), *Kinoamatér na cestách* (Dr.K.Raphael), *Umělecké základy amatérského filmu* (A.M.Joklová), *Barevná amatérská kinematografie.*



Své tiskoviny vydávaly i některé obchodní fotografické firmy (*Foto-Noviny,* 1920, **Vladimír Albrecht**, Královské Vinohrady), četné byly i katalogy a příručky výrobců a prodejců fotografické techniky a fotografických materiálů (*fotoknihovna KARPO, AGFA,* atp.). I v těchto příručkách lze najít tituly, které se věnovaly nejen technice a technologii zpracování, ale také teoretickým otázkám fotografické tvorby (**Ing. Přemysl Koblic**: *Žánr – fotografie výjevů*. Společnost **KODAK** vydává pro profesní fotografy nepravidelně vycházející časopis *„FOTOATELIER"*.

Do konce druhé světové války se česká odborná literatura nedočkala komplexnějšího zpracování své historie. V Jubilejním ceníku z roku 1930 se o ní částečně zmiňuje **Vladimír Albrecht**, poměrně podrobný přehled je možno nalézt v katalogu výstavy *„Sto let české fotografie"*, která se uskutečnila na přelomu let 1939/1940. Problematice historie je věnováno i dvojčíslo 10-11/1939 časopisu Fotografický obzor. Své články zde uvádí **Rudolf Skopec** (nejstarší fotografie, Dr. Viktor Teisler (Josef Petzval), Ing.K.M.Paspa (vývoj positivního obrazu), dvě první generace pražských fotografů (pod zn. E.G.) atp. Součástí čísla je i obsáhlá fotografická příloha (Jan Maloch, Vilém Horn, Josef Sötinger, Josef Bekel, M.L.Winter, H.Fiedler, J.Tomáš, Jindřich Eckert, R.Veverka, Ing.Jaroslav Krupka, František Drtikol, Miroslav Hák, Jaromír Funke, Adolf Vyšata, Josef Sudek, atd.) Ke století fotografie a uspořádání již zmiňované výstavy vychází také v nakladatelství Beaufort kniha stejnojmenného názvu. **Rudolf Skopec**

(*Sto let fotografie*) v ní předkládá čtenáři jak věcné, tak i chronologické shrnutí fotografických dějin. Kniha je doplněna 331 reprodukcemi.



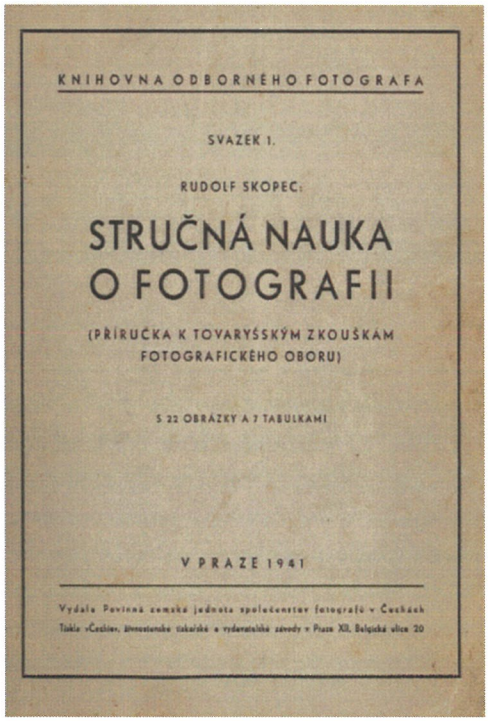

První fotografickou knihou určenou především žákům SGŠ v Praze vydává jako svůj společný projekt nakladatelství Družstevní práce a SGŠ. Jde o první (a bohužel i poslední) knihu plánované edice Fotografovaný svět s titulem: *Fotografie vidí povrch* (editoři **Jaromír Funke a Ladislav Sutnar**, Družstevní práce 1935) . Zamýšlená edice měla čítat osm knih zabývajících se různými tématy: plastickými předměty, hlavou, reklamní fotografií, architekturou, reportážní fotografií života města, přírodou a noční fotografií. Každý svazek této edice měl tvořit samostatný celek. Autorem předmluvy knihy je český historik , teoretik umění a filosof V.V.Štech. Knihu nelze jistě z didaktického hlediska pokládat za klasickou učebnici, autoři zde nepopisují konkrétní metody vzniku fotografií (i když některé technické detaily jsou zde uvedeny), ale snaží se přivést čtenáře-studenta k pochopení vnímání a nabytí zkušeností při převodu trojrozměrné reality povrchů, předmětů a věcí do plochy fotografie. Reedici knihy realizovalo vydavatelství Torst (2003).

Na klasickou učebnici fotografie si musela odborná veřejnost počkat až do roku 1941. **Rudolf Skopec** vydává v tomto roce „*Stručnou nauku o fotografii*“ – příručku k tovaryšským zkouškám fotografického oboru. Jde bezesporu z hlediska množství a kvality zveřejněných informací o nejvýznamnější knihu určenou výhradně žákům fotografických škol zabývající se ve své šíři nejen technickou stránkou oboru. Knihu vydala

Povinná zemská jednota společenstev fotografů v Čechách v nakladatelství „Čechie", Belgická 20, Praha XII. Kniha vychází v dalších vydáních i po roce 1945, a to ve 2. vydání v roce 1947, v 3. pak v roce 1953. (pozn. Elektronická kopie 1. vydání knihy je přiložena v závěru této práce).

V počátku této knihy se žáci mají možnost seznámit stručně s dějinami fotografie, součástí kapitoly jsou i reprodukce fotografií (které jsou ostatně zařazeny i v celé knize (Niepce – Prostřený stůl 1829, Talbot – snímek z okna 1835, D.O.Hill: Ze starého hřbitova v Edinburgu 1845, L.Moholy-Nagy : fotogram, J.Špiřík: Z Brna, J.F.Kunz: po náletu, A.Bursík: Schodiště, M.Bernat: Ze zimní Prahy, J.Jeníček: V Severočeském lomu, F.Bučina: Horňácké děti, J.Fischerová: Spánek, F.Farský: Jiří z Poděbrad, B.Šťastný: Ke sv.Antoníčku, K.Podlipný: Škola rytmiky, W Hammond: Karneval, R.Moisy: Narodila se v roce 1900). Následuje nauka o světle, základy chemie, fotografické přístroje, citlivý materiál, snímek (se zaměřením na jednotlivé žánry – portrét, architektura, krajina..), vyvolávání, ustalování a praní, opravy negativů, zpracování positivů, zmínka o ušlechtilých tiscích, plánografie, fotografování v přirozených barvách, reprodukční tiskové techniky, elektřina, autorské právo na fotografická díla, fotografické organizace, kalkulace , ceny a mzdy v živnosti fotografické, závěrečné učňovské zkoušky, požadavky kladené na učně fotografického oboru, o české odborné fotografické literatuře, fotografické předpisy, podrobný rozvrh učební doby učně a otázky k odborným zkouškám. Šlo bezesporu o knihu, která v kompaktní podobě shrnuje vše podstatné , mohla by být vzorem současným učebnicím, a i dnes stojí za pozornost (s otázkami k odborným zkouškám by měl dnes vážné problémy nejeden ze současných studentů fotografie).

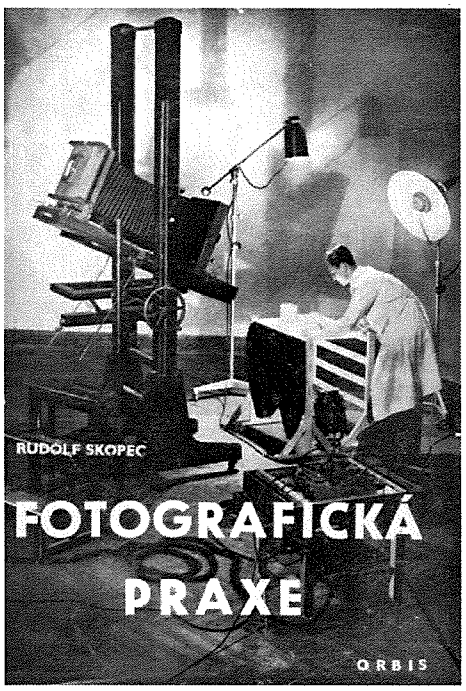

Vzhledem ke změně vlastnických poměrů a zestátnění většiny profesionálních fotografických ateliérů vynechává Skopec ve třetím vydání

své knihy (1953) část zabývající se živnostenskou fotografií. Knihu rozšiřuje o kapitolu „Fotografie ve vědě a technice" (stereoskopická fotografie, letecká fotografie, makro- a mikrofotografie, astrofotografie, fotografie v historických, přírodních, fyzikálních vědách, v medicíně a archivnictví, Infrafotografie, elektrografie, Roentgenografie, kinematografie, fotografická registrace), podstatného rozšíření se dočkaly barevná fotografie a tiskové techniky. Na závěr knihy se objevuje i zmínka o přenosu fotografií na dálku a o televizi (televise). I dnešního čtenáře jistě překvapí systém záznamu radiově přenášených fotografií a filmů a jejich následné zpracování klasickou fotografickou cestou (televizní vysílání je kopírováno na nekonečný celuloidový pás, z kterého je obraz promítán, citlivá vrstva vzápětí smývána a nanášena nová). Kniha obsahuje i všívané ukázky bromografií, světlotisku a hlubotisku, obrazová příloha je bohužel poznamenána datem svého vzniku a proto se jen hemží dělníky, sovětskými vojáky a průvody 1.máje (ostatně i seznam doporučené literatury je doplněna o „stěžejní" díla sovětských autorů).Poměrně agilním se stává po druhé světové válce Československé filmové nakladatelství v Praze. Vydává nejen příručky ryze technického charakteru (K.Hermann : *Fotografická archiv*, In.P.Koblic: *Pextral, Polygrad, Fotografické předpisy pro každého*, O.Beneš: *Fotografické a filmové tabulky*, O.Beneš: *Fotografie dokumentů*, v českém překladu **A.Ornano**: *Portrét ve fotografii , Učíme se fotografovat, Technika negativního procesu* – Poligono Societá Editrice in Milano), ale také odbornou literaturu pro kinoamatéry (K.Kameník: *Amatérský film od A až do zet, Vysoká škola pro kinoamatéra*, In.K.Smrž : *Amatér točí hraný film*, Dr.S.Ježek: *Režie amatérského filmu*. Stejné nakladatelství je vydavatelem dvou časopisů, a to **Československé fotografie** (viz dále) a **Československého kinoamatéra**. V edičním plánu Československého filmového nakladatelství můžeme také nalézt obrazové fotografické publikace (*Fotografie Karla Ludwiga*, M.Hák: *Očima (svět*



kolem nás), Jiří Jeníček: *Praha jasem okřídlená,* pokračování předválečných ročenek totožného názvu *Československá fotografie 1946,* V.Jírů: *Slunečné pobřeží Jugoslávie, RAF*, P.Hrdlička: *Jak fotografovati dceru*, P.Hrdilčka a F.Hrubín: *Vánoční sen)*. Za detailnější zmínku stojí dvě knihy tohoto nakladatelství, obě z pera teoretika české fotografie **Jiřího Jeníčka**.V první z nich, *Úvahy o fotografii* (ČSFN Praha 1947),i když se zde vyskytuje část ryze technického charakteru, většinu obsahu zaujímají autorovi pohledy na fotografii z námětových hledisek (fotografujeme předmět, fotografická reprodukce, fotografujeme architekturu, fotografujeme zpodobna tvář země, lidská tvář před objektivem, lidská tvář z hlediska tvořivého a řemeslného, fotografická reportáž, lidé v elektrice, uhlí, uhlí), kde se autor zabývá především obsahem snímků, a ne jejich technickou formou. Jeníček uvažuje o řemesle a tvořivosti a dochází k závěru, že fotografie je především projevem vnější zkušenosti. Jeníček ukazuje, že fotografie nepřestává být výrazovým, obsahovým a námětovým problémem i když už přestala být problémem technickým. Kniha je doplněna 127 autorovými snímky na kterých definuje nejen jednotlivé žánry, ale také základní kompoziční a stavební zásady fotografického obrazu.

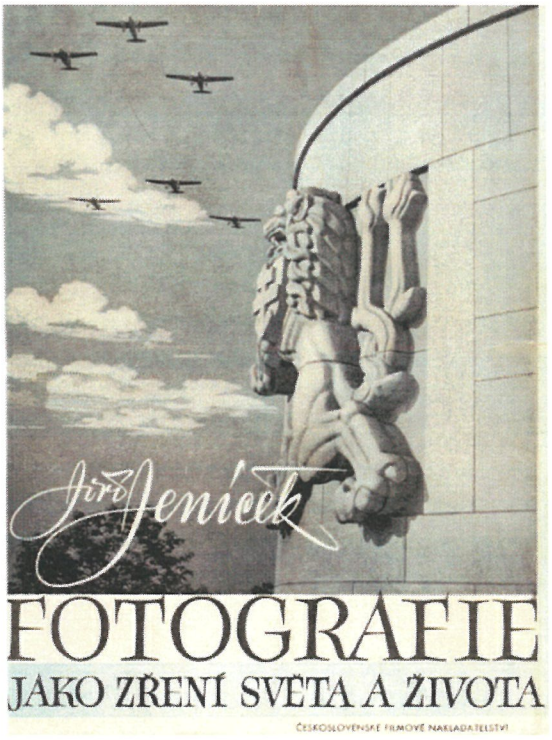

Druhou teoretickou kniho vydanou týmž nakladatelstvím je titul **Fotografie jako zření světa a života** (ČSFN, 1947). Jiří Jeníček v ní sleduje fotografii od jejího vzniku, rozebírá její námětová a výtvarná hlediska a ukazuje její klady a zápory na četných obrazových příkladech. Autor svou pozornost zaměřuje především na fotografickou scénu v českých zemích. Její historii zde postupně představuje od roku 1890, hodnotí její klady a zápory, kategoricky odsuzuje zásady impresionistické a piktorialistické fotografie, poměrně podrobně uvádí historické události, které provázely tzv. „pražské mezinárodní salóny. Zajímavá jsou v jeho výkladu především léta 1933 – 1936, kdy snaha o novou fotografii vrcholí demonstrativní výstavou, uspořádanou fotografickou skupinou SVU Mánes. K pochopení sporů tradicionalistů a modernistů prvorepublikové fotografie kniha objevná i dnes, obsahující 205 kvalitních ilustrací.

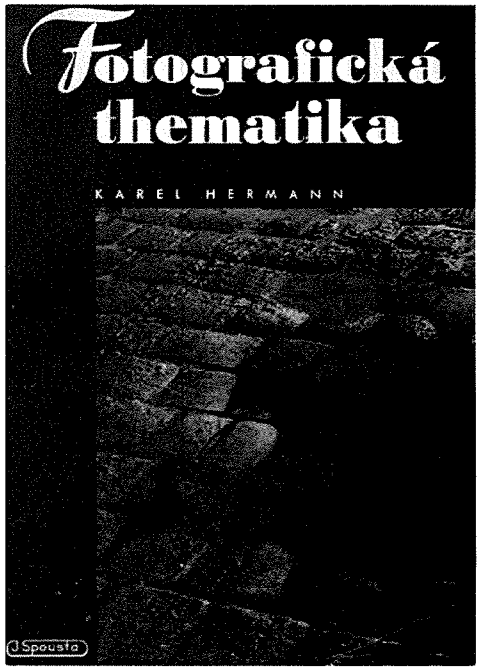

Teoretické knihy vycházejí po válce i v jiných českých nakladatelstvích. Jaroslav Spousta (Praha), vydává v 2. vydání (první v roce 1941) ve své ediční řadě B (knihovna praktické fotografie pod vedením Rudolfa Skopce) knihu **Karla Hermanna** *„Fotografická thematika“* (1947). V poměrně tendenčním pojednání (autor apriori odmítá předválečné směřování československé fotografie s poukazem na silné německé vlivy jdoucí až tak daleko, že odmítá i německé technické vybavení) lze nalézt poměrně kompaktní názory na vnější stránku fotografického obrazu, jeho kompoziční pravidla (jak logické, tak i hedonické příčiny), na snímkovou techniku základních fotografických žánrů (všeobecně, krajina, město, architektura, živá tématika, různé druhy „mrtvé“ tématiky). Následují kapitoly Zájem fotografický a zájem věcný, Název obrazu, Nebojte se kritiky a krátká zmínka o fotografických přístrojů (pro reportážní fotografii uvádí autor jako zcela nevhodný kinofilmový přístroj a doporučuje zásadně střední formát!). Kniha je doplněna nemnohými fotografiemi, převážně s válečnou tématikou (poměrně vzácné snímky sovětských autorů, na kterých je americká vojenská technika

používaná Rudou armádou). Po roce 1948 následuje další Hermannova kniha : *Nové cesty fotografie* (Beaufort, státní správa), tentokrát již zcela v duchu „Vítězného února" ("Opravdu byl již nejvyšší čas, aby pozornost..., byla obrácena k obsahovosti, myšlence, podstatě fotografie." Ilustrováno mj. ukázkami z obrazových seriálů (povídek) ze stavby "Omladinské prugy" Šamac-Sarajevo.).

Skopcova edice *Praktické fotografie* má i další pokračování (B.Šťastný: *Praktické zvětšování, a vše co s ní souvisí*, Ing.Vl.Tolman: *Fotografování při umělém světle,* J.Bureš: *Škola obrazové fotografie,* Ing.K.Paspa: *Filtr a jeho použití.* Následují *Malá škola fotografie* (M.Hlaváč), *Retuš a oprava negativů* (R.Skopec), *Zaostření-expozice* (M.Hlaváč). Jde o knihy zcela zřetelně mající původ v předválečném a válečném **„Fotoratu"**.



Nakladatelství a vydavatelství E.Beaufort (již v národní správě) vydává ve dvou dílech jednu z nejobsáhlejších technických publikací, knihu **Dr.Jaroslava Kulhánka**: *Černobílá fotografie* (1947).

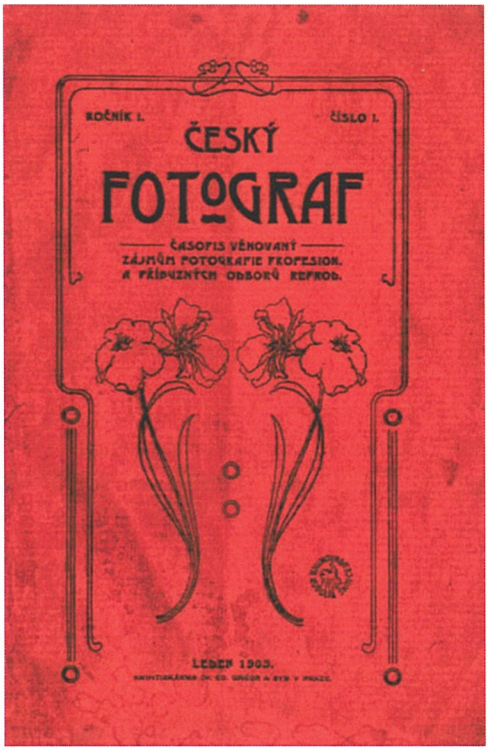

Klasickou živnostenskou příručku reprezentuje *„Reklamní fotografie"* **Hanuše Frankla** (Orbis-Praha, 1948). Jde o poměrně kvalitní publikaci, výrazně ovlivněnou autorovou zálibou v americké reklamní fotografii (Campbells soup, Buick), poměrně časté jsou i příklady aktu v reklamě (na dlouhou dobu poslední - kniha vychází v lednu 1948).

Stejně jako knihy, i časopisy provázejí českou fotografii již od devadesátých let devatenáctého století. První český časopis věnovaný výlučně fotografii založil v roce 1890 majitel obchodu s fotografickými potřebami Bernard Goldwein. Časopis *„Fotografický*

věstník" vycházel až do roku 1917. Další z časopisů, „*Fotografický obzor*" (spojené měsíčníky Fotografický obzor a Rozhledy fotografa amatéra) vydává původně od roku 1893 do roku 1942 Český svaz fotografů amatérů, pak Svazem čsl. klubů fotografů amatérů a v závěru nakladatelstvím „Politika". Je jistě pozoruhodné, že v tomto časopise, svým zaměřením spíše amatérském, publikují své teoretické statě o fotografii E. Wiškovský, Přemysl Koblic či Lubomír Linhart, fotografie většina významných autorů té doby. I když časopis reflektoval většinou pouze potřeby a zájmy amatérského okruhu fotografů, překročil v době okupace Československa tyto limity. Signifikantní je to např. u tématického článku *Od fotogramu k emoci* (Funke, 1940, s.121-123). Celá obrazová část je věnována konstruovanému lyrismu v rozpětí od poetismu Devětsilu až k surrealistické imaginaci. V době, kdy byla tato část umění označována nacistickými orgány za „dekadentní a úpadkovou" je poměrně absurdní skutečnost, že toto směrování časopisu v konečné fázi neodmítla německá cenzura, ale česká amatérská veřejnost (časopis Českého klubu amatérů v Praze, *Spoušť*). Když 25. února 1948 dochází v Československé republice ke komunistickému převratu, je dohled nad veškerým fotografickým děním svěřen ministerstvu informací a osvěty (MIO, odbor V/3, Praha 3, Valdštýnský palác). Podřízeným orgánem ministerstva se stal Československý svaz socialistické fotografie, který



zastřešil různé okruhy fotografujících. Kulturně-propagační oddělení Ústřední rady odborů (fotoodbory závodních klubů sdružovaly k 31.prosinci 1950 cca 18.000 členů) zakládá „měsíčník pro ideovou a odbornou výchovu fotografických pracovníků" *„Nová fotografie"*. , a to jako náhradu spolkového měsíčníku *„Československá fotografie"*.

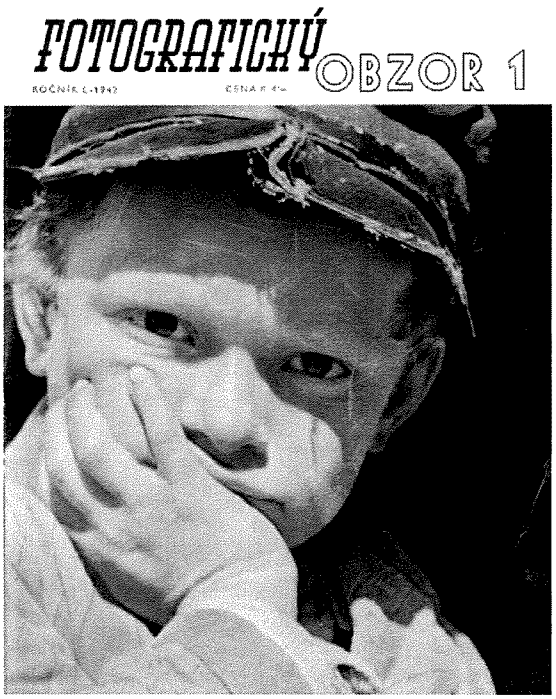

Prvním časopisem, reflektujícím potřeby **profesionálních odborných fotografů** byl *„Český fotograf"*, vydávaný Pomocnickou hromadou fotografů v Praze. Vychází v roce 1905 v Praze, bohužel pouze v jediném ročníku. Stejný osud měl také *„Český fotograf"*, který v roce 1912 vydávalo Pražské společenstvo fotografů. Pod názvem „Československý fotograf" vyšly v letech 1920 a 1922 po jednom ročníku celkem dva časopisy odborných fotografů. Roku 1922 začalo společenstvo fotografů v Hradci Králové vydávat ***„Věstník společenstev fotografů"***. Tento časopis, který se takřka výhradně věnoval otázkám organizačním, společenským či technickým převzala Jednota odborných společenstev v Praze (zpravodaj vychází i v průběhu okupace) a od počátku roku 1946 jej vydávala jako *„Měsíčník v.f."*. Od počátku roku 1947 Jednota společenstev fotografů pro své členy vydává ***„Zpravodaj fotografů"***. Časopis se věnuje především

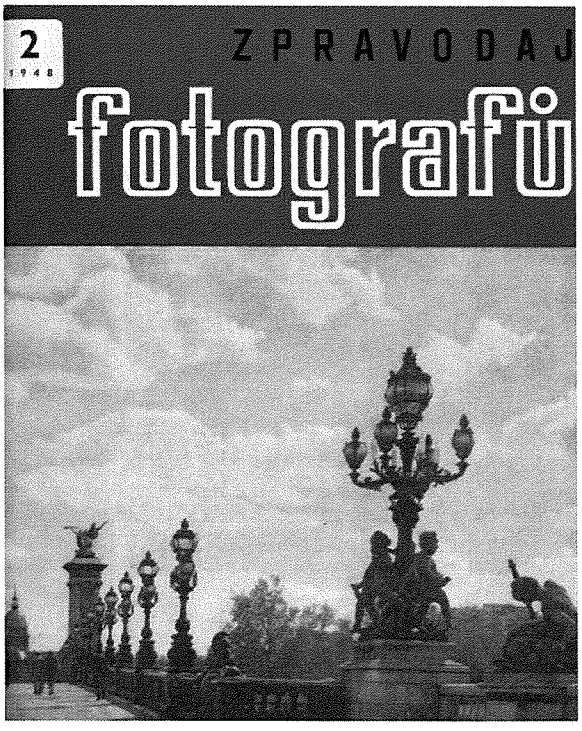

technickým a spolkovým otázkám, evidentně preferuje pro živnostenskou fotografii tehdy tak podstatný ateliérový portrét. Lze zde však nalézt i články zabývající se teorií fotografie (leden 1948, E.Wiškovský: *Fotografie jako projev*, s ilustracemi z autorových prací – svou fotografii z roku 1939 dnes většinou publikovanou pod názvem „Katastrofa" zde uvádí jako „Lehlé obilí"). Fotografičtí zaměstnanci měli od roku 1935 časopis „Fotograf", který vycházel až do roku 1942. Po osvobození republiky pro ně vydává ROH v nakladatelství Práce časopis „Fotografie".



Zmapovat vývoj fotografické literatury po roce 1948 je pro svou šíři úkol vyžadující jistě samostatnou práci. Vždyť jen **Stiborova** *Fotografie pro lidové školy umění* (3. vydání, SPN Praha 1979) uvádí v doporučené literatuře 137 titulů. Z knih, majících relevantní vztah k výuce fotografie, je zapotřebí uvést již zmiňovanou Fotografii pro LŠU Miloslava Stibora (tři vydání), svá skripta vydávají i místní regionální instituce (**Bořek Sousedík**: *Úvod do studia dějin fotografického obrazu, LK/MKS Ostrava 1982*). Edice klasických středoškolských učebnic je již zcela v režii **Státního pedagogického nakladatelství** (J.Tušl, *Fotochemie, technologie pro 1.ročník – učební text oboru fotograf* – SPN Praha 84,89, dtto Slovenská pedagogické nakladatělstvo, Bratislava 84, dtto *Fotografia 2 pro 2. a 3.ročník* – 2 vydání, Polášek Jaroslav, SPN, 84, 90, 91, *Fotografická optika*, Hrubý František, SPN 1981 2 vydání, Praha, *Chemie a fotografické materiály pro 1. a 2. ročník SUPŠ*

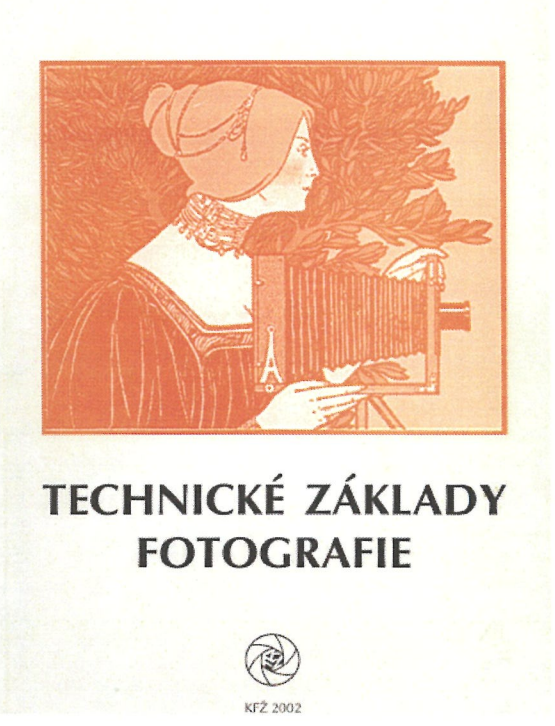

a SPŠ grafické, J.Krůs, SPN, Bratislava 86, *Fotografické materiály pre 1.ročník stredných odborných škol, štud.obor 82-33-6 užitková fotografia.* Současná výuka je realizována podle knihy vydané Komorou fotografických živností a Společenstvem drobného podnikání : *Technické základy fotografie* (autorský tým Ing.Milič Jiráček, CSc.,Doc.RNDr Antonín Mikš, CSc., Vladimír Opočenský, RNDr. Jiří Růžek, Mgr. Pavel Scheufler, Mgr. Michal Spevák, Ing.Pavel Stýblo, Doc.Miroslav Urban), v části fotografických materiálů pak Hrabě, Novák, Pádr, *Fotografické materiály pro 1. až 3. ročník SOU učební obor fotograf-ka*, SPH, Praha 1984) Jedná se bohužel pouze o knihy zabývající se technickou stránkou fotografie, a to se všemi nedostatky vyplývajícími ze stáří publikací. Střednímu školství **zcela chybí** kniha řešící na profesionální úrovni komplexně techniku digitálního snímání a zpracování obrazu, kniha řešící teoretické otázky fotografického zobrazení a médií (změnou zákona se z oborů Užitá fotografie staly obory Užitá fotografie a média) a také odborná kniha o dějinách fotografie. Pedagogové vyučující tyto odborné předměty si ve valné většině vypomáhají skripty a sylaby vysokých škol (FAMU, ITF), populární literaturou a katalogy výstav, část literatury nahrazují vlastními učebními texty (bohužel se všemi nedostatky a omyly, které si studenti odnášejí dále jako fakt).

Tvorba kvalitních učebních textů pro střední umělecké školy je tak výzvou všem zainteresovaným pedagogům.



A. Ornano, Portrét ve fotografii, Československé filmové nakladatelství v Praze, 1948.

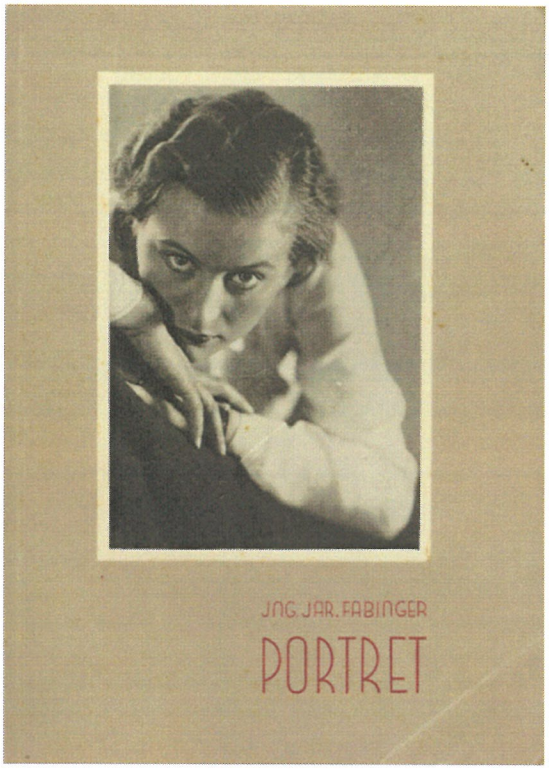

Ing.Jan Fabinger, PORTRET, první svazek Knihovny časopisu Fotografie, 1935,

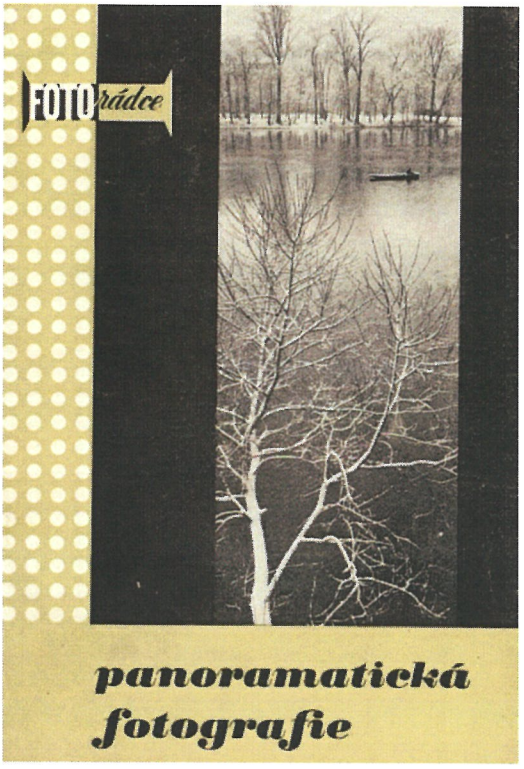

Ludvík Souček, Panoramatická fotografie, ORBIS Praha, 1961, edice FOTOrádce

Vývoj fotografického školství na Ostravsku .

Cesta, která započala rozbitím Československa a jeho následnou okupací, pokračovala vyvražděním židovského obyvatelstva nacistickým Německem a poválečným nuceným odsunem německých obyvatel, byla dokončena komunistickým pučem v únoru 1948. Po velkých podnicích, na Ostravsku především hutích a dolech, byly zestátněny i drobné společnosti a firmy, živnostníci byli vyvlastněni nebo donuceni k „dobrovolnému" vstupu do výrobních družstev.

V Ostravě únorovými událostmi a vším, co po nich následovalo, končí období živnostenské fotografie, jejíž počátky se zde datují již rokem 1860


ANTON BRAND,
Fotograf und akademischer Bildhauer
in
Mähr.-Ostrau & Witkowitz,
empfiehlt
sich zur Anfertigung von Fotografien von der kleinsten bis zur grössten Dimension (Lebensgrösse).
SPECIALIST
in der Erzeugung von Fotografien auf Atlas, Seide, Battist und Leinwand (besonders empfehlend für Damen zu Stickarbeiten), Erzeugung von Fotografien auf Holz und Elfenbein.

(bratři Goldmannové, Rudolf V. Schigutt (nast. 1870 Antonín Brand) a Otmar Rebagllo). Část z dvacetišesti fotoateliérů roku 1945 skončila jednak ve v.d. Fotografia, jednak ve Spojených podnicích služeb města Ostravy. Fotografické oddělení školy, které vzniklo především zásluhou a nákladem jen krátce působícího Společenstva fotografů moravskoslezských, pro nezájem nových žáků zaniklo již záhy po „Vítězném únoru".

Děti neviděly větší smysl udržovat, změnou vlastnických poměrů mrtvou, tradici a především se zcela změnil směr, kterým se Ostrava na dalších dlouhých čtyřicet let vydala.

Určujícím režimem té doby se stala zcela odlišná průmyslová základna, orientovaná především na strojírenství, hutnictví, zpracování rud, zbrojařský průmysl, stavebnictví, výstavbu továren, na hromadnou výrobu ve spotřebním průmyslu. Došlo k cílenému ovlivňování početných populačních ročníků v rámci tuhého centrálního plánovitého řízení a rozmisťování pracovních sil, k omezení a zániku mnoha malých živností a řemesel.

Za podpory státu vznikala po roce 1945 síť speciálních odborných učilišť státních pracovních záloh, škol - internátů, středních průmyslových a pedagogických škol s orientací na přípravu a výchovu učňovského dorostu. Učňovské školství mělo dominantnější postavení než kdykoliv předtím. Učiliště byly nejprotěžovanější školskou institucí. Tomu byl samozřejmě přizpůsoben i ideologický život těchto institucí.

Do značné míry se projevovala třídní selekce mladých lidí podle jejich původu, ale i podle prokázaných znalostí a výsledků na základních školách. A tak vedle žáků méně nadaných a se špatným prospěchem končili často v učení i žáci mimořádně nadaní a schopní, kteří z kádrových důvodů nemohli studovat.

Vedoucí fotografického oboru 2. základní odborné školy , Vilém Stonavský, stejně jako se v Ostravě záhadně objevil, tak také zmizel. [1]
V Ostravě zavládl duch tuhého stalinismu, který z ní ostatně vyvanul až po roce 1989. Do popření vstupuje socialistický realismus, stačí jen připomenou názvy fotografií, otiskovaných v časopise Nová fotografie – Karel Vojkovský – Stavba trati míru, Karel Kania – Z válcovny trub, Karel Krátký – Ostravští havíři, František Firličínský – U koksárenských pecí, Jaroslav Hudeček – Svářečka....

[1] ***Wilhelm Stonawski***, *(23.6.1892 v Sibicích – Cieszin, syn Jana a Zuzany rozené Babylon) studoval Školu výtvarných umění ve Varšavě (Szkola Sztuk pieknych – dnes ASP) od roku 1923 a studium dokončil v roce 1927. Specializoval se na obor grafiky v ateliéru profesora Wladyslawa Skoczylasa (ten tento ateliér řídil od roku 1922). Během studií pracoval ve Vojenském Geografickém Institutu ve Varšavě. Od roku 1911 do roku 1913 navštěvoval Průmyslovou školu grafickou a také Malířskou školu ve Vídni u prof. Ludwika Michaleka.*
(studentská akta č. 1419 archivu ASP ve Varšavě – Mgr.Dorota M.Kozielska, kustod archivu).
9.března 2006
K dotazu ohledně prací ASP sděluje jejich neexistenci ve školním archivu.

V Ostravě figuruje jako Vilém Stonavský, odborný učitel fotografie Základní odborné školy 2 (Kostelní náměstí 1 – budova sousedící s budovou bývalé školy „Dobromila" – škola pro ženská povolání. Byl zaměstnán jako učitel v hlavním pracovním poměru, určitě v letech 1946-1947 a 1948-1949 (10.ledna 1949 předává jako správce fotografických dílen jejich zařízení protokolárně školské správě NV).
Přehled zaměstnání učitele (učitelky), školní rok 1948/1949 uvádí pod pořadovým číslem 8.:
Stonavský Vilém, narozen 23.5.1892 (polská studentská akta 23.6.1892), hlavní povolání fotograf, předběžné vzdělání: škola výtvarného umění odd.grafické ve Varšavě, počet odučených let: 2. Následuje výčet vyučovaných předmětů.
(Zemský archiv v Opavě).



František Šidlík, Portrét horníka, 1954

Zcela charakteristický pro tuto dobu je i osud bývalého vlastníka fotografického ateliéru v Ostravě Přívoze Františka Šidlíka. Tento zcela bezcharakterní člověk, který se po roce 1945 potýkal s obviněním z kolaborace, po vstupu do v.d. Fotografia zveřejňuje v roce 1954 fotografii „Portrét horníka". Nejlépe snad komentář z dobového tisku: „...zvláště krásným fotografickým obrazem dnešního čísla je „Portrét horníka" na první stránce hlubotisku od fotografa z povolání F. Šidlíka z Ostravy. Pracovníci družstva Fotografia se mohou pochlubit, že jeden z nich vytvořil vpravdě krásný realistický portrét pracujícího člověka. A dokázal, že ho lze vytvořit dokonce v ateliéru, stativní komorou na velký formát. Na Šidlíkově „Portrétu horníka" si můžeme ověřit, co vytváří z obrazu – lhostejno zda malířova nebo fotografova – dokonalé dílo: Je to především životní pravdivost, nelíčenost, lidská samozřejmost a výtvarné zpracování. Může být životnější a pravdivější horník, než je ten kterého vidíme na našem obraze? Může se někdo usmívat nelíčeněji a srdečněji než se směje horník Šidlíkův? Neboť při pravém nefalšovaném smíchu se smějí i oči a ty se u našeho horníka smějí opravdu na celé kolo. Může někdo sedět přirozeněji, mohou být ruce semknuty a uloženy v klíně samozřejměji a lidštěji než to učinil model fotografa Šidlíka? Dokázal-li fotograf svého zákazníka sám tak posadit a ruce sám tak urovnat, pak by měl učit režii na AMU.

Z portrétu, o jehož střídmost a přitom úžasnou životnost se zasluhuje i nejvýš ukázněná kompozice, téměř cítíme lidské teplo, horníkův dech (!). Co chvíli čekáme, že uslyšíme i jeho hlas, ještě trochu přidušený uhelným prachem. Vždyť takhle jsme zvyklí vídat a rozprávět s člověkem, který před chvílí skončil šichtu, přehodil si plášť a před odchodem domů si ještě chvíli s námi povídá. Samozřejmě, že jde pak ještě do umývárny, napřed si však

v pohovoru trošičku oddáchne. Také fotograf družstevník komposici svého portrétu správně založil na světle. A světlem ji také uzavřel, ucelil. Vychází pochopitelně z obličeje, který však nepřesvětluje, takže mu ponechává charakter pleti, mírnějším světlem pak přechází a vede zrak divákův po plášti modelu k druhému „opěrnému" bodu svého obrazu – k složeným rukám. Tato dvě vrcholná světla – obličej a ruce – umístěná na obou koncích vertikál osy obrazu, potřebuje však autor něčím sklížit. Činí tak opět světlem, ovšem méně výrazným, které posazuje na lampu zavěšenou na horníkových prsou. Dosahuje tak přímo vzorné kompoziční celistvosti a klidu obrazu, na němž však člověk žije..." – Jak tristní a přitom zároveň symbolické.

Výuka živnostenské fotografie se do Ostravy vrací až počátkem šedesátých let minulého století, a to spolu s externím učitelem fotografie na Středním odborném učilišti, **Milanem Karpalou** (1936). Tento fotograf se vyučil v nově vzniklém družstvu Fotografia (1953) a absolvoval Střední grafickou školu v Praze (1957). V pozdějších letech vedl nově vzniklou výstavní síň a průzkumovou prodejnu Fotochema v Ostravě (1967). Na přelomu padesátých a šedesátých let také publikoval některé své fotografie z života Ostravy v měsíčníku Červený květ. Výuku na **Středním odborném učilišti** po něm převzala Zlata Kunertová. Výuka fotografie na tomto učilišti ostatně pokračuje dodnes, nyní pod hlavičkou **Integrované střední školy oděvní, služeb a podnikání**. Učební obor, zakončený závěrečnou zkouškou a výučním listem je tříletý, část jeho absolventů odchází na střední školy uměleckého zaměření. Každý nově otevíraný ročník studia oboru užitá fotografie na Střední umělecké škole v Ostravě většinou doplňuje i některý z vyučenců této školy. I přes kvalitu a snahu jeho pedagogů se bohužel potýká s problémy celého současného učňovského školství. Doba, kdy se každý učeň učil pro konkrétní fotoateliér a v něm absolvoval i svou odbornou praxi je již nenávratně pryč a jistota uplatnění vyučence také. .

Podstatná změna fotografického života na Ostravsku začíná s počátkem šedesátých let a s příchodem fotografů, kteří si Ostravu vybrali jako místo své práce a života. Osobnosti měla od šedesátých let jak fotografie komerční, tak i fotografie nezávislá na komerční nebo ideologické zakázce.

K nejstarším autorům patří plickovsky laděný **Rudolf Janda** se svými výrazně výtvarně a technicky vytříbenými krajinářskými fotografiemi. Jistě nelze nepřipomenout divadelní fotografie **Františka Krasla**, reportéry ČTK **Petra Bergera a Vladimíra Galgonka**, estéta i řemeslníka **Miloše Poláška**, melancholického vypravěče osudů krajiny a lidí **Fedora Gabčana i Petra Sikulu.**

Je paradoxem, že poměrně tuhý, autoritářský režim místních stranických a průmyslových bosů umožnil v konečném důsledku i rozvoj částečně nezávislé kultury. Nemalým dílem k tomu posloužila v republice snad nejrozsáhlejší síť různých kulturních středisek , původně budovaná s úmyslem zabezpečovat ideologickou manipulaci kulturního dění a obyvatel kraje. V jejich ředitelských křeslech seděly sice spolehlivé osoby se stranickou legitimací, přínosem však byli odborní pracovníci schopní fotografii rozumět, taktizovat před ideologickým nátlakem a někdy i riskovat. Takovou postavou ostravské fotografie byl nesporně i **Bohuslav Růžička**, v šedesátých letech člen okresního poradního sboru pro fotografii. Právě u něj se v roce 1964 zrodil nápad otevřít obor fotografie na **lidové konzervatoři v Ostravě** a v září 1967 toto studium zahájit. Prvotní systém externích přednášek (K.O.Hrubý, A.Šmok, R.Skopec) se po jeho nuceném odchodu změnil a po dobu dalších dvaceti let vytvářel profil školy **Bořek Sousedík.** Tento reprezentant tzv. „vizualismu" postupně vytvořil vlastní osnovy, rozdělil dvouleté studium do čtyřech semestrů, v nichž se vyučovaly základy fotografie, skladba obrazu, snímková technika a dějiny fotografie. Vydal zde také své vlastní učební texty a podařilo se mu změnit ustálený názor o prospěšném systému výuky externími lektory. Od počátku devadesátých let na Lidové konzervatoři vyučovali Hana Holáňová, Jiří Kudělka a Antonín Pochyla. Po odchodu ze Střední umělecké školy dnes lektoruje druhý ročník Fedor Gabčan, výuka byla také rozšířena o tzv. nultý ročník .

Dobré jméno školy prokazují i někteří její absolventi, školu ukončil např. Tomáš Pospěch, Michal Kubíček, L.Rudinská, J. Swiderský, L.Fojtík, J.Štencek, P.Zuchnický nebo Andrej Balco. Je však chybou, že škola v posledních letech postrádá snahu o změnu dnes již přežitého učebního

programu a alespoň částečnou výměnu pedagogického sboru. Ze svého bývalého renomé tak mnohé ztrácí.

Politické a společenské změny po roce 1989 přinesly do Ostravy historicky první uměleckou školu v kraji, na které dnes probíhá klasická středoškolská výuka fotografie, své platné místo v její výuce mají i kurzy základů fotografování, které v rámci svého programu vyučuje Soukromá umělecká škola Ave Art v Ostravě Hrabůvce. Fotografie si znovu po šedesáti letech našla v systému středních škol v Ostravě své právoplatné místo.

Střední uměleckoprůmyslová škola v Ostravě – historicky první umělecká střední škola regionu.

Tendence k založení střední umělecké školy v regionu severní Moravy a Slezska se objevovaly již před změnou společenských a politických poměrů v roce 1989. Avšak teprve tyto změny a především touha po „umělecké emancipaci „ kraje vyústily v září roku 1990 v zahájení výuky. Výtvarně nadaná mládež, která se až doposud musela o studium výtvarných oborů ucházet na tradičních uměleckých školách, dostala šanci studovat přímo v kraji. Zasloužili se o to přední ostravští umělci, kteří získali možnost předávat své znalosti, vědomosti a zkušenosti mladé generaci. Za zmínku stojí určitě Eduard Ovčáček, Eduard Halberštát,

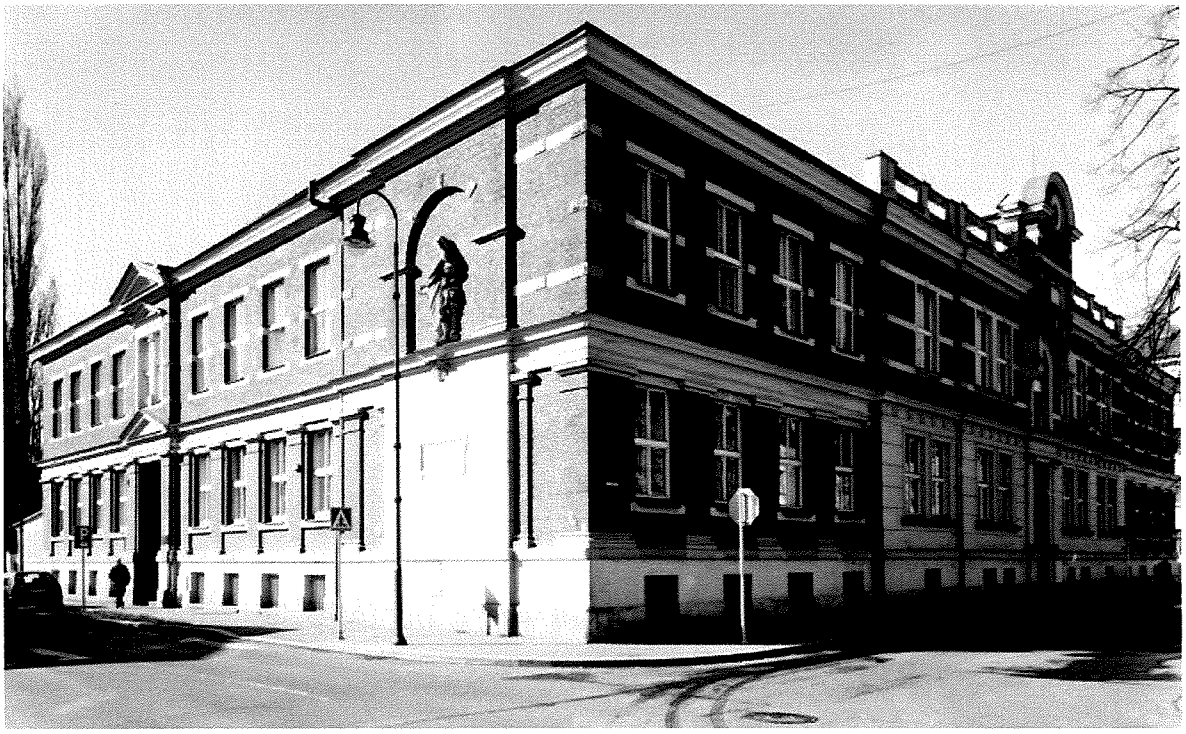

Současná hlavní budova školy na ulici Poděbradově 33 v Moravské Ostravě

Antonín Gavlas, Jiří Neuwirt, Martin Pawera, Fedor Gabčan nebo Josef Odráška. .

Nově založená škola zahájila výuku v září 1990 na ulici Bohuslava Martinů v Ostravě Porubě, tehdy ještě pod názvem Střední uměleckoprůmyslová škola. Již od počátku své činnosti se potýkala s prostorovými obtížemi, což jí ostatně vydrželo doposud. V původních prostorách pracovala do března 1991, talentovými zkouškami 15. března 1991 zahájila výuku v nových prostorách na ulici Karla Pokorného 1742,

opět v Ostravě-Porubě. Velmi často se některým oborům vyučovalo i v jiných než „kmenových" prostorách, např. designu v budově bývalých jeslí na ul. Mojmírovců v Ostravě-Mariánských Horách.

V roce 1999 se škola přestěhovala do svého současného sídla na ulici Poděbradově 33, obor užitá malba do domu dětí a mládeže na ulici Ostrčilově. Sem také přesídlily obory vědecká ilustrace a užitá grafika (2005). V současné době se připravuje rekonstrukce bývalé školky na ul. Matiční, v jejích prostorách by měly nové ateliéry získat nejen stávající obory užitá malba, vědecká ilustrace a užitá grafika, ale také uvažované dvouleté pomaturitní studium počítačové grafiky.

Prvním ředitelem školy byl PhDr. Antonín Grůza, po krátkém angažmá zastupujícího ředitele Ing.arch. Gotharda Jandy působil v této funkci od 1. září 1992 Mgr. Antonín Gavlas, současným ředitelem je ode dne 1. prosince 1998 Mgr. Miroslav Kuś.

Škola, dnes pod názvem Střední umělecká škola, Ostrava, příspěvková organizace, nabízí žákům možnost studia v jednom ze šesti studijních oborů: užitá fotografie (1993); užitá malba; propagační výtvarnictví - propagační grafika; propagační výtvarnictví – vědecká kresba a ilustrace; výtvarné zpracování keramiky a porcelánu a tvarování průmyslových výrobků – design.

Za patnáct let činnosti si škola vybudovala nejen kvalitní personální a materiálové zázemí, ale především své pevné místo ve vzdělávacím systému uměleckých škol České republiky.

Ostatní aktivity školy, plenéry, exkurze , projekty a tvůrčí dílny

Jednou z metod motivace studentů je i možnost účastnit se plenérů, exkurzí, projektů či tvůrčích dílen, které jsou v průběhu školního roku pořádány. Studenti se při nich mají nejen možnost seznámit s výtvarnými technikami a obory, které v průběhu roku běžně nepoužívají nebo vůbec neznají, ale také se lépe seznámit s ostatními spolužáky a pedagogy školy. Vedení školy a její pedagogové se snaží zapojovat studenty do aktivit spojených s ostatními uměleckými školami v Česká republice a v zahraničí.

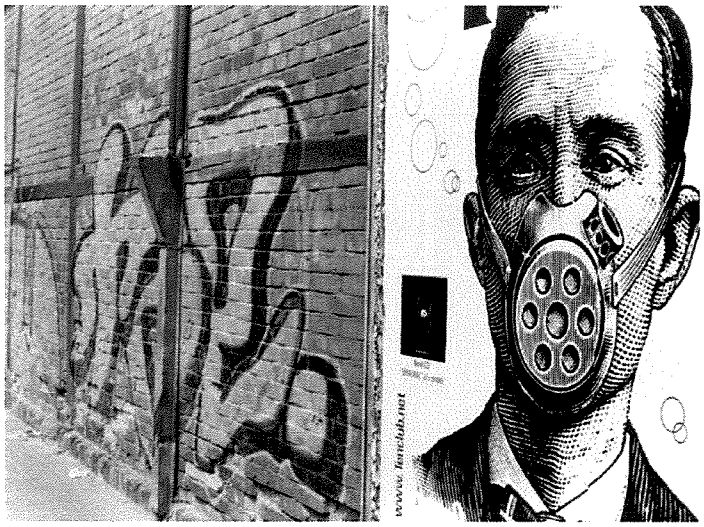

Setkání 2003, ilustrační foto

Již po třetí se v letošním roce konalo tradiční **SETKÁNÍ.** Jde o tvůrčí dílny, při kterých se studenti mají možnost přihlásit k projektům, který jim s předstihem nabízí vedoucí prací – pedagogové školy. Ve skupinách pracují nejenom studenti školy, ale také hosté, kteří již tradičně na tato setkání přijíždějí.

První tvůrčí dílny pod názvem "Setkání 2000" proběhly při příležitosti 10. výročí vzniku školy (19. – 23. června 2000) a byly úspěšnou zkouškou zamýšleného projektu pravidelných mezinárodních setkávání žáků a pedagogů středních výtvarných škol. Mimo studentů školy se ho zúčastnili studenti a pedagogové Školy užitkového výtvarníctva z Bratislavy, Školy užitkového výtvarníctva

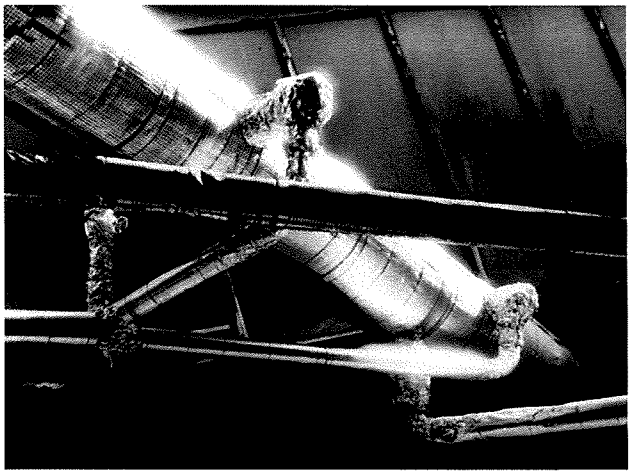

Setkání 2003, ilustrační foto

z Košic, Ogulnoksztalcaca szkola sztuk pieknych z Katowic a Panstwove liceum sztuk plastycznych z Czestochowe.

K výběru předložili pedagogové studentům osm různých výtvarných projektů. Pod vedením PhDr. Elišky Čabalové se mohli zúčastnit knihařské dílny (Gabriela Palochová zhotovila knihu pod názvem „Vítrolážkovice, Petra Krupíková „Odpich", Lucie Labajová „Společenský geovrt" a Radana Pavelková „Schovávaná".) Dvacetipěti Ex libris vystavenými v Knihovně města Ostravy byla ukončena dílna Jiřího Neuwirta. Petr Kracík nabídl studentům s ambicemi v oboru keramiky dílnu pod názvem „Lidská bytost", kombinovanými technikami pracovali studenti Josefa Odrášky v reáliích Vítkovic.

21. června 2000 se uskutečnila v areálu Hornického muzea v Ostravě-Petřkovicích vernisáž výstavy prací studentů malby pod názvem CV4 – METAN. Garantem projektu byl akademický malíř Jan Václavík, garantem doprovodného projektu pak ak.mal. Marcela Schmidová-Václavíková. Součástí vernisáže bylo vystoupení divadelního souboru z Havířova V soukolí. Na závěr Setkání prezentovali studenti školy pod vedením Mgr. Dagmar Chwistkové veřejnosti na Masarykově náměstí v Ostravě výsledky svého projektu „Křižovatka lidstva" – prostorový objekt, člověk a prostor.

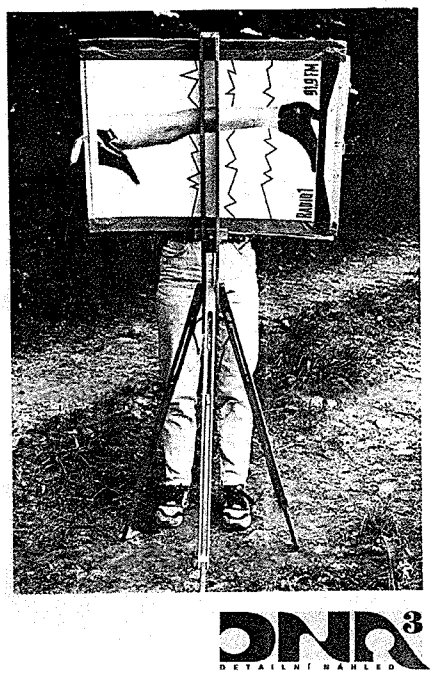

Detailní náhled – studentský časopis 90-tých let

Fotografický obor školy realizoval dva projekty. Mgr. Fedor Gabčan v prostředí vysokých pecí Vítkovic hledal (a nalézal) opuštěná zákoutí – to vše pod souhrnným názvem „Opuštěná zákoutí", tři skupiny studentů fotografovaly v ostravských čtvrtích Hrušov, Přívoz a Vítkovice. Garant projektu, Mgr. Jaroslav Malík výsledky jejich práce představil na výstavě, konané v prostorách „Kamrlíku fotografie" Ladislava Vavříka v Ostravě-Mariánských Horách. Je symbolické, že se ve svých pracích studenti

vraceli opět k Ostravě průmyslové, svou ne nepodstatnou roli v tom jistě sehrál i rok prvního SETKÁNÍ – 2000.

Následující "Setkání 2003" proběhlo v týdnu 16. - 20. června 2003. Na realizaci této akce škola získala finanční příspěvek v podobě dotace odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Moravskoslezského kraje.

Setkání se zúčastnili jednak studenti ostravské domovské Střední umělecké školy, ale také pozvaní studenti a učitelé ze spřátelených škol z České republiky, Slovenska a Polska. Studenti pracovali v různých workshopech s následující náplní: *Proměny* - účastníci tvořili skicy v ostravské zoo, *Moderní a technická architektura Ostravy* - studenti se seznámili s architekturou Ostravy, *Ostrava očima odjinud* - multimediální projekt, studenti použili poznatky o Ostravě pro závěrečný počítačový produkt. *Zápisky z mrtvého dolu* - účastníci vytvořili zajímavé malby technikou akrylu na sololitu. Motivovali se návštěvou dnes již uzavřeného Dolu Michal na Slezské Ostravě. *Národní tradice a zvyky* - to bylo tradiční téma, zpracované tradičními grafickými technikami. *Plastiky z ytongů* - studenti tvořili sochařské solitéry v prostorách školní zahrady. *Komunikace* - záměrem projektu bylo vytvořit dvojici zdravý člověk - handicapovaný člověk, dvojice sedí proti sobě a vzájemně se maluje na sklo mezi nimi . *Linorytí* - kolektivní grafický list neobvykle velkého formátu , *Dětský koutek* - návrh dětského koutku, *Hořící drak* - stavba z hliněných cihel a bloků. *Keramické obrázky pro děti* - veselé obrázky pro děti do nemocnice nebo do lázní.

Obor užité fotografie pod vedením Tomáše Macíčka pro svůj projekt zvolil techniku dírkové komory *Camery Obscury.*

Součástí tohoto workshopu bylo i vydávání studentských novin – pod názvem „KROWshopy" – revue sketchů Sněhurky a sedmi trpaslíků. Škola zaznamenala pokus o vydávání školního časopisu již v roce 1995. Pod názvem DNA – detailní náhled vycházel „svépomocí a láskou zrozený příležitostník studentů Střední uměleckoprůmyslové školy v Ostravě

Porubě". Pod vedením Roberta Sýkory, který byl postupně šéfredaktorem , jeho zástupcem, uměleckým ředitelem, reportérem, grafikem i fotografem vyšlo cca 16 čísel časopisu formátu A5.

Poslední setkání, SETKÁNÍ 2006, se za účasti studentů z uměleckých škol z Košic, Brna a Polska konalo v předposlední červnový týden letošního roku. Na jeho úrovni se bohužel odrazil citelný nedostatek finančních prostředků, škola obdržela pouze minimální grant městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz. Obor užitá fotografie a média původně tři zamýšlené projekty zúžil, skupina studentů prvních ročníků všech



Střední umělecká škola Riga, Aiga Ozolina - portrét

výtvarných oborů v něm během týdne pracovala pod heslem „Ostrava panoramatická". Výsledkem jejich práce byla „tak trochu jiná panoramata", která vystavila v budově školy.

SUŠ úspěšně navazuje kontakty s partnerskými školami se stejnými nebo obdobnými vzdělávacími programy. Z frekvence vzájemných kontaktů a návštěv, účasti na tvůrčích dílnách, společných plenérů, výměnných výstav nebo studijních pobytů je zřejmé, že nejživější kontakty se daří udržovat s partnerskými školami našich blízkých sousedů, a to se Školou úžitkového výtvarnictva v Košicích na Slovensku, v Polsku je to Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych Czestochowa, ve vzdálenějším Lotyšsku pak Rígas Lietiškás Mákslas Koledža.

Lotyšské studentky a studenti během své dvouměsíční **stáže** projdou hlavními výtvarnými obory školy. Místem jejich stáže je vždy i obor užité fotografie. Zde se seznámí se základy jak klasického, tak i digitálního zpracování fotografií (jde vlastně o obdobu předmětu Základy fotografování) a na závěr si sami určí, jakou prací a z kterého oboru fotografie chtějí svůj pobyt ukončit. Pracují částečně s ostatními studenty

oboru, částečně samostatně pod vedením jednoho z pedagogů. Stejně jako v roce 2005, tak i v letošním roce si pro svou „klauzurní" práci zvolili práci s figurou, pracovali s digitálním přístrojem a s následným zpracováním nasnímaného materiálu počítačem. I po skončení studijního pobytu mohou (a jsou) v mailovém kontaktu a své další fotografické práce tímto způsobem konzultují.

V rámci programu Comenius, který je součástí programu Socrates zajišťovaného Evropskou unií, se škola velmi úspěšně v e školním roce 2003/2004 připojila k projektu **Zvuk a světlo (Son et lumiére)**, kterého se také účastnilo Lyceum Scheuer-Kestner v Thannu ve Francii a dále školy z Heilbronnu v Německu, Lanciana v Itálii, Ruse v Bulharska Pluj-Napocy v Rumunsku. Studenti tehdejšího prvního a třetího ročníku v rámci tohoto projektu pracovali na intermediálních pásmech pod názvy „Důl Michal", „Mezi nebem a podzemím" a „Barevná imaginace", další částí projektu byl fotografickým soubor „Konfrontace", v kterém srovnávali fotografie Ostravy třicátých let minulého století se současným stavem . Výsledky projektů, který proběhl pod vedením Mgr. Jaroslava Malíka byl ve dnech 27.6 – 2.7.2004 prezentován ostatním účastníkům projektu v Thannu ve Francii.

Během tzv. projektového vyučování, jehož cílem je nejen zvýšení odborných znalostí a dovedností žáků, ale také prohloubení jejich schopností pracovat v týmu, realizovaly tři skupiny studentů třetího ročníku oboru užitá fotografie ve školním roce 2005/2006 projekt **„Byl jednou jeden dům"**. Nádraží ČSD Ostrava Vítkovice, bývalá ostravská jatka a historická část Poruby 50-tých let – SORELA byly témata, která fotograficky zpracovali do autorských publikací. Jejich součástmi byla nejen technická fotografie uvedených budov, ale také jejich historie a dokument ze současného života.

Počátkem roku 2006, na základě zakázky neziskové organizace **Slezská diakonie**, studenti druhého ročníku školy (Alžběta Majerová, Žaneta Žišková, Andrea Krpcová, Josef Špaček, Michaela Čejková a Nika Chadzipanajotidisová) zpracovali v zařízeních diakonie **dokumentární soubor,** který charakterizoval její humanitární činnost. Výsledek jejich

práce byl prezentován na výstavách, které proběhly v Českém Těšíně, Jablunkově, Karviné, Havířově a Ostravě. Garantem tohoto, i předchozího projektu byl BcA. Jiří Hrdina.

Oblíbenou každoroční atrakcí je tzv. **SUŠaráda**, maškarní společenský večer pořádaný pro pedagogy, žáky školy a jejich rodiče, absolventy a přátele školy, s hudbou, tombolou a se zábavným programem, který připravují žáci školy. Tradice pořádání maškarních bálů, tzv. šibřinek nebo šuřinek (podle ŠUŘ-škola uměleckých řemesel v Brně), byla pedagogy školy, absolventy středních uměleckoprůmyslových škol, přenesena také do Ostravy.



Michaela Čejková, Chráněné dílny Slezské diakonie

Škola se při své činnosti snaží otvírat i široké veřejnosti, součástí její činnosti jsou i pravidelné **kurzy pro veřejnost**. Jde jednak o výtvarné kurzy pro dospělé (kresba, figurální kresba, malba, modelování a základy digitální fotografie), kurzy grafických technik (linoryt, suchá jehla a lept-akvantina) také pro dospělé, počítačové kurzy pro mládež a dospělé s akreditací MŠMT (Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, Rhinoceros a Flamingo a kurz internetové aplikace Flash). Pro zájemce o studium z řad žáků základních a základních uměleckých škol jsou každoročně pořádány **přípravné kurzy** k přijímacím zkouškám.

Tolik snad o základních dalších aktivitách školy a především oboru Užitá fotografie. Jejich součástí jsou samozřejmě i návštěvy fotografických výstav, přednášky a prezentace všech významných událostí ve „fotografickém životě". Záměrem pedagogů oboru je zpřístupnit studentům nejen učivo, udané osnovami, ale také současné výtvarné dění.



Z mezinárodní prezentace projektu „Zvuk a světlo" ve francouzském Thannu - 2004

Výuka fotografie na SUŠ v Ostravě

Základní orientaci ve způsobu výuky fotografie na SUŠ poskytují tématické plány, které jsou vyučujícími zpracovávány pro každý jednotlivý předmět a školní rok. Součástí výuky jsou jak teoretické předměty, tak i předměty praktické. Jejich hodinová dotace se v průběhu studia mění, ve vyšších ročnících se více než zdvojnásobí.

1. ročník.

Výuka prvního ročníku oboru užitá fotografie a média je zaměřena především na získání základních znalostí a orientace v oboru. V tomto ročníku, stejně jako v ročníku druhém, je stěžejním předmětem výtvarná příprava, při jejíž výuce je využíváno prací zhotovených studenty v ostatních praktických předmětech. Zároveň zde studenti získají orientaci i v ostatních výtvarných oborech.

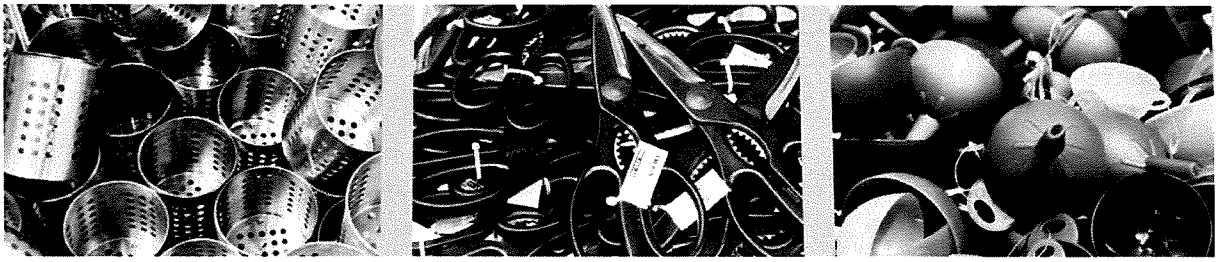

1. ročník, struktury, 2004, klauzurní práce

Praktickým předmětem, ve kterém si ověřují teoretické znalosti získané v hodinách technologie, jsou praktická cvičení. Tento předmět je většinou vyučován v delších časových blocích, jde o dva bloky týdně o hodinové dotaci třech vyučovacích hodin.

Na jednoduchých praktických zadáních získávají studenti postupně znalosti a dovednosti v oboru klasické černobílé fotografie. Jejich výuka začíná zhotovením fotogramu – zde se studenti naučí práci v temné komoře, tj. práci se zvětšovacím přístrojem, fotografickými papíry a také připravovat základní positivní lázně. Úkol je vždy koncipován konkrétním zadáním, nejedná se pouze o bezhlavé vršení předmětů na citlivém

materiálu. Studenti se tak snaží vytvořit krajinu, příběh, či ve zkratce ztvárnit místo ve kterém žijí.

Negativnímu procesu, práci se světlem a citu pro vnímání a zobrazení povrchu předmětů se učí na následujícím úkolu – strukturách. Tento úkol bývá většinou i zadáním pro jejich první pololetní závěrečnou práci. Převod trojrozměrných těles do dvou rozměrů fotografie řeší při fotografii geometrických těles, následuje úkol týkající se reprodukční fotografie. Tento úkol slouží opět k procvičení negativního i positivního procesu, vzhledem k tomu, že navazuje na technologii barevné fotografie, studenti zde při části cvičení pracují s barevným inverzním materiálem.





Michaela Čejková, 2x rodinný dokument, 2005

Závěrečným úkolem praktických cvičení prvního ročníku (a zároveň závěrečné roční klauzurní práce) je dokumentární soubor „Rodinný dokument". Při jeho fotografování pracují studenti s přirozeným osvětlením a kinofilmovým fotoaparátem, (ostatně jako celý prvý ročník), snaží se zachovávat danou světelnou realitu. Jde o úkol s poměrně volným zadáním, při hodnocení jeho výsledku se již zde projevují schopnosti a talent studentů.

2. ročník

I v tomto ročníku se studenti seznamují s teorií a praxí fotografického oboru. Hodinová dotace praktických cvičení a výtvarné přípravy je rozšířena, výuka technologie prohlubuje jejich znalosti techniky a

technologie fotografické techniky a technologie černobílé a barevné fotografie, je zařazena i část týkající se fotografie digitální.
Praktická cvičení obsahují základní fotografické disciplíny, fotografii krajiny, portrét a zátiší, detaily těla, technickou fotografii plastiky. Část úkolů je rozdělena mezi interiér a exteriér, studenti již pracují nejen se stálým osvětlením, ale také s osvětlením zábleskovým. Rozsah prací je podstatně větším než v prvním ročníku, klade tak daleko větší nároky na školní, ale také samostatnou domácí práci studentů.

3. ročník

Druhá polovina studia oboru je zaměřena nejen na zvyšování technické zdatnosti, předpokládá se již dosažení určitého stupně rutiny ve fotografické práci. Škála předmětů je rozšířena o fotografický design, který je zaměřen především na práci s fotografií v počítači. Studenti se zde učí práci se základním programovým vybavením, s Ilustrátorem a Photoshopem. V hodinách fotografické tvorby je část jejich práce směřována k vlastní umělecké práci, část k užité – reklamní fotografii.



Bohumil Zadina, krajina, 2003, 2. ročník

Užitá část je zaměřena na pochopení a dokonalé zvládnutí fotografie skla, kovu a předmětů s výraznou strukturou. Tyto fotografie, při jejichž zhotovení studenti pracují s velkoformátovou kamerou a inverzním materiálem, jsou využity i v hodinách fotografického designu – slouží jako podklad při výrobě plakátu. V dalších úkolech fotografického designu studenti tvoří a zpracovávají fotografii pro kalendář, nechají se ve své tvorbě inspirovat filmem, hudbou či knihou, v závěru zpracovávají propagační materiály školy.

Část kreativní, při niž je již studenty využívána i digitální technika, jim umožňuje rozvíjet své umělecké schopnosti. Studenti tohoto ročníku zpracovávají šest konkrétních úkolů – subjektivní autoportrét, portrét

osobnosti, barevnou stylizaci architektury, stylizují také geometrická tělesa. Hlavním úkolem tohoto ročníku, využívaným i pro potřeby klauzurních prací, je módní fotografie. Student se zde seznámí s formou módní fotografie, začleněné do sekvencí. Pokouší se zde vytvořit kompaktní sérii ukazující propagované oblečení vlastním, osobitým způsobem. Na tomto úkolu je velmi jasně možno definovat postupný vývoj výuky fotografie, přechod od fotografie spíše popisné, zobrazující především předmět-šaty, k příběhu a stylizaci, které již vlastní oděv spíše potlačuje a nabízí divákovi vizuální zážitek – módní styl. Velmi se zde projevuje současný trend školy – směřování k portrétu, někteří studenti tento úkol rozvíjí i později ve své maturitní práci.



3. ročník SUŠ, návrhy titulních stran časopisů



3. ročník, užitá fotografie

K teoretickým hodinám technologie se připojuje další předmět, teorie výtvarné fotografie. Jeho součástí je jak teorie fotografického zobrazení, tak i kapitoly z dějin fotografie. Studenti se zde seznamují s dějinami fotografie od jejich počátku, až po dvacátá léta 19. století. V teorii zobrazení řeší fotografii a její technické varianty, analýzu snímku, analýzu z hlediska fotografického sdělování, obecné skladebné principy ve fotografii, kompozici a dělení plochy a společenskou úlohu fotografie

4. ročník

Výuka v posledním ročníku školy je plně podřízena přípravě k maturitní zkoušce. Rozsah teoretických předmětů (technologie a teorie výtvarné

fotografie) zůstává na úrovni třetího ročníku, výuka fotografické tvorby je dále rozšířena. Stěžejní prací prvního pololetí je zhotovení kompaktního dokumentárního souboru. Jde o klasický žánr, výběr prostředí je zcela v režii studentů. Objevují se zde oblíbená sociální zařízení (domovy mládeže, sociální ústavy), ale i ještě málo frekventovaná témata (Petr Schwarz – dokument o knězi, Nikol Machová – patologie, vše 2005). Mimo tento úkol, který je zároveň po rozpracování tématem pololetní klauzurní práce, pracují studenti na úkolech „Portrét" – titulní strana časopisu, abstraktní zátiší – popření reality. Na závěr své práce zpracovávají krátký autorský film. Pracují s digitální kamerou a následným počítačovým střihem, jejich tématem může být dokument nebo fiktivní (výtvarný) film. Počítačová animace případně digitální film se stává v posledních letech (2005, 2006) také doplňkem maturitního autorského souboru (Martin Dedek – „Kamarádky" 2005, Nikol Machová – „Autoportrét" 2006). Úroveň těchto filmů někdy přesahuje i kvalitu vlastního fotografického souboru (ukázky jsou uvedeny na přiloženém DVD).



Jitka Horázná, dokumentární soubor, 2002

Klauzurní práce.

V průběhu školního roku, vždy ke konci pololetí, prokazují studenti své znalosti a dovednosti zhotovením klauzurní práce. V současné době jsou v každém ročníku zhotovovány dvě klauzurní práce, tzv. malá klauzura – pololetí a hlavní – závěrečná klauzurní práce. Pololetní, tzv. malou či oborovou klauzuru hodnotí pedagogové oboru (včetně vyučující výtvarné přípravy), při hodnocení závěrečná klauzury pouze navrhují bodové ohodnocení, konečná známka je potvrzena uměleckou radou školy.

Součástí hodnocení práce je ve třetím a čtvrtém ročníku i její obhajoba, své práce však obhajují i studenti prvního a druhého ročníku. V těchto dvou ročnících, tj. v ročnících s výtvarnou přípravou, je součástí práce studentů i část, kterou zhotovují v hodinách výtvarné přípravy. Je vždy v kontextu s fotografickou části, kterou rozpracovává v koláži, asambláži nebo jiné výtvarné technice.



Kateřina Výmolová, klauzurní práce za 2. ročník – portrét v přirozeném prostředí, 2004

Ke svým pracem také studenti přikládají výtvarné návrhy, které prvotně zhotovují po zadání klauzurní práce. Práci zadává ředitel školy na základě návrhu vyučujícího pedagoga, doba na její zhotovení je stanovena na cca jeden měsíc. Jde bohužel o čas natolik krátký, který v žádném případě nedovoluje pracovat například na kvalitním dokumentárním souboru . Vzhledem k nedostatečnému sortimentu fotografické techniky činí čas problémy studentům i při jiném zadání. Ve většině případů (a dle mých zkušeností i škol) je proto tento problém v tichosti obcházen a studenti navazují na práce, které vytváří podstatně dříve.

Klauzurní práce je hodnocena bodově, a to v rozmezí 15 (výborný) až 0 (nedostatečný) bodů. Úspěšné absolvování závěrečné klauzurní práce, jako komisionální zkoušky, je podmínkou pro postup studenta do vyššího ročníku.

Maturitní práce

Obdobným způsobem je koncipována studentova závěrečná – maturitní práce. Na základě zadání, které koncipuje po dohodě s ním vedoucí práce, pracuje ve vymezeném čase na jeho realizaci. Stoupající tendence kvality

je více než evidentní, studenti často svou maturitní práci využijí jako podklad pro talentové zkoušky na navazující umělecké vysoké školy. Častý je také případ, kdy po zahájení dalšího studia vysoké školy jejich maturitní práce vystavují a bohužel i prezentují pod svým jménem (Vladimír Šigut – maturitní práce „Prodavači nového prostoru" – FAMU). Převládá barevná fotografie, někteří studenti však pracují klasickou černobílou technikou. I zde je patrno směřování k portrétu, autoportrétu nebo módě. Součástí prezentace prací je jejich obhajoba. Od maturitního ročníku 2005 pracují studenti jen na jedné závěrečné práci – volném souboru. Do této doby byly zpracovávány práce dvě, spolu s volným autorským souborem se student prezentoval i užitou fotografií – reklamním plakátem. K jedné práci bylo přistoupeno se snahou zachovat jednotný scénář u všech oborů školy.



Magdaléna Cónová, maturitní práce 2005, The sisters

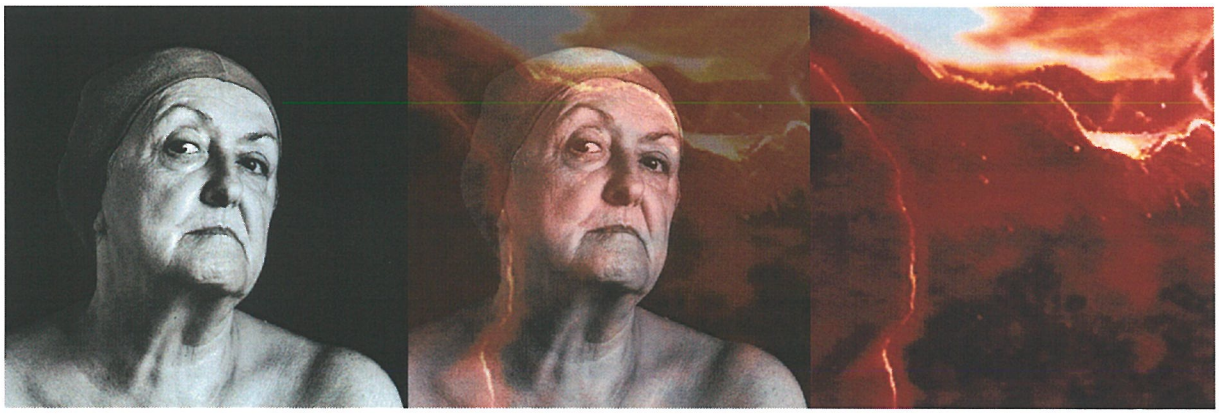



Žaneta Zmudová, maturitní soubor, 2005





Martin Dedek, maturitní soubor „Kamarádky", 2005



Petr Schwarz, maturitní soubor, „Autoportrét", 2006



Vladimír Šigut, maturitní práce, „prodavači Nového prostoru", 2004



Proměna módní fotografie, zleva, Kristýna Moješčíková, 2001, Magdaléna Cónová, 2004

UŽITÁ FOTOGRAFIE A MÉDIA
kód studijního oboru: 82-41 M / 002

UČEBNÍ PLÁN

Studijní obor: 82-41-M UŽITÁ FOTOGRAFIE
Studijní změření: 002

Platné pro školní rok 2005/2006
Denní studium absolventů základní školy

Kategorie a názvy vyučovacích předmětů		Týdenní počet vyučovacích hodin v jednotlivých ročnících				Celkem
		I.	II.	III.	IV.	
A. Povinné vyučovací předměty		36	36	37	37	146
1. Všeobecné vzdělávací		15	11	9	9	44
Český jazyk a literatura	ČJL	3	3	3	3	12
Jazyk anglický	JA	3	3	3	3	12
Občanská nauka	OBN	-	1	1	1	3
Matematika	MAT	2	2	-	-	4
Fyzika	FYZ	2	-	-	-	2
Chemie	CHE	2	-	-	-	2
Základy ekologie	ZEK	1	-	-	-	1
Tělesná výchova	TEV	2	2	2	2	8
2. Odborné						
společný odborný základ		9	14	5	5	33
Dějiny výtvarné kultury	DVK	2	3	3	3	11
Výtvarná příprava	VYP	3	9	-	-	12
Ekonomika	EKO	-	-	-	2	2
Písmo	PIS	2	-	-	-	2
Počítačová grafika	PGR	2	2	2	-	6
speciální odborné předměty		12	11	23	23	69
Technologie	TEC	3	2	5	3	13
Teorie a vývoj fotografie	TVF	-	-	2	2	4
Fotografický design	FDE	-	-	6	3	9
Fotografická tvorba	FOT	-	-	10	15	25
Praktická cvičení	PCV	9	9	-	-	18
B. Nepovinné vyučovací předměty						17
Jazyk anglický-konverzace	JAK	-	1	2	2	5
Kresba	KRE					3
Grafické techniky I	GRT					3
Grafické techniky II	GRT					3
Litografie	LIT					3

Ostatní obory SUŠ

Tvarování průmyslových výrobků – průmyslový design

Studijní obor Tvarování průmyslových výrobků - průmyslový design, je oborem, ve kterém se připravují adepti průmyslového výtvarnictví, kteří by v budoucnu měli svým úsilím o humanizaci techniky významným způsobem ovlivňovat životní styl společnosti.Jde o široce koncipovaný obor studia, v jehož průběhu je kladen důraz zejména na rozvoj invence a kreativního myšlení studentů, na zvládnutí technické stránky řešených zadání, součástí přípravy je rovněž získání řemeslné zručnosti. Studenti se naučí pracovat s grafickými programy Illustrator, Photoshop, Rhinoceros. Od kresebných a modelovaných studií přírodních útvarů, jejich stylizace a abstrakce, přecházejí studenti v první polovině studia k vytváření složitějších prostorových kompozic. Návrhy nástrojů a nářadí, domácích spotřebičů, předmětů denní potřeby, hraček a dětských hřišť, interiérů studenti zpracovávají graficky, vytvářejí jejich virtuální modely na PC, u vybraných úkolů zhotovují i modely v materiálu. Absolventi takto náročné přípravy obvykle nemají problémy s uplatněním v designérských studiích nebo grafických studiích; mnozí se však většinou rozhodnou pro další studium na vysokých školách. Vedoucím oboru je absolvent školy MgA. Petr Nenička.

Propagační grafika – propagační výtvarnictví

Studiem oboru Propagační výtvarnictví - propagační grafika, získávají studenti znalosti, dovednosti a praktické zkušenosti pro práci v různých oblastech grafického designu. Od relativně jednoduchých grafických řešení formátově malých propagačních prostředků (značka, etiketa,obal, kalendář) studenti postupují k náročnějšímu výtvarnému řešení propagačních prostředků rozměrnějších i prostorových (plakát, výstavní panel, velkoplošná reklama). Jsou seznamováni s historií písma, s jeho psaním a konstrukcí, s typografií. Získávají informace týkající se technologií tisku, učí se pracovat na PC i Mac v programech Illustrator, Photoshop. Pozornost je věnována typografické úpravě tiskovin, grafické úpravě knih a časopisů, řešení ucelených propagačních akcí. Značný

prostor je věnován studiu výtvarných a výrazových možností komorních grafických technik. Absolventi tohoto studijního oboru nacházejí velmi dobré uplatnění v grafických studiích, reklamních agenturách nebo tiskárnách, mohou se však vydat i na dráhu volné grafické tvorby, často také pokračují ve studiu na vysokých uměleckých školách. Vedoucí oboru je akademická sochařka Eva Kučerová.

Výtvarné zpracování keramiky – vytváření keramiky

Samotný název oboru může vyvolávat různé představy; především však jde o spojení invence studenta s energií sloužící přerodu přírodního materiálu v keramický artefakt. Aby bylo dílo kvalitní, je od začátku potřeba pokorně se učit řemeslným základům keramické tvorby. Od prvního ročníku se studenti učí pracovat různými postupy a s různými keramickými materiály. Modelují z ruky, vyláčejí na hrnčířském kruhu, pracují s glazurami, věnují se sochařskému modelování, kresbě, získávají cit pro prostor, tvar a barvu. Důraz je kladen na zvládnutí technologických postupů, aby své "zboží" se stále větší jistotou dokázali dovést až k jeho konečné podobě dosažené vypálením v keramické peci. Možnost uplatnit ve větší míře vlastní výtvarnou invenci, svůj osobitý styl a osvědčit úroveň své řemeslné zručnosti mají studenti od poloviny třetího ročníku studia, a to při navrhování a realizaci náročnějších zadání z keramického designu a keramické plastiky. Také učební plán tohoto studijního oboru obsahuje předměty tvořící společný výtvarný základ, jejž tvoří výtvarná příprava, přípravné kreslení, písmo, základy fotografování, počítačová grafika - studenti se učí práci s grafickými programy Illustrator, Photoshop a Rhinoceros. To vše umožňuje absolventům oboru věnovat se samostatné výtvarné činnosti, nebo pokračovat ve studiu na vyšších odborných a vysokých školách, zejména s výtvarným zaměřením. Vedoucí oboru je Jaroslava Rybová.

Užitá malba

Ateliéry Užité malby jsou prostorem pro tvůrčí naplňování studijního programu a pro dynamický růst osobnosti studentů. V průběhu čtyř let získávají studenti všeobecné znalosti a dovednosti srovnatelné s evropským standardem, úrovní odborných teoretických znalostí a praktických dovedností jej přesahují. Jsou vyškoleni ve společném odborně teoretickém a praktickém základu, který tvoří výtvarná příprava, přípravné kreslení a modelování, písmo, figurální kreslení, počítačová grafika - grafické programy Illustrator a Photoshop, základy fotografování. Dále absolvují speciální odbornou přípravu v předmětu navrhování, v praktických cvičeních a technologii. Cenné zkušenosti získávají v práci klasickými malířskými technikami a postupy, aniž by byl nuceni ke konzervativizmu v myšlení. Seznamováním se současnými trendy ve výtvarné tvorbě a integrací nových médií do vyučování je prohlubována universálnost přípravy studentů. Absolventi studijního oboru Užitá malba jsou humanitně vzděláni a jsou připraveni pro vstup do profesního života v uměleckých řemeslech a praktických činnostech v architektuře, scénografii a propagaci, mají rovněž možnost dalšího studia na vyšších odborných či vysokých školách. Vedoucím oboru je Mgr. Aleš Hudeček

Vědecká kresba a ilustrace

Studijní zaměření Vědecká kresba a ilustrace je spojeno především s knižní, populárně naučnou a vědeckou ilustrací. Studenti se seznamují s možnostmi využití kreslířských, malířských a grafických technik v ilustrační tvorbě, s typografickým řešením tiskovin a grafickou úpravou knih. Učí se práci s papírem, poznávají zákonitosti psaní písma a jeho konstrukce. Naučí se pracovat s grafickými programy Illustrator a Photoshop na PC a Mac, základům animace. Od studentů tohoto studijního zaměření se očekává blízký vztah k českému jazyku a zájem o širokou oblast lidského vědění, neboť při své práci budou pracovat s množstvím informací a spolupracovat s odborníky z různých oborů lidské činnosti. Vyučující uplatňují vůči žákům individuální přístup. U každého úkolu je kladen důraz na invenci a dokonalé provedení. Absolventi najdou

uplatnění v nakladatelstvích nebo grafických studiích, mohou pracovat jako samostatní výtvarníci, mnozí z nich však jistě budou pokračovat ve studiu na vyšších odborných nebo vysokých školách s uměleckým nebo umělecko - pedagogickým zaměřením. Vedoucí tohoto oboru je v současnosti Mgr. Šárka Kolaříková.

Absolventi oboru Užitá fotografie – Užitá fotografie a média

2001	2002	2003	2004
Petra Hoňková	Veronika Fejklová	Michaela Bortlová	Vladimír Šigut
Michal Hrouzek	Jitka Horázná	Kateřina Czerná	Tamara Kiesewetterová
Michaela Novotná	Kristýna Moješčíková	Eva Eliášová	Jiří Plaček
Matěj Ptaszek	Markéta Pohludková	Dominika Polowská	Marie Dvořáková
Zuzana Rychlíková	Klára Řezníčková	Petra Valíčková	Jana Plachtová
Antonín Válek	Radan Štreit		
Lukáš Večerka	Bohumil Trunečka		
	Marcel Žuška		

2005	2006
Žaneta Zmudová	Petr Schwarz
Martin Dedek	Martina Gajdačová
Magdalena Cónová	Jiří Hrnek
Hana Pokorná	Eva Plutová
Kateřina Chytilová	Nikol Machová
Veronika Lehnertová	Marcel Krhut
	Milan Bureš



První maturitní ročník oboru Užitá fotografie - 2001

I přes krátkou dobu trvání oboru Užitá fotografie opustilo školu již 38 absolventů. Někteří se dnes již fotografii nevěnují, větší část (především nových absolventů) dnes úspěšně studuje na vysokých školách uměleckého směru.

Antonín Válek (1980),

první absolventský ročník, S: ISS, obor fotograf, Ostrava-Michálkovice 1997, ITF FPF Slezské university, BcA. 2004, studuje magisterský stupeň, komerční fotografii se nevěnuje, SV: Galerie u Waldemara, Ostrava 1998, Kamrlík fotografie, Ostrava 2000, Cimburí hradu Lipnice 2000, KV: Výtvarní umělci města Havířova 2000 a 2005, pravidelně AMFO Svitavy, Bakalářské a diplomové práce ITF, Galerie Opera Ostrava 2004, ITF, Galerie Gaudeamus, Ostrava 2006, Absolventi ITF FPF SU v Opavě 1991-2006, Opava 2006.

Radan Štreit (1982)



Akademie múzických umění v Praze (filmová a televizní fakulta – obor fotografie) BcA. 2005, absolvoval souborem propojujícím lidské tělo a různé výtvarné objekty (obdobný soubor zpracoval již během svého studia na SUŠ). Stál u realizace návrhu reklamního plakátu pro Calvin Klein, divadlo Disk a jiné. Účastnil se společných výstav v Praze, Ostravě a Berouně. Je lektorem Institutu digitální fotografie, s.r.o. v Praze.

Radan Štreit, Bez názvu, bakalářský soubor, 2005,

Marcel Žuška – studuje třetí ročník ITF FPF Slezské university v Opavě, vystavoval v Havířově, Ostravě a v Polsku.

Klára Řezníčková – studuje třetí ročník ITF FPF Slezské university v Opavě a filmovou a televizní fakultu (katedra dokumentaristiky) Akademii múzických umění v Praze, jeden rok vyučovala na SUŠ základy fotografie a praktická cvičení 1.ročníku.

Jitka Horázná - studuje ITF FPF Slezské university v Opavě, Akademii múzických umění v Praze (filmová a televizní fakulta - obor fotografie),



Kristýna Moješčíková - studuje ITF FPF Slezské university v Opavě, KV:*Tvůrčí fotografie 2. a 3. ročník*, galerie Fiducia, Ostrava, 2000, *Fotosoutěž pro mladé autory*, Art Collegium, Frýdek-Místek 2000/2001 *Fotosoutěž pro mladé autory*, Art Collegium, Frýdek-Místek 2001/2002 *TOTEM.CZ*, galerie 'Dobrá trafika', Praha 8 - 9/2002 *TOTEM.CZ*,

Krystína Moješčíková – Autoportréty v pyžamu, 2005

Nová budova městské radnice v Neratovicích 11/2002 - 1/2003 *TOTEM.CZ*, Galerie „Dobrá Trafika", Praha 12/ 2004 *Salon Portrét*, galerie 'Pod Svícnem', Frýdek-Místek 12/2004, galerie 'Blue Velvet Cafe', Praha 6 - 7/2005 *Krnov 2005*, Městské Museum, Krnov 7-8/2005 *Dvě města, dvě univerzity na hranici*, Galerie Szara, Cieszyn, Polsko 9-10/2005 *Dvě města, dvě univerzity na hranici*, Galerie Magna, Ostrava 10-11/2005 *Etnické a národnostní menšiny v ČR*, Pasáž Lucerna, Praha 11/2005

Markéta Pohludková – vyučovala jeden rok na SUŠ základy fotografování a praktická cvičení prvního ročníku, nedokončila studium na Institutu pro umělecká studia Ostravské university – obor animace.



Marie Dvořáková, klauzurní práce 2006,

Marie Dvořáková – studuje bakalářský stupeň Fakulty užitého umění a designu, katedry fotografie Univerzity J.E.Purkyně v Ústí nad Labem.

Vladimír Šigut

Studuje Akademii múzických umění v Praze (filmová a televizní fakulta - obor fotografie), úspěšně se uvedl souborem „Prodavači Nového prostoru – Lidé Ulice" („V cyklu *Lidé ulice*, který je nyní k vidění v pražské *Velrybě*, zachycuje tváře mužů, kteří se dostali na samý okraj společnosti. Šigut se svým cyklem *Lidé ulice* přiřadil k tvůrcům expresivního portrétu. Na rozdíl třeba od Ivana Pinkavy však má v sobě i kus dokumentaristy: v posledním ročníku střední (!) školy chodil po Ostravě, hledal zajímavé tváře mezi bezdomovci a následně je středoformátovou kamerou ve školním ateliéru portrétoval. Popisky k vystaveným fotografiím trochu klamou, protože zachycují datum a místo prvního setkání s modelem, nikoli vznik fotografie, jak by se mohlo zdát.

Jeho fotografie jsou však natolik sugestivní, že žádné popisky vůbec nepotřebují.)

Žaneta Zmudová

Studuje Akademii múzických umění v Praze (filmová a televizní fakulta - obor fotografie),

Martin Dedek

Studuje na fakultě multimediálních komunikací Univerzity T. Bati ve Zlíně.

Magda Cónová, Hana Pokorná, Kateřina Chytilová

Studují ITF FPF Slezské university v Opavě.

Petr Schwarz, Marcel Krhut

Přijati ke studiu na ITF FPF Slezské university v Opavě (2006)

Martina Gajdačová, Jiří Hrnek, Eva Plutová, Nikol Machová a Milan Bureš.

Přijati ke studiu na fakultě multimediálních komunikací Univerzity T. Bati ve Zlíně (2006)

Absolventi ostatních oborů

1994

Design	grafika	keramika	malba
Jan Ermis	Radka Cimmrová	Dita Drahotuská	Eva Frydrychová
Filip Chudý	Jarmila Čičmancová	Liana Fischerová	Jana Kuballíková
Martin Růžička	Soňa Kotulková	Leona Misařová	Lucie Petrošová
Jan Talík	Silvie Krenželáková	Zuzana Motyková	Dana Pfeffrová
	Soňa Šebestová	Jana Návratová	Naděžda Štůsková
	Denisa Vašková		Markéta Změškalová

1995

Design	grafika	keramika	malba
Marek Bulava	Magda Hrnčíková	Adála Kuchařová	Bronislava Cisáriková
Ondřej Špaček	Pavla Jarmarová	Jitka Lisníková	Jiří Matuška
Karla Žitníková	David Kalika	Daniela Vachtová	Jakob Špaňhel
Marek Chmiel	Matálie Kantorová		Martina Stempáková
Petr Puch	Karin Huterová		Karla Dubná
	Tomáš Bartoš		Kamila Králová
	Kateřina Liznerová		Marcela Podzemná
	Denisa Jurečková		Veronika Powadová
	Zuzana Řihošková		Jana Žižková
	Hana Kovalová		

1996

Design	grafika	keramika	malba
Přemysl Kokeš	Kateřina Juchelková	Petr Dvořáčková	Kateřina Garstková
Martin Koval	Šárka Mikesková	Hana Hořicová	Helena Hanketová
David Rosinaj	Marcela Koláčková	Lada Charbuláková	Zdeňka Lebedová
Jan Frais	Miriam Pfelgrová	Gabriela Maňáková	Kateřina Holásková
Jana Lorinczová	Sofie Prusali	Kateřina Petrášová	Alice Jeřábková
Petr Nenička	Hana Rýpalová	Dita Rybová	Zuzana Knapíková
Robert Sýkora	Jiří Sanitrik	Beata Svitačová	Eva Koupová
	Jakub Šmíd		Krystína Šilerová
	Radka Špavelková		Tereza Višinková

1997

Design	grafika	keramika
Pavel Janeček	Helena Frydrychová	Kateřina Hrbáčková
Daniel Ševčík	Alena Pátková	Kateřina Demlová
Vojtěch Horvát	Miriam Kantorová	Eva Polachová
Aleš Nowák	Martin Trojka	Alexandra Krystová
Robert Pivoda	Tomáš Rucki	Dana Sladká
Ondřej Sikula	Jana Kolinová	Romana Ramszová
	Ivana Křížková	Jana Rupčíková
	Lucie Neuwirtová	
	Veronika Michnová	

1998

Design	grafika	keramika	malba
Martin Chocholatý	Kateřina Fleischnerová	Karolína Drnovská	Kristina Glacová
Petr Jelínek	Brigita Glásková	Natálie Firlová	Žaneta Kozelská
Petr Miklošek	Petra Herotová	Beata Glajcová	Zuzana Křížová
Michal Princ	Kamila Kohoutová	Markéta Kajpušová	Petr Mrowiec
Milada Valášková	Lucie Komárová	Helena Kalínská	Michaela Nešporová
	Tereza Kopperová	Beata Mitrengová	Veronika Ouřadová
	Jana Králová	Helena Mrázková	Alžběta Satolová
	Olga Nováková	Jana Veselá	Lenka Šrubařová
	Tereza Smetanová	Petr Zmeškal	Markéta Vlčková

1999

Design	grafika	keramika	malba
Alena Kalvodová	Lukáš Černý	Alice Dubcová	Miroslav Besta
Lukáš Kavik	Jiří Hablawetz	Romana Cholastová	Eva Jurčová
Lucie Kovalčíková	Jindřiška Poledníková	Veronika Krajlcová	Jaroslav Němec
Jakub Krajíček	Nikola Vymazalová	Olga Mohelníková	Jana Olejníčková
Petr Laža Jan Moravec		Markéta Neradilová Karolína Papšíková	Aleš Poláček Maria Prusali
Daniela Rimmlová		Nela Rywiková	Dagmar Rozhonová
Zdeněk Šimčík		Simona Smrčková	Lenka Slivková

2000

Design	grafika	keramika	malba
	Lada Dymusová	Petr Špaček	Liliana Mikulová
	Theodora Glacová	Kateřina Křenková	Kateřina Popiolková
	Miroslav Hlinka	Krystýna Klusová	Jan Bittner
	Lucie Matoušková	Pavla Barglová	Ondřej Bělka
	David Sasin	Lea Kročková	Monika Coufalová
	Irena Šlachtová	Ivana Milatová	Zdeněk Pala
	Kateřina Tvarožková	Zuzana Augustínová	Jana Selmálková
	Lenka Szetemonová	Jaroslava Benešová	Petr Skála
	Petra Šindelářová	Blanka Ullmannová	Radana Stará
	Adéla Tataříková		
	Zuzana Wolaková		

2001

Design	grafika	keramika	malba
Jiří Dostalík	Erika Beránková	Zdeněk Drábek	Alžběta Dirnerová
Pavla Dudová	Jiří Bosák	Jiří kabašta	Pavla Chmelařová
Michal Chumchal	Jan Čefelín	Lenka Ptáčníková	Pavlína Kahánková
Michal Kořínek	Adriana Ježíková	Veronika Rojíčková	Veronika Loffelmanno
Monika Malatová	Dagmar Klásková	Pavla Starustková	Michaela Srncová
Jiří Mikulec	Pavel Kozubík	Jana Tošovská	Kateřina Šemberová
Jiří Pěgřim	Lucie Labajová		Soňa Vermířová
Věra Rybičková	Dina Majvaldová		
Ondřej Václavík	Jana Malíková		

Design	grafika	keramika	malba
	Lucie Mikulcová		
	Veronika Motyčková		
	Tomáš Pecháček		
	Jan Rytíř		
	Martina Sládková		
	Ewa Slowiková Martina Šimeková		
	Michaela Vozábová		

2002

Design	grafika	keramika	malba
Lenka Damová	Jolana Dzurinová	Natálie Chalcarzková	Veronika Girglová
Daniel Golík	Bronislava Formanová	Jana Krygelová	Martin Kanzelka
Milan Kovařík	Jana Horsáková	Jan Letovský	Zuzana Hanzlová
Jaroslav Lanča	Petra Jiroušková	Jiří Nedavaška	David Kotraš
Zuzana Lehocká	Jiří Karbula	Daniela Nieslaníková	Adam Lipowsky
Jana Rylková	Klára Kozielková	Zuzana Pavlíková	Silvie Michnová
Lucie Šimková	Eva Krejčová	Zuzana Šafránová	Alžběta Slavkovská
Pavlína Ždlniaková	Petra Krupíková	Eva Zedková	Andrea Slivková
	Kamila Kullová		
	Jakub Kvita		
	Jana Muroňová		
	Radana Pavelková		
	Simon Restel		
	Lenka Sanitríková		

2003

Design	grafika	keramika	malba
Veronika Áčová	Alice Brůnová	Veronika Frölichová	Jan Fiala
Marie Horáková	Michaela Gombitová	Michaela Gaszková	Martin Glatzner
Adam Chromý	Daniela Hrušková	Kateřina Heiníková	Dagmar Jahodová
Tomáš Kubačka	Eva Imlingová	Michal Chudáčik	Alena Marcolová
Barbara Moldrzyková	Zuzana Kirchnerová	Petr Karas	Pavel Merta
Dalibor Pantůček	Andrea Kročová	Jana Reichenbachová	Eva Prefetová
Nikol Špirutová	Dagmar Mádrová	Vendula Vitásková	Marcela Sobková
Veronika Vašátková	Gabriela Polachová		
	Lucie Sobková		
	Pavlína Suchánková		
	Jakub Šenkeřík		
	Jana Šiklová		
	Kristýna Šnajderová		
	Pavla Václavíková		
	Alena Vařeková		

Pedagogové oboru Užitá fotografie – Užitá fotografie a média

Výchovný a vzdělávací proces probíhá na bázi interakce mezi oběma subjektivními činiteli – vychovatelem (pedagogem, edukátorem) a vychovávaným (edukantem). Takto definuje osobu (osobnost) pedagoga *PhDr. Josef Malach, CSc.* v knize Základy pedagogiky (Ostravská universita, Pedagogická fakulta 2004).

Je nabíledni , že kvalitu této interakce zásadně ovlivňuje osobnost a vlastnosti pedagoga. Ten plní v procesu vzdělávání a výchovy studentů několik významných rolí. Výchovný a vzdělávací proces jednak plánuje, dále pak organizuje, realizuje, vyhodnocuje jeho účinnost a podle výsledků jej dále optimalizuje. Jeho role v tomto procesu je zároveň ztížena tím, že výchovu nebo výuku většinou uskutečňuje jako jedinec relativně osamocený, spoléhající sám na sebe, bez větší možnosti využití výhod skupinové dělby práce.

Profesní profil pedagoga se skládá z jeho odborných kompetencí a specifických osobních předpokladů.

Základní předpoklady k tomu, aby mohl pedagog výchovnou a vzdělávací činnost vykonávat, jsou jednak hluboké znalosti činností nebo požadované vzdělání v vyučovaném oboru a dále pak všeobecné pedagogické, psychologické a filozofické znalosti, dovednosti a schopnosti.

Platí-li tyto požadavky u pedagogů všeobecně vzdělávacích předmětů, platí pak u odborných učitelů uměleckých škol dvojnásob.

Pedagog začíná v začátku studia pracovat se studenty, kteří přicházejí většinou bez hlubších znalostí výtvarné problematiky. Ke studiu fotografie nastupují studenti pouze s minimální orientací v technických a technologických otázkách, obor si spíše volí jako jednu z možností snazšího studia umělecké školy. Ostatní umělecké obory, jako jsou například malba či grafika, mají v tomto ohledu jistě snazší postavení. Studenti, přicházející ze základních uměleckých škol, jsou již vybaveni alespoň základními znalostmi a dovednostmi. Debata o možnosti vyučování žáků ZUŠ fotografii by zde byla jistě namístě.

Pro umělecký a duševní vývoj studenta je proto osoba kvalitního pedagoga jedním z nejpodstatnějších faktorů studia. Kromě předávání

základních technických a technologických dovedností směřuje pedagog studenta v jeho školní i osobní tvorbě, podílí se na jeho rozhodování o dalším studiu. Vzhledem k tomu, že kolektiv studentů oboru je poměrně malý, (jeden ročník má od sedmi do desíti studentů) a doba kterou s nimi pedagog tráví dlouhá, je jejich vztah mnohdy založen i na poměrně úzkých osobních vztazích. Pedagog má tak možnost (a bohužel ne vždy si je toho vědom) ovlivňovat studenty v obecných názorových otázkách, v názorech na život i společnost.

Kmenoví pedagogové SUŠ jsou v současné době ve stech procentech absolventi bakalářského nebo magisterského studia Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Opavě. Vliv Institutu na způsob a styl výuky je proto značný, a to jak v kladném, tak i záporném slova smyslu. Výuka většinou kopíruje s většími či menšími obměnami úkoly jednotlivých ročníků ITF, jednotlivé etapy v tvorbě studentů Institutu (dokument, subjektivní barevný dokument, figura – portrét) jsou patrné i v tvorbě studentů SUŠ.

Současný pedagogický sbor oboru je poměrně vyvážený, lze v něm najít pedagogy, kteří nalezli společný kompromis ve výuce jak klasické, tak i digitální fotografie.

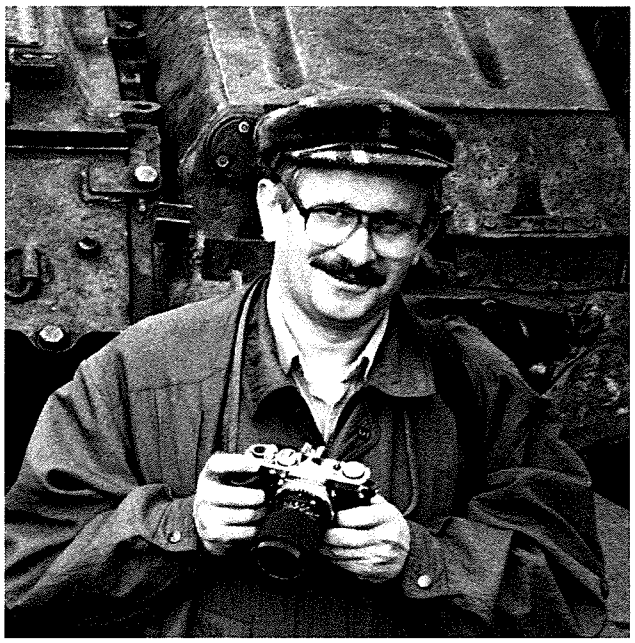

Fedor Gabčan

CV: Narozen 22. července 1940, Kúty, okres Senica, Slovensko **S**: Střední škola kartografie a geodézie, Košice,
kurzy kreslení, Košice, Lidová škola umění Ostrava, kurzy malby a grafiky – akad.mal. Josef Kapec, FAMU, Ján Šmok, Anna Fárová, ukončil 1976, evidován při ČFVU od 1976.

S: Kartografický ústav, Bratislava, Vítkovické stavby pomocný dělník, OKR, Důl Petr Cingr – propagace, rubáň, NHKG 1967 tiskárna – chemigraf, reprodukční fotograf, fotooddělení krajské redakce ČTK Ostrava, 1988 – volné povolání, Střední umělecká škola v Ostravě 1993, Lidová konzervatoř v Ostravě – 2002,
1996-1997, KVV PF Ostravské university – externí přednášky,

Tvůrčí etapy

Ostravská krajina

Nejvýznamnější období Gabčanovi tvorby, kterou je možná nejlépe pojmenovat částí názvu jedné z nejznámějších fotografií – Ostravská krajina I (Racek). Koncem šedesátých let minulého století začíná Gabčan (po svých kresebných začátcích) fotografovat krajinu Ostravy . Činí tak ještě před nástupem vlny, která vydržela ostravským autorům úspěšně do dnešních dnů. V jeho ztvárnění se nejedná ani tak o apel na ekologickou devastaci, jako spíš o údiv, čeho všeho je člověk v krajině schopen. V sedmdesátých letech Fedor Gabčan komponuje do krajiny nové prvky a ještě více umocňuje vyznění charakteru krajiny. Záhy se k ostravské krajině obrátili i další ostravští autoři – Petr Sikula, Vojtěch Bartek, Bohuslav Růžička či Miloš Polášek. Všichni ve své tvorbě kombinují

deformaci (s využitím hloubky ostrosti) širokoúhlých objektivů, krajinu doplňují rekvizitami a velmi často také konfrontují s nahým ženským tělem.



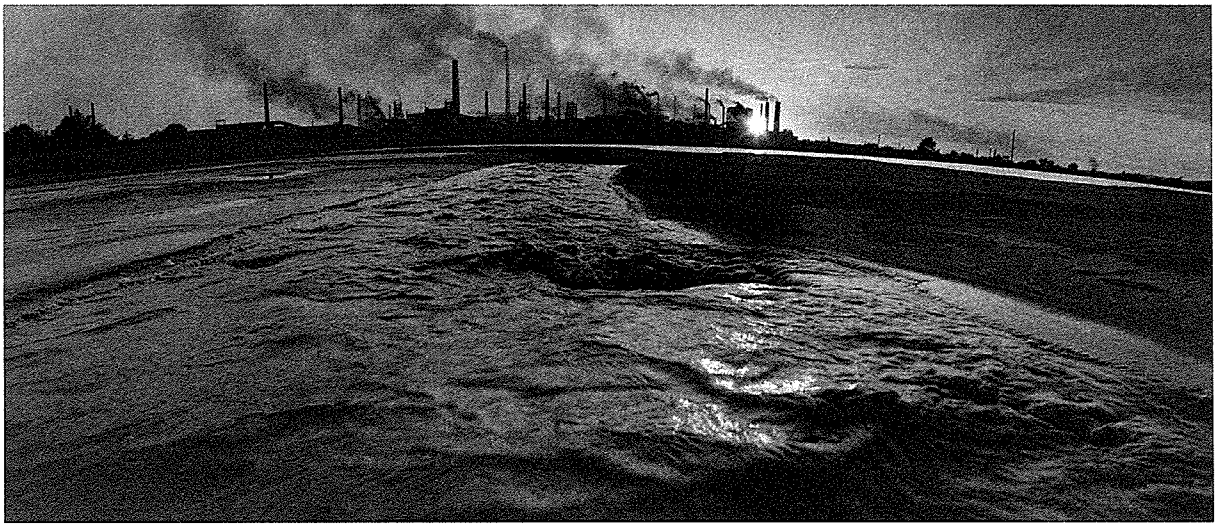



Ostravská krajina, částečně vystaveno na Interkameře 1970, jako celek Bielsko-Biala 2006
Dokument.

První fotografické pokusy Fedora Gabčana se týkají právě dokumentu. Při své práci v dole fotografuje tváře horníků, a to s mimořádným citem pro světlo a psychiku obličeje. Část těchto snímků publikoval v ostravském kulturním měsíčníku „Červený květ" (1965). K motivu člověka a práce se vrátil po mnoha letech v souboru „Starý pohled" (2003). V reáliích dolu Petr Cingr (NKP Důl Michal) fotografoval muže, ne nepodobného Chaplinovu dělníku.

Dokumentu se věnuje i během svého pracovního působení v fotooddělení krajské redakce ČTK. Vystavuje své dokumentární fotografie z cest po Indii, Francii a Itálii. Poměrně neznámým zůstal jeho dokumentární soubor z příjezdu sovětských okupačních vojsk v srpnu 1968 do Ostravy.

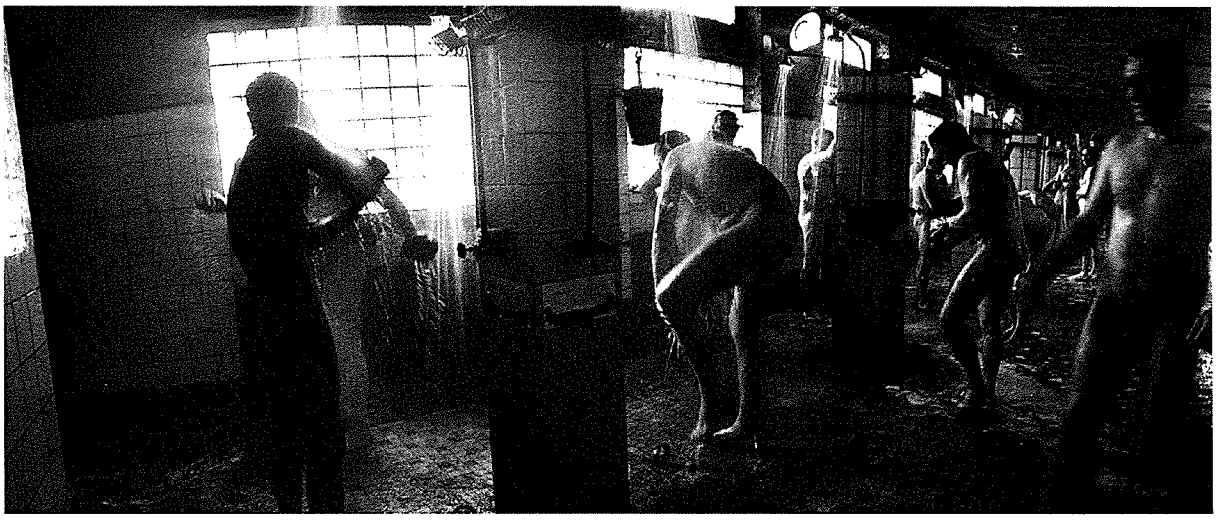

Důl Petr Cingr (dnes národní kulturní památka Důl Michal), 1965

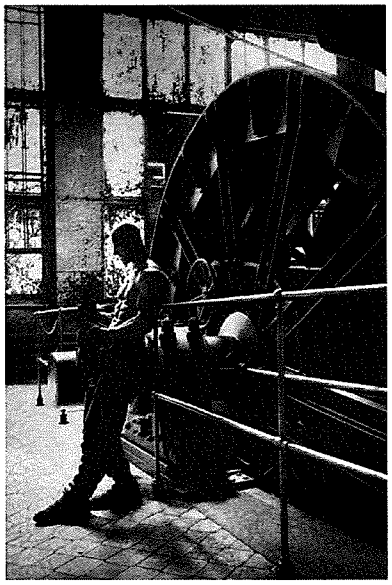

„Starý pohled", 2003, reminiscence z dolu Petr Cinger, argentoferrotypie na ručním papíře.

Portrét a akt.

Více než kde jinde projevuje se ve fotografii portrétu a aktu záliba Fedora Gabčana i v jiných výtvarných technikách, než je jen fotografie. Modelky aranžuje do póz ne nepodobných pózám klasické malby, při jejich fotografování využívá různých rekvizit. V poslední době používá již dávno zapomenutých fotografických technik. Zabývá se technikami kyanotyple (tradltlonal Cyanotype) a argentoferrotypie (Argyrotype – kallitype – vandyke), (výstava Akty – argentoferrotypie, kyanotypie, galerie Librex,

Frýdek Místek, 2005). Mnohdy však jen poněkud samoúčelně zpracovává těmito technikami již dříve vytvořené snímky.



Argentoferrotypie, 2004



Kyanotypie s použitím starého negativu, 2004

Samostatné výstavy

Divadlo J. Myrona, Ostrava 1966 – Lidé a krajina,

Fotochema, Ostrava 1966, Ostravská krajina,

Fotochema, Ostrava 1970, Lidé a motory,

Fotochema Ostrava, 1972 – Indie,

Fotochema , Ostrava 1974 - Nepál

Lidé z Pevností, Fotochema, Ostrava, 1976,

Ostrava, Fotochema Ostrava, 1990,

Fedor Gabčan – Ostravská krajina, Galerie Opera, DJM Ostrava, 1996

Faunovo odpoledne, knihovna města Ostravy, 2003

Fedor Gabčan – Starý pohled, galerie Chagall, 2003

Akty – argentoferrotypie, kyanotypie, galerie Librex, Frýdek Místek, 2005,

Výstavy společné

Výtvarná fotografie Slezska a severní Moravy, fotografické oddělení Slezského musea v Opavě, 1972,
Vyznání životu a míru, Praha 1985
Očima reportéra 1966 – 1975,
Fotoklub NHKG, Ostrava, 1975,
Kontakty 2000, Galeria Pusta - Górnośląskie Centrum Kultury, Katowice, 2000, Stara Galeria ZPAF, Warszawa, plac Zamkowy 8
Gabčan, Smékal, Polášek, Vyhaslé pece, 2000, galerie Fiducia,
Gabčan Fedor, Ostravská krajina 70.let, 2000, galerie Fiducia
Galerie FF, Kontakty, 2001, Lodž, Polsko
Duch šachty, NKP Důl Michal, repríza Galerie Poklad DK Poklad , Ostrava, 2002,
Česká fotografie 20. století, Praha 2005

R:

Kulturní dům Darkovice, 1977 – 4 monum. Fotografie,
MNV Prostřední Bečva 1985

P:

Uhlí a lidé, M.Fojtík, Profil Ostrava 1974

L:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců, VII. Díl, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001, str. 314-315,
Česká fotografie 20.století – průvodce, V.Birgus, J.Mlčoch, KANT a UPM, Praha 2005

T:

Červený květ, 1965,
Hutní závody k 15.výročí NHKG, „Šedesát hodin pod zemí", ČSF 9/1966,
Procházky po výstavách, ČSF, 1/1968,

Aktuality – mezinárodní soutěž „Za socialistické fotografické umění“, ČSF 3/1968,
Aktuality – soutěž „Báseň o řece“, 1.cena „Krajina u Ostravice“, 3.cena „Večer“, ČSF, 8/1968,
Procházky po výstavách, členská výstava fotoklubu NHKG, ČSF 8/1969,
Ze soutěže , 3 fotografie, ČSF 4/1970,
Fotoklub NHKG Ostrava, ČSF 6/1970,
Procházky po výstavách, Fotosalón Vítkovice 70, ČSF, 7/1970,
Člověk – tvůrce dneška i zítřka, Olomouc, z výstavy k 50.výročí KSČ, ČSF, 5/1971,
Motivy z prostředí práce, K.Dvořák, Revue fotografie, 5/1971,
Sportovní fotografie včera, dnes a zítra, ČSF, 3/1972,
Procházka po výstavách, Výtvarná fotografie Slezska a severní Moravy, ČSF 3/1972,,
Výstavy, soutěže, aktuality, informace, Ostrava: fotografie Fedora Gabčana ve výstavní síni Fotochemy, ČSF 2/1973,
Dokument, protest, antikrajina? Dvořák Karel, ČSF 3/1973,
Procházky po výstavách, ČSF 3/1973,
Procházky po výstavách, ČSF 4/1973,
Z výstavy Severomoravský kraj ve fotografii, ČSF 4/1974,
Celostátní festival zájmové umělecké činnosti, III:česká národní soutěž amatérské fotografie 1974, ČSF 10/1974,
Procházky po výstavách, ČSF 1/1975,
Výstavy, Ostrava: Fedor Gabčan: Indie, ve výstavní síni Fotochemy, ČSF 2/1975,
Procházky po výstavách, Fedor Gabčan – Moje setkání s Indií, ČSF 5/1975,
Procházka po výstavách, Očima reportéra 1966 – 1975, Fotoklub NHKG, Ostrava, ČSF 7/1975,
Informace, Severomoravský kraj ve fotografii, ČSF, 3/1976,
Informace, soutěž Děti objektivem, ČSF, 6/1976,
Informace, výstavy, Fedor Gabčan – Lidé z pevnosti, ČSF, 11/1976,
Výstavy, Fedor Gabčan a Michal Tůma, ČSF, 10/1978,
Krajina v pohybu, Jiří Šerých, ČSF, 6/1986,

Návštěva v ateliéru Fedora Gabčana, (rw), Kulturní měsíčník, Ostrava, č.1/1988,

Vývoj československé fotografie v datech 1945-1989, Vladimír Birgus, FAMU 1990,

Výstavy, Ostrava – Fotochema, Fedor Gabčan, ČSF, /1990

Čechy krásné, Čechy mé (Slovensko nevyjímaje), Martin Hruška, ČSF, 12/1991,

Ostravská setkání, Jan Bartoš, ČSF, 8/1992,

Encyklopedie českých a slovenských fotografů, ASCO Praha, P.Balajka a kolektiv., 1993

Renesanční člověk Fedor Gabčan, M.Straka, MFD, 5.11.1993,

Fenomén Ostravska jako specifický motiv v české poválečné fotografii, Martin Smékal, magisterská diplomová práce, ITF FPF SU Opava, 1999,

Umělecký fotograf a pedagog Fedor Gabčan vystavuje v Galerii Patro, Břetislav Uhlář, Svoboda 24.2.1999,

Starý pohled aneb Akty objektivem Fedora Gabčana, (hla) MS deník, 17.2.2003,

V Chagallu vystavuje Fedor Gabčan, (tag), MFD 20.3.2003,

Gabčan má drogu ve fotografii, Uhlář Břetislav, MS deník, 21.3.2003,

Jaroslav Malík



CV Narozen 21. ledna 1957 v Jeseníku , od roku 1998 žije v Ostravě, předtím ve Zlatých Horách.

S: SPŠ železniční v Šumperku, obor elektrická trakce a kolejová vozidla, ITF – Slezská univerzita v Opavě (Bc. 1993, Mgr.1998 – cena pro nejlepšího absolventa), DPS Pedagogické fakulty Ostravské university, fotograf, učitel, cyklista, kaktusář, též modelář, apod.

Aktivity:

Členství v umělecké skupině Milan, (Irena Armutidisová, Jolana Havelková, K.Milan Kníže, Jaroslav Malík, Magdalena Pažourková, Tomáš Pospěch, Martin Smékal, Igor Šefr, Jarmila Šimáňová, Jiří Votýpka – 1998) .

1986 – 90 Zlaté Hory, sdruženi VSUN (volné sdružení uměleckých nul), 1994 – 1997 učitel fotografie, ZUŠ Franze Schuberta, Zlaté Hory, 1999 - , odborný učitel fotografie – Střední umělecká škola v Ostravě, ul. Poděbradova 33, Ostrava 1, 2001, 2003 Letní škola fotografie Poprad – lektor – zátiší, 2001 Hovory o moderní fotografii, Náchod

Autorské soubory:

Moje malá próza Róza. Soubor, který charakterizuje celou tvorbu Jaroslava Malíka. Vrací se v něm ke svému původu, k zapomenutým místům a osudům Zlatých Hor. Pracuje s velkoformátovou kamerou, a to jak s formátem 18x24, tak i 30x40 cm a s metodou sendvičů. K fotografiím se s odstupem času vrací a znovu je přetváří. Nejlépe snad autorova osobní výpověď.: *„Zaprášený ateliér, matnice 30x40. Strkám do huby*

lahváč, koušu do špeku a čučím na obrázek vzhůru nohama – tedy na té matnici. Hodinku, dvě exponuji, někdy půl dne / a pak, že je fotografie dílem okamžiku/. A protože je každá fotografie složena z desítek a dnes již stovek jednotlivých záběrů, dovedete si představit toho špeku.

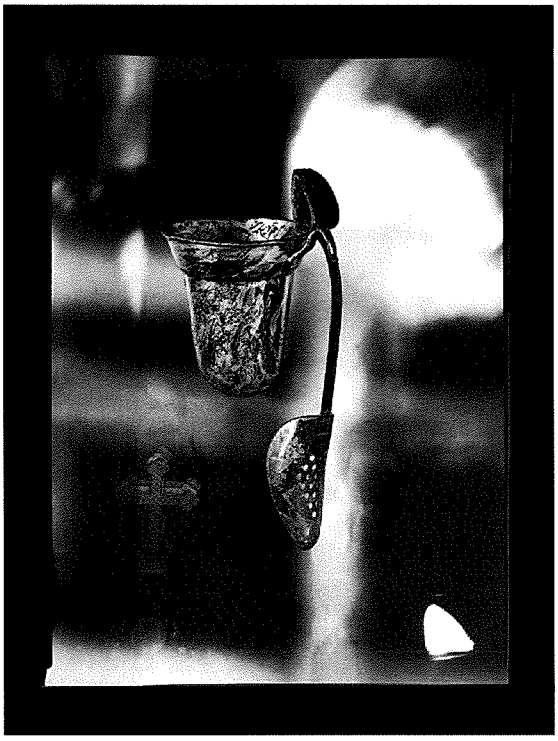

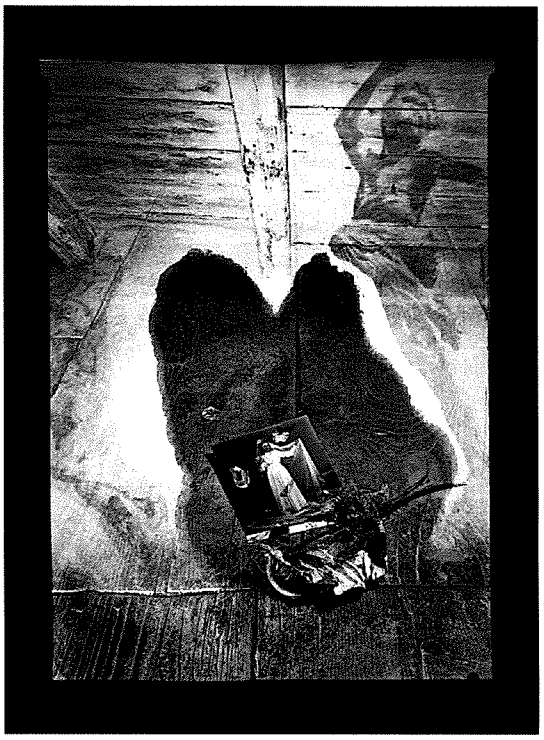

Zátiší je pro mne nekonečné plynutí času. Lidé, události a věci přicházejí, prolínají se a míjejí, zanikají a zůstávají. Zátiší jsou pro mne staré věci a jejich osudy. Rozbité dřevěné hodiny, zašlý ciferník. Kovové, skleněné, keramické střepy. Zažloutlé fotografie z Rakouska Uherska. Krejčovská panna sežraná od molů, archaické žehličky, svítilny, kalamáře, rámy obrazů, fosilie zvířat, úklid hřbitova po dušičkách. Fragmenty věcí dávno používaných, potom odložených, vyhozených, někde zapomenutých. Jsem fatalista. Vím, že se tak událo pro mne. Já ty věci koupil, dostal, ukradnul či našel na půdě, ve sklepě, na smetišti, v bazaru. Fascinuje mne veteš a haraburdí. Svou minulostí a osudem. Já je znovu ožívám. Ožívám na fotografiích do nové reality, do fantaskní imaginativní působivosti. Vše zařadím do nikdy neukončitelného cyklu „ Moje malá próza Róza.“ Po čase ty fotografie opět předělávám, něco přidám, něco uberu. Žádná fotografie nebyla, není a nikdy nebude hotova. Tak, jako se mění lidé, věci a události a vztahy mezi těmi všemi, měním se i já a musím tedy měnit i ty fotečky.





Stejně staré jako věci, jsou i mé dřevěné deskové komory a mosazné objektivy. Pozitivní materiál v rolích je samosebou ještě předrevoluční. Ne té říjnové, ale té poslední. Zatím.

A co to tedy je na těch fotografiích? Zátiší. A co ještě? Pocit. Jako když se vzbudím a hned zapomenu sen. Každý máme své sny a tedy i své pocity po procitnutí. Divák ať si laskavě závěr učiní sám. Zvláště pak, když obrázky nemají názvy. Neumím je vymýšlet a nechci nikoho nikam tlačit. Zátiší je pro mne únikem od chaosu a zmatku lidského utíkání, hledáním řádu v neřádu postmoderní doby a snad nalezením toho pověstného pevného bodu ve vesmíru. Je mi úlevou a štítem proti hlouposti, panenkám Barbie, stupidním opozičním smlouvám či nekonečným televizním seriálům. A taky zábavou a poněkud blbě znějícímu – vlastní sebereflexí. „

Soubor obsahuje kontaktní kopie z obou používaných formátů negativů, část fotografií je kolorována. Pro Malíka je symbolická technická dokonalost, kterou se snaží dovézt až „ad absurdum", kdy je hlavní metou především autorovo osobní zadostiučinění a uspokojení z této dokonalosti. Snímky ,o jejichž kvalitě není sám zcela přesvědčen, nemilosrdně ničí.

Moje malá próza Róza v Indii. Kořeny dalšího nekonečného souboru prózy Rózy leží v Indii na podzim roku 1999, kterou navštívil se skupinou Milan v rámci uvedení společného projektu „Můj prostor" na české ambasádě v Bombaji. Dále autor: " *Do Indie jsem samozřejmě odjížděl se záměrem fotografovat. Všechny mé představy však na místě samotném vzaly za své. Pod dojmem fascinace starými gigantickými sochami tamních božstev a architektury a inspirace dávných kultur v exotické zemi, kde pro mne bylo všechno úplně nové, jiné a překvapující / nikdy nezapomenu na cestu z bombajského letiště na ambasádu /, jsem nafotil slušný pracovní základ - poté dva roky vznikajícího cyklu. Tento jsem však již samosebou dodělal doma v ateliéru klasickou velkoformátovou fotomontáží. A jak napsal v recenzi Martin Smékal: „Ve svém posledním souboru konfrontuje nalezené, nepotřebné věci a nově i mumifikovaná těla drobných zvířat s exotickými indickými artefakty a dotýká se tak nalezených souvislostí mezi dávným a současným, mezi blízkým a vzdáleným, exotickým a všedním a nechává nás bloudit někde na hranici mezi jímavou krásou a fascinující obludností svých fantaskních zátiší."*

Součástí prezentace hotového cyklu je také realizace několikametrové obří zvětšeniny, která je spolu postupně instalována ve vhodných interiérech, např. kostele sv. Václava v Opavě, v divadle Husa na provázku v Brně, na zámku v Moravské Třebové, ve fakultní nemocnici v Ostravě... V průběhu zahájení výstav probíhají doprovodné programy volně související s tématem výstavy, divadelní, hudební, taneční, performance...

Lidé pravděpodobní Soubor vystavený na vánoce 2003 v ostravské galerii Fiducia. Malík se zde představuje "obrazy obrazů" - portréty příslušníků ostravského "undergroundu". Polášek, Smékal, Šigut, Balabán, Lysáček či Surůvka - nasnímáni prostřednictvím svého odrazu v televizní obrazovce, v tom jediném a pravém nestřeženém okamžiku. Okamžiku ještě dále rozděleném na milisekundy řádkováním televizní obrazovky. Věren své pověsti a tvůrčímu stylu, koláže , vzniklé spojením





Jiří Surůvka – dvojice fotografií ze souboru Lidé pravděpodobní - 2003

obrazů oněch každodenních herců a předmětů všedního světa, v závěru předkládá k přepracování objektivu velkoformátové kamery. Fotografie doplňuje jmenovkami zúčastněných - jejich občanskými průkazy, které tady zároveň slouží jako protiváha vystavěných prací. Barevná komunální fotografie zatavená v plastu tak zde soupeří s černobílou podobou spíše pravděpodobnou.



Z vernisáže výstavy „Lidé pravděpodobní", 2003

První malá výstava velkých poštovních známek. Pro výstavu v Motýlově hlučínské galerii „Červený kostel", spojenou s „kulturním" cyklem o známkách (divadelní skeč povídky Rychlých šípů o modrém Mauritiu) vytvořil cyklus „Známky" („známky ještě nikdo nefotografoval"). Odlehčený soubor kolorovaných fotografií založených na vtipném přetváření původních „modelů – známek". Impulsem k jeho vzniku byla vzpomínka na legendární sbírku známek jeho otce, která měla být jeho rodinným dědictvím, kterou

ale nikdy nespatřil. Vzpomínky na něco, co nikdy neviděl, ho nakonec přiměly vytvořit tuto novou sbírku malých – velkých známek.

Sokolská 107 Ostrava. Poslední autorský soubor nazvaný podle adresy trvalého bydliště. Soukromé prostory, soukromé myšlenky – autor s nimi obeslal kategorii „Domov" soutěže FRAME.

Ostravská zákoutí? V současnosti pracuje na souboru, který hodlá vystavit příští rok u příležitosti svých padesátin. Odráží se v něm deset let pobytu v Ostravě – místa, kterými prošel nebo projel na svém kole. Jako prvotních fotografií pro velkoformátové „přepracování" používá panoramatické fotografie exteriérů fotografované panoramatickým fotoaparátem Horizont Pro.

Samostatné výstavy

Rýmařov, galerie Octopus , 1994,
Praha, vinárna Rezeda , 1995,
Zlaté Hory, galerie Snop ,1996
Kroměříž, atelier Sklep ,1997
Brno, antikvariát AB, 1997
Horní Bečva, galerie Daleko od baru, 1997
Ostrava, galerie Opera – Divadlo J. Myrona , 1998
Praha, Mánes , 1998
Opava, SZM, 1998
Kolín, galerie Nahoře , 1999
Vrbno pod Pradědem, galerie Na schodech , 1999
Rožnov pod Radhostem, galerie MK, 2000
Ostrava, galerie Chagall , 2000
Ostrava, galerie Albert (klub Atlantik) , 2000
Klímkovice, galerie Na schodech , 2000
Opava, Dum uměni, kostel sv. Václava, 2001
Ostrava, galerie Ametyst , 2001
Bruntál, zámecká galerie , 2001
Brno, Husa na provázku, 2001
Frýdek Místek, galerie Pod svícnem , 2002

Nove Město nad Metuji, Foto Art – stala galerie, 2002
Moravská Třebová, fotofestival Fotografie jde městem , 2002
Ostrava, galerie Fiducia, Lide pravděpodobní, 2003
Galerie Foto Art, Nové Město nad Metují, 2004
Galerie 4, Cheb, 2004
Galerie Červený kostel, Hlučín, 2004
Znojmo, galerie Žlutá ponorka, 2006

Výstavy společné

Zlaté Hory, sdruženi VSUN , 1986-90
Bruntál, Fotografové Bruntálska
Katowice, Polsko, ITF SU, 1993
Olomouc, Vlastivědné muzeum, 1993
Kolín, Regionální muzeum , 1994
Praha, PHP, Nová jména, 1995
Opava, SZM, ITF 25/5, reprizováno: Poznaň, Polsko, Centrum kultury
Zámek, Ostrava, Cheb, Děčín, Praha, Těšín, Prostějov 1996
Praha, Dum fotografie Josefa Sudka, FotKa 1997
Diplomové práce ITF, Bratislava, Mesiac fotografie Slovensko,
reprizováno: Ostrava, galerie Opera – divadlo J. Myrona, Brno, Praha,
Duisburg (Německo), Klodzko (Polsko), RMO, 1998
Blatnice pod sv. Antonínem, galerie Pod sv. Antonínem , 1999
Indie, Generální konzulát Bombaj, skupina Milan (repríza Dili, Vilnius) ,
1999
Brno, Moravská galerie, skupina Milan, 2000
Ostrava, galerie Jáma, výstava ostravských výtvarníku „Halda v Jame" ,
2000
Nove Město nad Metuji, galerie Foto-Art, 2003
Salon Anděl, Galerie Pod svícnem, Frýdek Místek, 2003,
Náchod, Skupina 5, 2004
Katowice, Polsko, Ostravští fotografové, 2004
Salon Portrét, Galerie Pod Svícnem, Frýdek-Místek , 2004
Grupa 5 + 1, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Gdańsk, Praha, 2004
Frýdek-Místek , galerie Pod svícnem, salon Barva, 2005

Opava, Dům umění, Absolventi Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Ostravě 1991-2006, 2006

L:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců, VII. Díl, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2001, str. 314-315,

T:

Fotografický obor ZUŠ Franze Schuberta bilancuje, Jesenický týdeník č.24, 1997,
Zlatohorské kratochvíle, ZUŠ Franze Schuberta, 1995
2003, Užitá fotografie na SUŠ v Ostravě Bilancuje, in katalog k 35.setkání fotografů, Fotoklub Ostrava 2003,
Lidé pravděpodobní, katalogový dvoulist u příležitosti stejnojmenné výstavy, Galerie Fiducia, Ostrava, 2003
Malík vystavuje v hlučínské galerii, (tag), MFD regionální příloha, 9.11.2004,
Pětka okouzlila fotografiemi Gdaňsk, Unger Roman, Noviny Náchodska, 2004,
Malík spojuje zdánlivě neslučitelné, Janečková Irena, MFD, Karlovarský kraj, 8.9.2004,
„Pětka sází na výtvarnou fotografii, Hynek Šnajdar, Náchodsko, 22.5.2004
„Pětka znamená výtvarnost, Zdeněk Šnajdar,2004
Fotografie/Fotografia, Bartek Vojtěch, Katalog výstavy pořádané u příležitosti česko-polských dnů 2004, Opava,
Fotograf Malík vystavuje originální portréty, Tereza Gavlíková, MFD, MS kraj, 23.5.2003,
Moje malá próza Róza, Bogdan Konopka, Kwartalnik Fotografia, 12/2003
Pětice pohledumilovných pánů, Ladislav Hartman, Náchodsko, 5.3.2003,
Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Opavě, Diplomové a klauzurní práce 1998-2003, katalog k výstavě, SU Opava, Kant Praha, 2003, ISBN 80-7248-210-6,
Moje malá próza Róza, Ladislav Hartman, Noviny Náchodska, 22.6.2002,
Jaroslav Malík, Vladimír Birgus in: Fotofestival Moravská Třebová, katalog,

Malíka oslovila kultura Východu, Macháček Jiří, MFD 2001,
Vedli dialog o moderní fotografii, (hrt), 25.10,2001,
Malík zaplní kostel, (mao) MFD, regionální MS příloha, 15.6.2001,
Malíkova malá próza v Indii, Smékal Martin, www.ostravskenoviny.cz, 15.6.2001,
Róza v Indii, Smékal Martin in katalog, 2001,
Moje malá próza Róza je Malíkovou obsesí, Pospěch Tomáš, MFD, 2000,
Malá próza Róza nikdy neskončí, Šárka Nevidalová , Moravské noviny – Svoboda, 20.3.2000,
Fotograf Malík vystavuje v klubu (jam), MFD 2000,
Malík oživuje starší věci, Macháček Jiří, MFD 2000,
Fotograf Malík oživuje staré věci, Stojar Pavel, MFD, Severní Morava a Slezsko, 23.2.2000,
Vlastní prostor chápe každý jinak, Nevidalová Šárka, Moravské noviny – Svoboda, 18.11.2000,
Skupina Milan formuje současnou fotografii, Eduard Stuchlík, Rovnost , 5.12.2000,
Halda: na doutnajícím kopci visely obrazy, Petra Sasínová, MFD, Severní Morava a Slezsko, 4.12.2000,
Hledání vlastního prostoru, skupina Milan, Johana Kuličková in katalogový dvoulist, MSG Brno, 2000,
Představují se mladí umělci, Smékal Martin, Moravské noviny-Svoboda, 2000,
Nalezená zátiší Studentů, Smékal Martin, Moravské Noviny – Svoboda, 2000,
Studenti získali ocenění, MFD, 24.5.2000,
Účastníci setkání 2000 se věnují tématu města, (jam) MFD,2000,
Studenti hledali zátiší, objevili zašlé příběhy, (jam), MFD, 2000,
Studenti hledali zátiší, objevili zašlé osudy, Macháček Jiří, MFD, 2000,
Výstava uvádí diváka do tvorby studentů Institutu tvůrčí fotografie, Pospěch Tomáš, MFD, 2000,
Moje malá próza Róza, Vladimír Birgus in katalog, Ostrava 2000,
Moravský fotograf vytváří koláže z nepotřebných věcí, Blažek Vojtěch, Kolínsko, 8.1.1999,

The Institute of Creative Photography, The Group Milan, Havelková Jolana, Pažourková Magdalena, in katalog, ITF Opava 1999,
Špičkový tvůrci z regionální školy, Ramazanová Renáta, Moravské noviny – Svoboda, 18.12.1999,
První magistři vystavují, (ší), Moravskoslezský Blesk, 8.1.1999,
Institut uvádí výstavu prací bývalých studentů university, MFD, 9.1.1999,
Absolventi Institutu tvůrčí fotografie vystavují v Ostravě, (elb), Naše Opavsko, 13.1.1999,
Malíka a Knížete zajímají příběhy skryté ve věcech, Kuneš Aleš, Lidové Noviny, 22.5.1998,
Fotografie studentů ITF objevují netušené krásy a podoby těl i věcí, (elb), Opavsko 16.7.1998,
Naši studenti vystavují v Praze, (bar), Noviny Slezské university, V.1998,
Tvůrci zastupují dvě mezní polohy fotografie, Pospěch Tomáš, MFD 1998,
Mladí umělci vystavují v galerii Snop, (kh), Jesenický týdeník č.36, 18.9.1996,
Jaroslav Malík v galerii Snop, (tv), Jesenický týdeník č.25, 3.7.1996,
Institut tvůrčí fotografie, Birgus Vladimír in katalog, ITF Opava 1996,
Pozoruhodná kolekce kolem fotografií, Lejsková Věra, Jesenický týdeník č.34, 6.9.1995,
Potřetí nová jména v Pražském domě fotografie, Kuneš Aleš, Denní telegraf, 26.1.1995,

Dita Pepe (Hornsteinerová)

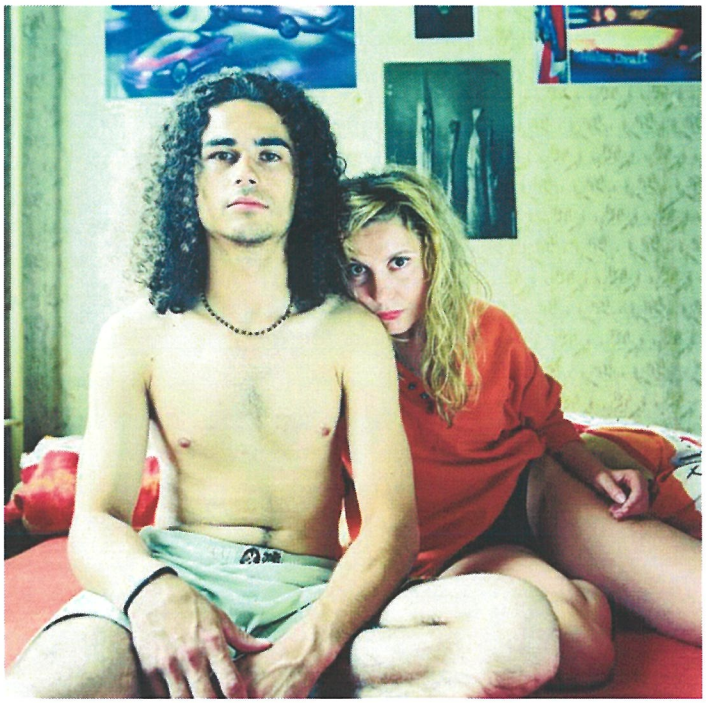

Fotografie ze souboru „Autoportréty s muži" 2003

CV: Narozena 5.9.1973 v Ostravě. Žije v Kosově Hoře a v Ostravě, vyučuje fotografii na ITF FPF SU v Opavě (subjektivní autoportrét a módní fotografie - 2004) a na SUŠ v Ostravě (2000), v současné době na mateřské dovolené, v roce 2003 se ji narodila dcera Ida. Umělecký a životní partner *Petr Hrubeš* (29. 11. 1975 v Havířově. Mezi lety 1996–1999 studoval na ITF. Živí se jako fotograf a kameraman, točí dokumenty pro Českou televizi a ostravské QQ studio. Fotograficky spolupracuje s časopisy Blok, Beast atp.).

S: Gymnázium ve Frýdlantu nad Ostravicí 1992. V témže roce odchází do Německa, zde žila pět let. Tam se také provdala za svého prvního manžela, studenta psychologie F. Pepe. 1994-95 fotografický kurz na Carl von Ossietzky Universität v Oldenburgu – Německo, Institut tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě – BcA. 1998, MgA. 2003, DPS Pedagogické fakulty OU,

C: Funkeho cena, Kolín 2004
Kodak Nachwuchs Förder Preis, 2001,
1.místo v kategorii Umění, Czech Press Foto 2003 (s Petrem Hrubešem),

Autorské soubory:

Autoportréty (autoportréty s ženami). Stěžejní soubor, který vznikal v letech 1999 až 2004 a autorce otevřel cestu do našich i světových galerií. Při jeho tvorbě nešla Dita Pepe cestou jednoho ze svých vzorů, Cindy Sherman, a namísto teatrálních situací se zaměřila na problematiku vlastní identity. Její autoportréty by bylo možno stejně dobře nazvat i osobním příběhem, či autobiografií. Dita v něm hraje role různých žen, personifikuje se do jejich postav a postupně tak splývá s jejich přirozeným prostředím. Ulice, ložnice či obývací pokoj, tam všude prodělává postupnou metamorfózu. Na souboru pracovala nejenom na Ostravsku, ale také v Itálii a Německu. S „Autoportréty" vyhrává Kodak Nachwuchs Förderpreis, s grantem firmy Kodak svůj soubor realizuje.

Body Sofa – Na tomto souboru (stejně jako na následujícím Venus as a Boy) spolupracovala se svým životním a uměleckým partnerem, Petrem Hrubešem. Fotografie byly vyhodnoceny jako nejlepší v kategorii Umění soutěže Czech Press Foto 2003. Při jeho tvorbě autorka použila modely módního návrháře Pavla Ivaniče, do kterých se oblékala a fotografovala se svými známými jednak v průmyslových reáliích Ostravy, jednak v domově pro mentálně postižené. I když jsou všechny osoby a prostředí reálná, konfrontace hi-tech módy, světa modelingu a modelek, zdevastované krajiny či světa ze „zcela opačné strany", kladou divákům otázku, který z těchto světů je vlastně ten reálný.

The Venus as a Boy. Soubor, vystavený na výstavě Designblock 04 v Praze, vznikl při spolupráci s českou herečkou Klárou Issovou. Autorka ji fotografovala v kontextu s běžnými situacemi, s kterými se každý z nás setkává ve svém „intimním – rodinném" životě. Herečka – modelka, je například konfrontována s manželským párem sledujícím televizi a v tomto nepatřičném prostředí působí cize až nepřátelsky. Část fotografií je pojata jako diptych, modelka zůstává v neměnných pozicích, děj kolem ní však pokračuje. Soubor byl vystaven také v galerii Opera v ostravském divadle Jiřího Myrona, kde mnohé z diváků udivil poměrně nízkou technickou

kvalitou. Celkové vyznění je snad až příliš prvoplánové a vůči zúčastněným aktérům poněkud dehonestující.



Fotografie ze souboru Venus as a boy 2004

Autoportréty s muži - Roku 2003 absolvuje magisterské studium souborem navazujícím na Autoportréty, kde se fotí s muži jako jejich partnerka, žena. V porovnání s autoportréty s ženami je jeho vyznění více v rovině módní fotografie a nese patrné stopy spolupráce s P.Hrubešem. Pro realizaci je zvolen exteriér a použito zábleskové osvětlení. Celkové vyznění snad až příliš „na efekt".

Samostatné výstavy

Galerie Velryba, Praha 2002,
Galerie Žlutá ponorka, Znojmo, 2002,
Kabinet fotografie, Dům umění, Opava 2002,
České centrum, mesiac fotografie Bratislava, 2003,
Encontros da Imagem, Braga, 2004,
České centrum, fotobienále Moskva, 2004,
Galerie České spořitelny, Kladno 2005,
Módní fotografie (s P.Hrubešem), Galerie Opera, Ostrava 2005

Výstavy společné

Nová jména, PHP Praha, 1998,
Lidé Hlučínska 90. let 20.století, Slezské zemské muzeum, Opava, 1999, (reprízy),

Coincidence XIX, Galerie Ignis, Kolín nad Rýnem, 1999,
The Womens Eye Wiew, Český konzulát, Bombaj, 2001,
Konfrontace – ITF, PHP Praha 2002,
Visuální galerie Photokiny, Kolín nad Rýnem, 2003,
Česká a slovenská fotografie 80. a 90. let 20. století, Muzeum umění, Olomouc, (repríza),
ITF FPF SU – Diplomové a klauzurní práce 1998-2003, Dům umění Opava 2003, (reprízy),
Nejmladší, Národní galerie – Veletržní palác, Praha 2003,
Wirklich Wahr, Ruhrlandmuseum, Essen 2004,
Mladí čeští fotografové z ITF, Ústřední dům umělců, Měsíc fotografie, Kyjev 2004,
Funkeho cena, PHP Praha 2004,
Absolventi Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Opavě 1991-2006, 2006
Adaptation, Zak Gallery, Berlín, 2006
COOLHUNTERS - Jugendkulturen zwischen Medien und Markt, Städtische Galerie, Karlsruhe, 2005,

L:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců, XI. díl, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 2003, str. 108
Proměny Dity Pepe, Birgus Vladimír, Fotografie Magazín, 3/2002,
Ateliér, 4/2002
Česká a slovenská fotografie osmdesátých a devadesátých let 20. století, L.Lendelová – T.Pospěch – H.Rišlinková in katalog, Muzeum umění, Olomouc 2002,
Fotografie Magazín 1/2004
Česká fotografie 20.století – průvodce, V.Birgus, J.Mlčoch, KANT a UPM, Praha 2005
Nová encyklopedie výtvarného umění – Dodatky, V.Birgus, Academia Praha 2006.
Absolventi Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Opavě 1991-2006, in katalog 2006

TV/F :

Krátký dokumentární film, DITA PEPE, barevný, stopáž: 10 min ,
námět Kateřina Czerná, scénář Kateřina Czerná, režie Kateřina Czerná, kamera: Richard Galáš, Kateřina Czerná, střih Kateřina Czerná, Jindřich Fila, zvuk Martin Roškaňuk, festival Plzeň 2006

Tomáš Macíček



CV: narozen 2.10.1966 v Novém Jičíně, žije v Mořkově.

S: Střední odborné učiliště, obor fotograf, Polná 1984, Střední uměleckoprůmyslová škola v Brně 1987, ITF FPF Slezské university v Opavě (BcA. 1996, MgA. 2000), DPS PF Ostravské university 2005.

Aktivity. Odborný učitel fotografie – vedoucí oboru – SUŠ v Ostravě, přednášky z dějin fotografie a o fotografii, Příbor, Valašské Meziříčí.

Tvůrčí aktivity:

V jeho práci se prolínají různé žánry i tvůrčí aktivyty. Věnuje se dokumentu – známý je jeho soubor z prostředí vesnického fotobalového družstva z místa jeho bydliště – Mořkova ***„Fotbálek"***. Jako svou magisterskou práci zpracoval dokumentární soubor ze života invalidního člověka ***Portrét*** (2000). Při jeho tvorbě uplatnil své řemeslné znalosti při práci s velkoformátovou kamerou a především svůj citlivý a přemýšlivý vztah k fotografii. Tomáš Macíček tento svůj přístup používá i při koncepci souboru ***Portréty*** (2000-2006), který je již zpracován v barvě. Objevují se v něm Macíčkovi sousedé a známí ve svém přirozeném světě. Souběžně pracuje i na souboru ***„banalit"***, které potkává každodenně na své cestě do zaměstnání. Poctivě s sebou vozí dvouokou Yashiku a s použitím přirozeného osvětlení či blesku fotografuje vše,co potkává. Na jeho fotografiích, ne nepodobných motivům fotografií Martina Paara, můžete spatřit nejen jeho spolucestující, ale také předměty a situace, které je doprovázejí. Je snad jen na škodu, že soubor, ve kterém klade velký důraz na barevnou kompozici, doposud nezpracoval a veřejně neprezentoval.

Samostatné výstavy:

Výstavní síň „M", Nový Jičín 1994,

Výtvarné centrum Chagall, Ostrava, 1996

Tomáš Macíček : fotografie, Galerie U Bezručů, Ostrava, 2002,

Skupinové výstavy:

ITF, Galerie Pusta, Katowice, 1993,

Nová jména PHP, PHP Praha, 1994,

Institut tvůrčí fotografie 25/5, Slezské zemské muzeum, Opava, 1996, reprízy Galerie Opera Ostrava, Galerie 4Cheb, Národní technické muzeum Praha, Ventrum kultury Zámek – Poznaň, Universitní galerie současného umění, Cieszyn (1996-1997),

Magisterské soubory absolventů ITF, Galerie Opera, Ostrava, reprízy Galerie Metro 70, Prostějov, 2000,

Diplomové a klauzurní práce 1998-2003, Opava, Dům umění, 2004,

Absolventi Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Opavě, Dům umění Opava, 2006,

L:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců, VII. Díl, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava, 2001, s.242

Diplomové a klauzurní práce 1998-2003, in katalog, Opava, Dům umění, 2004

Absolventi Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Opavě, in katalog Dům umění Opava, 2006,



Fotografie ze souboru Portrét, 2000, magisterská diplomová práce



Fotografie z nepublikovaného souboru „Banality" 2005

Jiří Hrdina



CV: narozen 9.7.1963 v Rýmařově, žije v Ostravě.

S: Střední ekonomická škola ve Frýdku-Místku 1981, , ITF FPF Slezské university v Opavě (BcA. 2004).

Aktivity. Odborný učitel fotografie – SUŠ (2003), Katedra výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Ostravské university – přednášky z dějin fotografie, atelier fotografie (2004)

Tvůrčí aktivity:

Bakalářské studium ukončil u doc. Mgr. Jindřicha Štreita s praktickou prací „Lidé hornických kolonií". Vyučuje fotografii na Střední umělecké škole v Ostravě, externě přednáší na KVV PdF Ostravské university (2004), trvale spolupracuje s Národním památkovým ústavem.

V jeho pracích můžete najít fotografie průmyslové architektury v duchu „Düsseldorfské školy", trvale se věnuje sociálnímu dokumentu a subjektivní krajině v reáliích Ostravy.

samostatné výstavy:

2002 - Ostrava B&W", Moravsko-slezské museum Ostrava

2003 – Jako kaleidoskop – Bretagne – Franzouzský institut Praha, ul. Štěpánská,

2003 – Norsko – u příležitosti norských dnů ve Slaném,

2005 – Takoví jsme (jste) byli, 1977/1981, Frýdek-Místek,

kolektivní výstavy:

2001 – 21.národní výstava fotografie,

2002 – 22.národní výstava fotografie,

2002 - Jak se nám žilo v roce 1", radnice "města Ostravy,"

2002 – "Duch šachty", známkovna dolu Michal

2005 – Opava na prahu nového tisíciletí, Dům umění Opava

2005 – Salón barva, Galerie pod svícnem, Frýdek-Místek

2006 – Absolventi ITF FPF Slezské university v Opavě 1991-2006, Opava

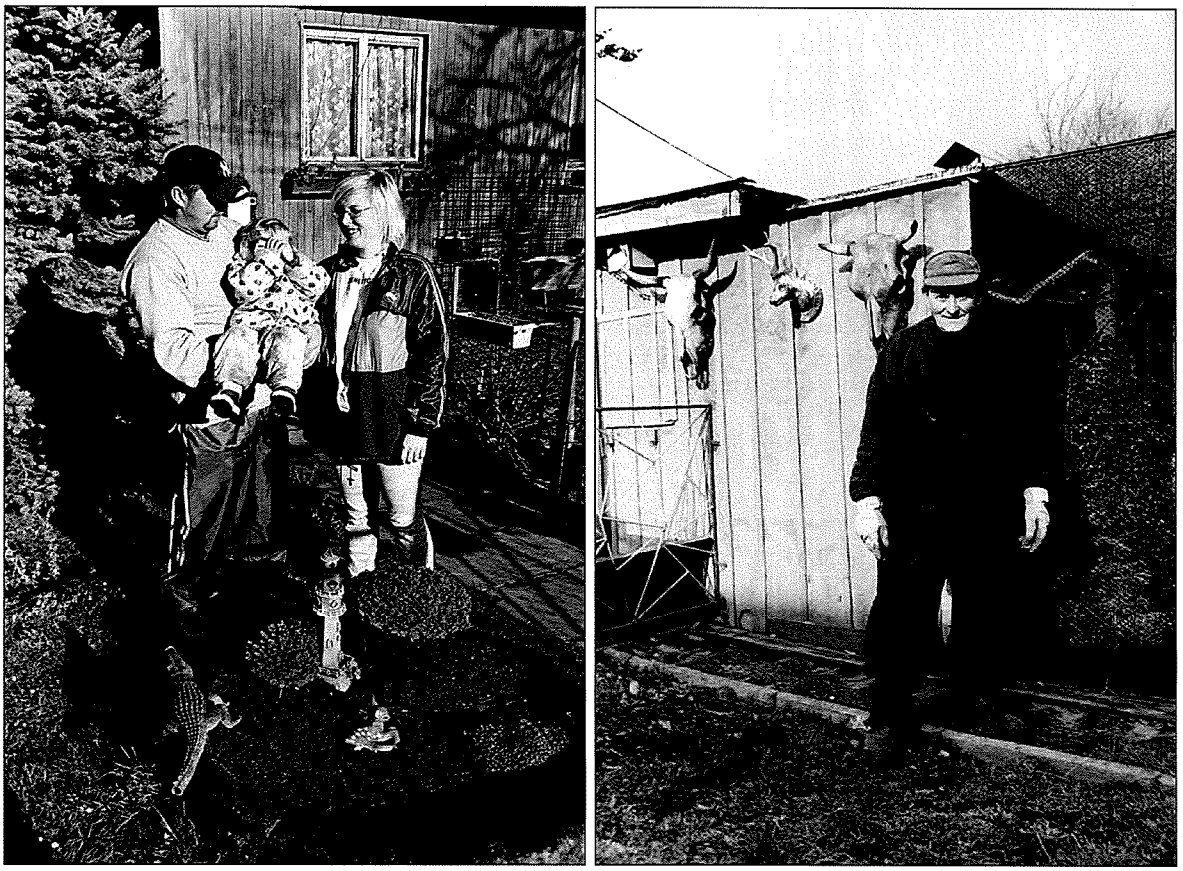

Fotografie ze souboru "Lidé hornických kolonií", bakalářská závěrečná práce 2004

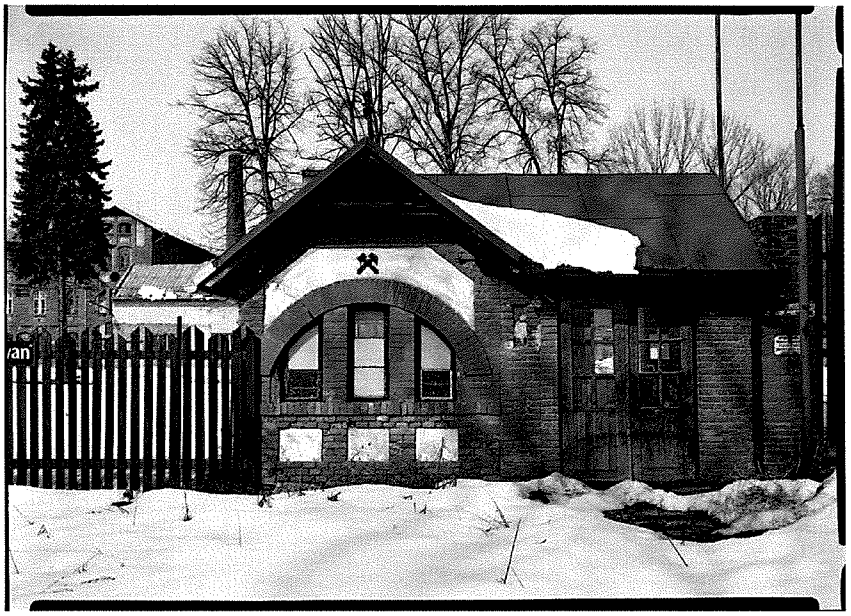

Fotografie ze souboru „Typologie", kontaktní kopie negativu 18x24.

Ostatní pedagogové oboru fotografie.

Jako pedagogové, zaměstnaní na zkrácený úvazek či dobu určitou vyučovali nebo i nadále vyučují:

Jakub Chleboun (1970)

S: Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské university v Opavě , BcA. 1998, MgA. 2001

V: Participující a vystavující v rámci projektu Jiřího Surůvky „Barák" (Barák 1, Barák je Burák, 1998) – využití opuštěného domu v Ostravě Přívoze jako místo společného komunitního a tvůrčího soužití. Dnes se věnuje komerční činnosti v oblastech vizuální komunikace – Designers 44,

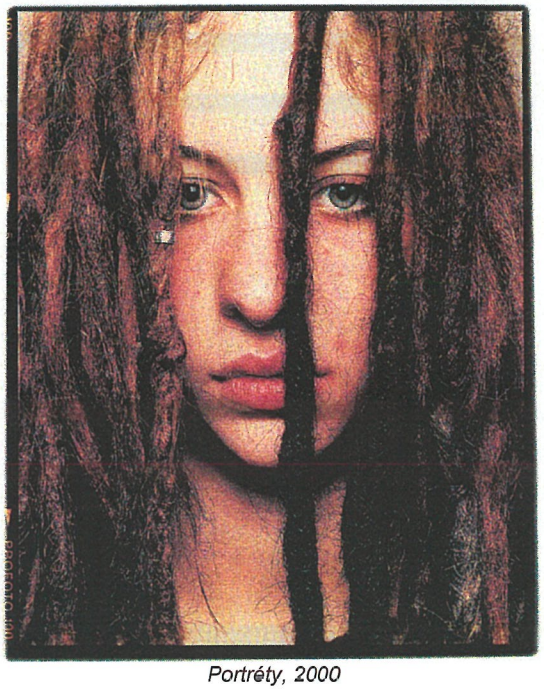

Portréty, 2000

Výstava „25 let ITF" (výběr): výstavní síně Slezského zemského muzea, Divadlo Jiřího Myrona, Divadlo Antonína Dvořáka, Centrum Kultury miasta Poznania „Zaměk", Polsko, Uniwersytetcka Galeria Sztuki Wspolczesnej, Cieszyn, Polsko, Univerzita Wirzburg, Německo,

Výstava „Bakalářské práce ITF", Galerie Opera - Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě, Slezské zemské muzeum v Opavě,

Účast na třech fotografických výstavách projektu „Lidé Hlučínska" – Petřkovice, Ludgeřovice, Dolní Benešov – 1995,

Jakub Chleboun „Portréty", vstupní hala Nové radnice v Ostravě, 2000,

Jakub Chleboun „Portréty", Galerie MK, Rožnov pod Radhoštěm, 2000,

Klára Řezníčková

absolventka školy, odborný učitel fotografie šk.r. 2003/2004

S: 1998 - 2002 Střední umělecká škola v Ostravě (obor Užitá fotografie) , 2002- trvá , bakalářské studium ITF FPF Slezské university v Opavě, 2004 - trvá , Filmová a televizní fakulta akademie múzických umění v Praze, Katedra dokumentární tvorby (Festival krátkých filmů v Jihlavě, „Zámek" – dokumentární pohled do života rodiny obývající po desetiletí rozpadlý zámek v severomoravské vesnici Doubravice.

V: Divadlo Loutek · Ostrava - samostatná výstava fotografií romů, 1998, Galerie Fiducia · Ostrava - skupinová výstvava "Tvůrčí fotografie 2. a 3. ročník" , 2000



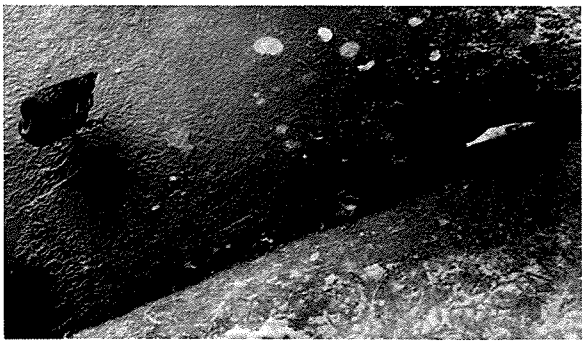

Klára Řezníčková, ze souboru Bulharsko,

Markéta Pohludková

absolventka školy, odborný učitel fotografie šk.r. 2004/2005

Jaroslav Kocián (30.3.1979, Havířov)

S: Integrovaná střední škola obchodního podnikání, obor obchodník, podnikatel, Český Těšín, 1998, ITF FPF Slezské university v Opavě, BcA. 2005, DPS OU v Havířově 2006 – doposud.

A: Odborný učitel fotografie 2005 – doposud SUŠ v Ostravě, ZUŠ Bohuslava Martinů v Havířově

V: Absolventi ITF 2005, Galerie Opera v Ostravě 2005, ITF, Galerie Gaudeamus 2006, Absolventi ITF FPF Slezské university v Opavě 1991-2006

Seznam zaměstnanců a pedagogů ve školním roce 2005/2006

ředitel školy	učitelé odb. předmětů
Mgr. Miroslav Kuś	Mgr. Hana Albrechtová
zástupci ředitele	akad. sochař Željko Delič
RNDr. Vojtěch Brumovský	akad. sochař Jiří Dorňák
Mgr. Martin Mikolášek	Mgr. Jan Drozd
učitelé všeobecně	BcA. Jan Frais
vzdělávacích předmětů	MgA. Alena Goršanová
Ing. Jolana Hanzelková	MgA. Lukáš Henzl
Mgr. Petr Janeček	BcA. Jiří Hrdina
Mgr. Naděžda Ptáková	Mgr. Aleš Hudeček
Mgr. Karla Přečková	Mgr. Katarína Hudečková
Mgr. Naděžda Ružičková	akad. sochařka Markéta Jurečková
Mgr. Alexandra Šefránková	BcA. Jaroslav Kocián
externí učitelé:	Mgr. Šárka Kolaříková
John Lawson Walker	akad. sochařka Eva Kučerová
správní a provozní zaměstnanci:	MgA. Tomáš Macíček
	MgA. Jaroslav Malík
Lenka Bujnochová	Jiří Martuška
Zdeňka Bunczková	Mgr. Šárka Mikesková
Dana Butorová	Mgr. Gabriela Neničková - Maňáková
Jana Fielková	MgA. Petr Nenička
Oldřich Gelnar	Jiří Neuwirt
Marie Toufarová	Josef Odráška
Václav Uher	Jaroslava Rybová
Mgr. Jiří Václavek	Mgr. Tereza Smetanová
	Mgr. Petra Strnadová
	Ing. Hana Sýkorová
	akad. malířka Marcela Václavíková

Seznam Ilustrací (strana/Ilustrace)

6. F.I.Stašek, Stará pošta v Litomyšli, 1840, daguerrotypie
17. D.Robinsonová, Praha, portrét, Zpravodaj fotografů, spojené dvojčíslo 11 12/1948
18. Josef Smetana, Silozpyt čili fysika, Praha, Čes.museum, 1842
18. D.Václav Staněk, Daguerův wynález k ustalenj aučinku světla, Česká včela č.20, 1839
19. Antonín Markl, Fotografie nynější doby na základě vědy a zkušeností založená, Alois Kreidl, Praha, 1863
19. Antonín Markl, Phototypie, Praha, 1870
21. František Tůma, Uhlotisk, Praha, 1894
22. R.Špillar – J.Špriňar, Kompendium praktické fotografie pro amatéry, Praha, 1908,
23. Jaroslav Petrák, Petrákovo fotografické vademecum, III. přepracované vydání Jana Srpa, Praha, 1921,
23. Ludwig David, Ratgeber im Photographieren, Halle, 1907,
24. Fotorat, inzerát z knihy , Alex Strasser, Sommer, Sonne, Wochenende, Halle, 1937,
25 Andreas Feininger, Lidé Před aparátem, Praha,
25. Dr.C.H.Stratz, Krása ženského těla, Praha, 1904,
26. Vladimír Albrecht, Ceník fotografických potřeb, Praha, 1920,
27. Jaromír Funke, Ladislav Sutnar, Fotografie vidí povrch, DP Praha 1935,
27. Rudolf Skopec, Stručná nauka o fotografii, Praha, 1941,
28. Rudolf Skopec, Fotografická praxe, Praha, 1953,
29. Jiří Jeníček, Úvahy o fotografii, Praha, 1947,
29. Jiří Jeníček, Fotografie jako zření světla a života, Praha, 1947,
31. Karel Hermann, Fotografická thematika, Praha, 1947,
32. Hanuš Frankl, Reklamní fotografie, Praha, 1948,
32. Český fotograf, časopis věnovaný zájmům fotografie profesionální, Praha, 1905,
33. Fotografie, číslo 20, Praha, 1938,
34. Fotografický obzor, číslo 1, Praha, 1942,
34. Zpravodaj fotografů, č.2, Praha, 1948,
35. Miloslav Stibor, Fotografie pro lidové školy umění, Praha, 1979,
35. Technické základy Fotografie, Kolektiv, Praha – KFŽ, 2002,
36. A. Ornano, Portrét ve fotografii, Praha, 1948.
37. Ing. Jan Fabinger, Portret, Praha, 1935
37. Ludvík Souček, Panoramatická fotografie, Praha, 1961,
38. Inzerát in Wattolik adressbuch der Stadt Mährische Ostrau, 1886,
38. František Šidlík, Portrét horníka, 1954,
44. Budova SUŠ v Ostravě, Poděbradova 33,
46. 2x ilustrační foto Setkání 2003,
47. Detailní náhled – titulní strana studentského časopisu,
49. Aiga Ozolina, Riga, Portrét,
51. Michaela Čejková, Chráněné dílny Slezské diakonie,
52. Prezentace projektu Světlo a zvuk, Thann 2004,
53. Klauzurní práce – struktury, ilustrační foto,
54. Michaela Čejková, rodinný dokument, 2x foto 2005,
55. Bohumil Zadina, Krajina, 2003,
56. 3. ročník SUŠ, ilustrační foto
57. Jitka Horázná, dokumentární soubor, 2002,

58. Kateřina Výmolová, portrét, 2004,
59. Magdaléna Cónová, The sisters, maturitní soubor 2005,
60.-61. Žaneta Zmudová, maturitní soubor 2005,
60. Martin Dedek, Kamarádky, maturitní soubor, 2005
60. Petr Schwarz, Autoportrét, maturitní soubor, 2006,
61. Vladimír Šigut, Lidé ulice – prodavači Nového prostoru, maturitní práce 2004,
61. Kristýna Moješčíková, Móda, 2001
61. Magdaléna Cónová, Móda, 2004
67. První maturitní ročník oboru Užitá fotografie, 2001,
68. Radan Štreit, Bez názvu, bakalářský soubor FAMU, 2005
68. Kristýna Moješčíková, Autoportréty v pyžamu, 2005,
69. Marie Dvořáková, klauzurní práce, UJEP Ústí nad Labem, 2006,
76. Fedor Gabčan, portrét,
77 Fedor Gabčan, 3x Ostravská krajina, 1970,
78. Fedor Gabčan, Důl Petr Cingr, 1965,
78. Fedor Gabčan, Starý pohled, 2003
79. Argentotypie, Kyanotypie, 2004,
83. Jaroslav Malík, Portrét, 2006,
84. Jaroslav Malík, 2 x Moje malá próza Róza,
85. Jaroslav Malík, 2 x Moje malá próza Róza, tónovaná fotografie,
87 Jaroslav Malík – Jiří Surůvka, fotografie ze souboru Lidé pravděpodobní, 2003,
87. Foto ze zahájení výstavy Lidé pravděpodobní 2003,
93. Dita Pepe, Autoportréty s muži, 2003,
94. Dita Pepe, Venus as a boy, 2004,
98. Tomáš Macíček, Portrét, 2004,
100. Tomáš Macíček, Portrét – magisterská diplomová práce, 2000,
100. Tomáš Macíček – Banality, 2005,
101. Jiří Hrdina, Portrét, 2006,
102. Jiří Hrdina, 2x foto Lidé hornických kolonií, 2004,
102. Jiří Hrdina, Typologie,
103. Jakub Chleboun, Portréty, 2000,
104. Klára Řezníčková, 2x foto ze souboru Bulharsko.

Seznam literatury a zdrojů využitých při psaní práce.

BARNIER JOHN	Coming into Focus, A step-by-Step Quide to alternative photographic printing process, Chronicle books, San Francisco, 2000,
BIRGUS Vladimír, MLČOCH Jan	Česká fotografie 20.století, Průvodce, KANT 2005,
BIRGUS Vladimír, SCHEUFLER Pavel	Fotografie v Českých zemích 1839-1999, Grada Publishing Praha, 1999,
FABINGER Jan, Ing.	Portret, Praha, 1935
FADRUS Karel, PODROUŽEK Adolf	Průvodce po Moravské Ostravě a okolí, nakladatelství Fr.Sokola Tůmy, Moravská Ostrava, 1909,
FEININGER Andreas	Lidé před aparátem, Beaufort Praha, datum vydání neuvedeno
FOTORAT	Fotografické příručky edice, různí autoři, Halle,
FRANKL Hanuš	Reklamní fotografie, Praha, 1948,
FUNKE Jaromír, SUTNAR Ladislav	Fotografie vidí povrch, DP Praha 1935,
HERMANN Karel	Fotografická thematika, Praha, 1947,
JENÍČEK Jiří	Úvahy o fotografii, Praha, 1947,
JENÍČEK Jiří	Fotografie jako zření světla a života, Praha, 1947,
KATALOG	Institut tvůrčí fotografie 25/5, Opava 1996,
KOLEKTIV	Alternativní kultura, Příběh české společnosti 1945-1989, Nakladatelství Lidové noviny, 2001,
KOLEKTIV	Encyklopedie českých a slovenských fotografů, ASCO Praha, 1993,
KOLEKTIV	Wottolik Adressbuch der Stadt Mährische Ostrau , Mähr.Ostrau, 1886,
KOLEKTIV	Fotografie a Slezské museum, č.1, 1966,
KOLEKTIV	Sborníky vydávaná fotoklubem Ostrava u příležitosti 30., 35. a 40. setkání fotografů, Ostrava, 2000, 2003, 2005
KOLEKTIV	Technické základy Fotografie, Praha – KFŽ, 2002,
KOZELEK Vladimír	Fotograf Fedor Gabčan, bakalářská diplomová práce, ITF FPF SU, 2000,
ORNANO A.,	Portrét ve fotografii, Praha, 1948.
PETRÁK Jaroslav	Petrákovo fotografické vademecum, Praha, 1921,
SCHEUFLER Pavel	Fotografické album Čech 1839-1914, Odeon Praha, 1989,
SKOPEC RUDOLF	Stručná nauka o fotografii, Praha, 1941,
SKOPEC RUDOLF	Fotografická praxe, Praha, 1953,
Smékal Martin	Fenomén Ostravska jako specifický motiv v české poválečné fotografii, magisterská diplomová práce, ITF FPF SU Opava 1999,
SMÉKAL Martin	Tvůrčí fotografie v Ostravě, bakalářská diplomová práce, ITF FPF SU, 1993,
SOUČEK Ludvík	Panoramatická fotografie, Praha, 1961,
STIBOR Miloslav	Fotografie pro Lidové školy umění, Praha, 1979,
ŠPILLAR R., ŠPRIŇAR J.,	Kompendium praktické fotografie pro amatéry, Praha, 1908
Literatura uvedená v textu	Další využitá literatura je uvedena přímo v textu práce.
Katalogy a katalogové listy	Výstavy – Galerie Fiducia, Galerie Opera, výstavy ITF a SUŠ v Ostravě

Časopisy

Fotografický obzor, Fotografie, Zpravodaj fotografů, Československá fotografie, Nová fotografie, Fotografická revue, **denní tisk** – Mladá fronta, Mladá fronta Dnes (MFD), Nová Svoboda, Svoboda, Moravskoslezský denník.

Internetové zdroje

Internetové stránky středních a vysokých uměleckých škol, internetové stránky jednotlivých autorů, internetové stránky zabývající se historií fotografie

Zveřejněné fotografie

Děkuji všem autorům kteří mi poskytli k zveřejnění své fotografie případně svolili k jejich zveřejnění. Děkuji i všem autorům jejichž fotografie byly zveřejněny a pro nedostatek času nebo jejich nedosažitelnost jsem souhlas nezískal.

Seznam použitých zkratek

CV	životopisná data
S	studium, vzdělání
SV	samostatné výstavy
VS	výstavy společné
R	realizace
P	autorské publikace
L	literatura
T	tisk
ČSF	Československá fotografie
MFD	Mladá fronta dnes